

The book cover features a stylized illustration in a traditional Japanese ink-wash style. On the left, a large, dark pine tree with a thick trunk and layered branches dominates the foreground. A wooden fence runs along the base of the tree. In the background, rolling hills and a body of water are visible. Several birds are depicted in flight across the sky. The entire scene is rendered in dark ink against a warm, golden-brown background.

KAZUO
ISHIGURO

A
DOMBOK
HALVÁNY
KÉPE

NYOMOS KÖNYV
ÉS A
MŰVÉNYEK
SZERZŐJÉNEK
REGÉNYE

Cartaphilus

A szerzőtől kiadónknál megjelent:

Napok romjai

Ne engedj el...

A lebegő világ művésze

Kazuo Ishiguro
A dombok halvány képe

Cartaphilus Könyvkiadó

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Kazuo Ishiguro *A Pale View of Hills*
Faber and Faber, London, 2005
© 1982 by Kazuo Ishiguro
Originally published by Rogers, Coleridge & White Ltd.

Fordította TODERO ANNA
Hungarian translation ©Toderó Anna, 2014
Hungarian edition © Cartaphilus Könyvkiadó,
Budapest, 2014

ELSŐ RÉSZ

Első fejezet

A Niki név, amelyet végül a kisebbik lányomnak adtunk, nem becenév, hanem az apjával kötött kompromisszum eredménye. Mert furcsa módon ő akart japán nevet adni a lányunknak, míg én – talán attól az önző vágytól vezérelve, hogy semmi se emlékeztessen a múltra – ragaszkodtam az angol névhez. Végül a férjem elfogadta a „Niki”-t, mert valami enyhén keleties ízt érzett benne.

Amikor Niki meglátogatott idén áprilisban, még hideg és esős volt az idő. Talán eredetileg úgy tervezte, hogy tovább marad, nem tudom. De a vidéki házam meg a környék csöndje nyugtalanlanná tette, hamar láttam rajta, alig várja, hogy visszatérhessen a londoni életébe. Türelmetlenül hallgatta a komolyzenei lemezeit, lapozgatta a magazinokat. Rendszeresen keresték telefonon, ilyenkor szűk ruhába préselt, vékony alakja átsietett a szobán, gondosan becsukta maga mögött az ajtót, hogy ne halljam, mit beszél. Öt nap múlva elutazott.

Keikót csak a második napon hozta szóba. Szürke, szeles reggel volt. Közelebb húztuk a foteleket az ablakhoz, és onnan néztük, hogyan zuhog az eső a kertemre.

– Számítottál rá, hogy ott leszek? – kérdezte. – Mármint a temetésen.

– Nem, dehogy. Nem gondoltam, hogy eljössz.

– Pedig nagyon is felzaklatott a hír. Majdnem elmentem.

– Nem számítottam rá, hogy eljössz.

– Az ismerőseim nem tudták, mi bajom – mondta. – Senkinek se szóltam róla. Azt hiszem, zavarban voltam. Úgysem értenék meg, nem értenék, mit érzek. Mindenki azt feltételezi, hogy a testvérek közel állnak egymáshoz, igaz? Lehet, hogy nem szeretik egymást különösebben, de azért közel állnak egymáshoz. De velünk nem így volt. Már arra sem emlékszem, hogy nézett ki.

– Igen, nagyon régen láttad.

– Csak arra emlékszem, hogy pokollá tette az életemet. Erre emlékszem vele kapcsolatban. De azért szomorú voltam, amikor

megtudtam.

Talán nem is a csönd miatt akart a lányom visszamenni Londonba. Mert bár nem foglalkoztunk hosszan Keiko halálával, azért nem is távolodtunk el tőle, ott lebegett közöttünk, valahányszor megszólaltunk.

Nikitől eltérően Keiko teljesen japán volt, és erre a tényre több újság is sietve lecsapott. Az angoloknak szilárd meggyőződésük, hogy a mi fajtánknak a vérében van az öngyilkosság, mintha további magyarázatra nem is volna szükség; mert csupán ennyit közöltek, hogy a lány japán volt, és hogy felakasztotta magát a szobájában.

*

Aznap este az ablaknál álltam, és bámultam kifelé a sötétségbe, amikor mögöttem megszólalt Niki:

– Mire gondolsz most, Anya?

A kanapén kuporgott, és egy papírkötésű könyvet támasztott a térdének.

– Egy régi ismerősömhöz. Egy nőre, akit ismertem valamikor.

– Akkor, amikor... mielőtt Angliába jöttél?

– Akkor barátkoztam össze vele, amikor Nagaszakiban éltem, ha ezt akartad kérdezni. – Niki tovább bámult, úgyhogy hozzátettem: – Sok-sok évvel ezelőtt. Jóval azelőtt, hogy megismerkedtem apáddal.

Elégedettnek tűnt a válasszal, tett valami megjegyzést, aztán visszatért a könyvéhez. Niki sok tekintetben nagyon is szerető gyermek. Nem egyszerűen azért látogatott meg, hogy lássa, hogyan birkózom meg Keiko halálhírével; küldetésstudat vezette. Mert az utóbbi években mindinkább elismeréssel tekintett bizonyos múltbeli tetteimre, és most azért jött el, hogy tudassa velem, semmi sem változott, és nincs rá okom, hogy megbánjam egykori döntéseimet. Röviden, meg akart nyugtatni: nem vagyok felelős Keiko haláláért.

Nincs kedvem most hosszasan értekezni Keikóról, nem túl kellemes téma. Csak azért említem meg, mert ilyen körülmé-

nyek között zajlott Niki áprilisi látogatása, és mert oly sok év után Niki látogatása idején jutott eszembe ismét Szacsiko. Sosem ismertem őt igazán. A barátságunk valójában csak pár hétig tartott, egy sok-sok évvel ezelőtti nyáron.

*

A legrosszabb időszakon már túl voltunk. Továbbra is mindennütt hemzsegték az amerikai katonák – mivel Koreában háború folyt –, de Nagaszakiban, mindazok után, ami történt, a nyugalom és a megkönnyebbülés időszakát éltük. A világban a változás szele érződött.

A férjemmel a város keleti részén laktunk, rövid villamosútra a belvárostól. Nem messze tőlünk volt egy folyó, és egyszer azt hallottam valakitől, hogy a háború előtt kis falu terült el a folyóparton. De aztán ledobták a bombát, és az egészből csupán üszkös romok maradtak. Az újjáépítés már megkezdődött, idővel négy betonépületet húztak fel, mindegyikben nagyjából negyven lakással. A négy közül a miénk készült el utolsónak, ez az épület jelezte, hol akadt el az újjáépítési program; köztünk és a folyó között nagy pusztaság húzódott, többhektárnyi, árkokkal szabdalta, kiszáradt sár. Sokak szerint a helyzet egészségügyi veszélyeket rejtett. Tény, hogy a vízvezetés kétségbeejtő állapotban volt. A víz egész évben ott poshadt a gödrökben, a nyári hónapokat pedig elviselhetetlenné tették a szúnyogok. Időről időre megjelent néhány tisztviselő, méricskéltek, jegyzetelgettek, de a hónapok egyre csak teltek, és semmi sem történt.

A betonházakban nagyrészt olyan emberek laktak, mint mi, fiatal házaspárok, mivel a férfiak könnyen találtak jó állást a terjeszkedőben lévő vállalatoknál. Sok lakás a cégek tulajdonában állt, ők adták bérbe az alkalmazottaiknak, méltányos lakbér fejében. A lakásokat mind egyformán alakították ki: a szobákban tatami, a fürdőszoba és a konyha azonban nyugati stílusú. Kicsik voltak ezek a lakások, és a nyári hónapokban túlságosan is melegek, de általában véve elmondható, hogy a lakók elégedettek voltak velük. Mégis úgy emlékszem, hogy valami nyilvánva-

ló átmenetiség érződött a levegőben, mintha valamennyien azt vártuk volna, mikor költözhetünk jobb helyre.

Egyetlen faház élte csak túl a háborút és az állami buldózereket is. Pont ráláttam az ablakunkból; egymagában állt a pusztaság szélén, gyakorlatilag közvetlenül a folyóparton. Vidéken sok helyütt látni efféle házikót, amelynek meredek cserépteteje szinte a földig ér. Üres óráimban gyakran bámultam a faházat az ablakban állva.

Abból ítélve, milyen figyelmet keltett Szacsiko érkezése, nem csak én bámultam a házikót. Nagy felbolydulást okozott, hogy egy napon két férfit láttak ott dolgozni – mindenki azon tanakodott, vajon állami alkalmazottak-e.

Később azt beszéltek, hogy egy nő költözik be a kislányával, és én magam is többször láttam őket, amint átvágtak az árkokkal szabdalt térségen.

Nyár elején járhattunk – már a terhességem harmadik vagy negyedik hónapjában voltam –, amikor először pillantottam meg a nagy, rozoga, fehér amerikai autót, ahogy a folyó felé tartva átzötyög a pusztaságon. Későre járt, a ház mögött lemenő nap fénye egy pillanatra megcsillant a fémen.

Aztán egyik délután meghallottam, hogy két asszony a villamosmegállóban az elhanyagolt folyóparti ház új lakójáról beszélget. Az egyik éppen azt mesélte, hogy aznap reggel szóba elegyedett a nővel, de az félreérthetetlenül elutasítóan viselkedett vele. A társnője egyetértett: a jövevény barátságatlannak tűnik, talán túl gögös. Legalább harmincéves lehet, állapították meg, mivel a kislánya biztosan betöltötte már a tízet. Az első asszony azt állította, az idegen nő tokiói kiejtéssel beszél, biztosan nem Nagaszakiból való. Kitárgyalták az „amerikai barátját”, aztán az első asszony ismét rátért a jövevény barátságatlan viselkedésére.

Persze, nem kétlem, hogy a lakótelepünkön élő nők közül sokan mentek át súlyos szenvedéseken, sokan őriztek szörnyű, szomorú emlékeket. De amikor elnéztem őket nap mint nap, ahogy a férjük meg a gyerekeik körül sűrögtek-forogtak, nemigen tudtam elhinni ezt – nemigen tudtam elhinni, hogy az éle-

tükben valaha is jelen voltak a háború tragédiái és rémálmai. Soha nem állt szándékomban barátságtalanul viselkedni, de valószínűleg nemigen igyekeztem meggyőzni őket az ellenkezőjéről sem. Életem ezen időszakában ugyanis még mindig csak arra vágytam, hogy hagyjanak békén.

Ezért hát érdeklődéssel hallgattam, amit a két asszony mondott Szacsikóról. Még ma is élénken él az emlékezetemben az a délután a villamosmegállóban. Az esős időszak utáni, első verőfényes júniusi napok egyike volt, körülöttünk mindenfelé száradni kezdtek az átázott téglá- és betonfelületek. Egy vasúti hídon álltunk, a domb lábánál húzódó sínek egyik oldalán háztetők csoportját lehetett látni, mintha a házak lecsúsztak volna a lejtőn. Kissé távolabb álltak a nagy bérházak, mint négy betonoszlop. Ekkor hirtelen feltámadt bennem az együttérzés Szacsiko iránt, és úgy éreztem, bizonyos fokig megértem azt a tartózkodást, amelyet magam is észrevettem rajta, amikor messziről figyeltem.

Azon a nyáron barátnők lettünk, és legalábbis egy rövid időre a bizalmába fogadott. Ma már nem emlékszem pontosan, hogyan is zajlott az első találkozásunk. Az biztos, hogy egyik délután észrevettem őt, amint előttem lépkedett a lakótelepről kivezető úton. Igyekeztem, de Szacsiko egyenletes, hosszú léptekkel haladt. Addigra már valahonnan tudtuk egymás nevét, mert emlékszem, hogy a nevéen szólítottam, amikor közelebb értem hozzá.

Szacsiko hátrafordult, és megvárt.

– Valami baj van? – kérdezte.

– Örülök, hogy találkozunk – mondtam kissé kifulladásra. – Amikor eljöttem otthonról, láttam a lányát, hátul, az árkok között verekedett.

– Verekedett?

– Két másik gyerekkel. Egy fiúval meg egy lánnyal. Csúnya csetepaténak tűnt.

– Értem – mondta Szacsiko, majd továbbindult, én pedig követtem.

– Nem akarom megijeszteni – folytattam –, de tényleg csúnya csetepaténak tűnt. Mintha egy vágást is láttam volna a kislány arcán.

– Értem.

– Hátul történt, a pusztaság szélén.

– Vajon még mindig ott vannak? – kérdezte, miközben folytatta útját fölfelé a dombon.

– Nos, nem hiszem. Láttam, hogy a lány elszaladt.

Szacsiko rám nézett és elmosolyodott.

– Szokatlanak találja a verekedő gyerekek látványát?

– Nos, a gyerekek nyilván szoktak verekedni. De úgy gondoltam, jobb, ha szólok. És még valami: úgy láttam, a lány nem az iskola felé ment. A többi gyerek az iskola felé indult, de ő a folyó felé tartott.

Szacsiko nem felelt, csak tovább gyalogolt fölfelé.

– Az a helyzet – folytattam –, hogy ezt már jó ideje meg akarom említeni. Szóval mostanában jó néhányszor láttam a lányát, és megfordult a fejemben, nem lett-e belőle iskolakerülő.

A domb tetején kettéágazott az út. Szacsiko megállt, és szembefordultunk egymással.

– Nagyon kedves, hogy aggódik, Ecuko – mondta. – Igazán nagyon kedves. Biztos vagyok benne, hogy csodálatos anya lesz magából.

Előzőleg magam is azt feltételeztem – akárcsak a villamosmegállóbeli asszonyok –, hogy Szacsiko a harmincas éveiben járhat. De valószínűleg megtévesztett fiatalos alakja, mert az arca idősebbnek mutatta. Kissé gunyoros mosollyal fordult felém, és az arckifejezésében volt valami, amitől akaratlanul is elnevettem magam.

– Igazán hálás vagyok, hogy utánam jött – mondta. – De amint látja, eléggé sok a dolgom. Be kell mennem Nagaszakiba.

– Értem. Én csak azt gondoltam, jobb, ha szólok, ennyi az egész.

Egy pillanatig tovább méregetett azzal a gunyoros tekintetével. Aztán azt mondta:

– Nagyon kedves. De most bocsásson meg, be kell mennem a városba. – Meghajolt, majd elindult a villamosmegálló felé.

– Csak az a helyzet, hogy volt egy vágás a kislány arcán – szóltam meg kissé emelt hangon. – És a folyó igen veszélyes néhol. Gondoltam, jobb, ha szólok.

Szacsiko hátrafordult, és ismét rám nézett.

– Ha ennyire aggódik a lányom miatt, Ecuko – mondta –, akkor talán megkérném, hogy a mai napon vigyázzon rá. Délutánra hazaérek. Biztosan jól kijön vele.

– Megteszem, ha ezt szeretné. De meg kell mondanom, szerintem a lánya túl kicsi ahhoz, hogy egész napra egyedül maradjon.

– Nagyon kedves – mondta ismét Szacsiko, majd újra elmosolyodott. – Igen, biztos vagyok benne, hogy csodálatos anya lesz magából.

Miután elváltam Szacsikótól, lementem a domboldalra, és átvágtam a lakótelepen. Ott álltam a házunk mögött, és a pusztaságot fürkésztem. Mivel sehol sem láttam a kislányt, már-már elindultam, hogy megkeressem, de ekkor valami mozgásra lettem figyelmes a folyóparton. Mariko leguggolhatott, mert most tisztán láttam apró alakját a sáros földön. Az első gondolatom az volt, hogy hagyom az egészet, és visszatérek a házimunkámhoz. De végül mégis elindultam felé, óvatosan kerülgetve az árkokat.

Úgy emlékszem, ekkor beszéltem először Marikóval. Valószínűleg nem volt a magatartásában semmi furcsa aznap délelőtt, hiszen végtére is idegen voltam számára, nem csoda hát, ha gyanakvással tekintett rám. És bár rajtam eluralkodott valami különös, kellemetlen érzés, ez valószínűleg mindössze válasz lehetett Mariko viselkedésére.

A pár héttel korábbi esős időszak után még mindig magas volt a vízállás, a folyó sebesen zúgott. Meredek rézsún lehetett lejutni a vízhez, és a rézsú alján, ahol a kislány állt, határozottan nedvesebbnek tűnt a sáros talaj. Mariko egyszerű, térdig érő pamutruhát viselt, rövidre vágott haja fiússá tette az arcát. Felnézett a sáros rézsú tetejére, ahol álltam, de nem mosolygott.

– Szia – mondtam. – Épp most beszéltem anyukáddal. Nyilván te vagy Mariko-szan.

A kislány tovább bámult, és egy szót sem szólt. Amit előzőleg sebnek hittem, arról most kiderült, hogy csak sárcsík az arcán.

– Nem kellene iskolában lenned? – kérdeztem.

Egy darabig megint csak hallgatott, aztán megszólalt:

– Én nem járok iskolába.

– De hát minden gyereknek járnia kell iskolába. Nem szeretsz oda járni?

– Én nem járok iskolába.

– Anyukád nem íratott be egy itteni iskolába?

Mariko nem felelt. Egy apró lépéssel távolabb húzódott tőlem.

– Vigyázz! – szóltam rá. – Nehogy beleess a vízbe! Nagyon csúszik.

Továbbra is csak bámult rám a rézsű aljából. Láttam, hogy a cipője ott hever mellette a sárban. Meztelen lábfeje, akárcsak a cipője, csupa sár volt.

– Most beszéltem anyukáddal – folytattam, és biztatóan rámosolyogtam. – Azt mondta, nagyon jó lenne, ha eljönnél hozzám, és nálam várnád meg, míg visszajön. Ott lakom, abban a nagy házban. Eljöhetnél velem, és megkóstolhatnád a süteményt, amit tegnap sütöttem. Volna hozza kedved, Mariko? Mesélhetnél magadról.

Mariko továbbra is figyelmesen méregetett. Aztán anélkül, hogy levette volna rólam a szemét, lekuporodott, és a kezébe fogta a cipőjét. Először azt hittem, hajlandó velem jönni. De ahogy tovább bámult, rájöttem, azért emelte fel a földről a cipőt, mert el akar szaladni.

– Nem akarlak bántani – mondtam neki ideges nevetéssel. – Anyukád barátnője vagyok.

Úgy emlékszem, mindössze ennyi történt köztünk azon a délelőttön. Nem akartam még jobban megijeszteni a gyereket, így hát egy idő után sarkon fordultam, és elindultam visszafelé a pusztaságon át. Kétségtelen, hogy a viselkedése kissé felzaklattott; mivel az idő tájt ilyen apróságok is képesek voltak balsejtelmeket kelteni bennem az anyasággal kapcsolatban. Azzal nyugtattam magam, hogy csupán jelentéktelen epizódról van szó, és különben is, a közeljövőben még bőségesen lesz alkalmam

összebarátkozni a kislánnyal. Úgy alakult, hogy legközelebb csak nagyjából két hét múlva, egyik délután beszéltem Marikóval.

*

Azelőtt soha nem jártam a faházban, így eléggé meglepődtem, amikor Szacsiko behívott. Azonnal megéreztem, hogy valamit forgat a fejében, és mint kiderült, nem is tévedtem.

A faházban rend uralkodott, de emlékszem, hogy valami sivár kopottság hatotta át; a mennyezet fagerendái öregnek és rozogának tűntek, és enyhe nyirkos szag terjengett a levegőben. Elöl szélesre tárták a tolóajtót, hogy a veranda felől bejöjjön a napfény. Ennek ellenére odabent csaknem minden árnyékba borult.

Mariko a napfénytől legtávolabb eső sarokban feküdt. Észrevettem, hogy valami mozog mellette a félhomályban, és amikor közelebb mentem, láttam, hogy egy nagy macska hever összegömbölyödve a tatamin.

– Szia, Mariko-szan – üdvözöltem. – Nem is emlékszel rám?

Mariko abbahagyta a macskasimogatást, és felnézett.

– Nemrég találkoztunk – folytattam. – Nem emlékszel? Lent voltunk a folyónál.

A kislány nem adta jelét, hogy megismert volna. Egy darabig bámult, aztán megint simogatni kezdte a macskát. Hallottam, hogy mögöttem Szacsiko teát készít a szoba közepén lévő nyílt tűzhelyen. Oda akartam menni hozzá, amikor Mariko váratlanul megszólalt:

– Kiscicái lesznek.

– Tényleg? Ez nagyszerű!

– Akar egy kiscicát?

– Ez nagyon kedves tőled, Mariko-szan. Majd meglátjuk. De biztos vagyok benne, hogy mindegyik jó otthonra talál majd.

– Elvihetne egy kiscicát – mondta a gyerek. – A másik nő azt mondta, ő elvisz egyet.

– Majd meglátjuk, Mariko-szan. Ki volt ez a másik hölgy?

– A másik nő. A nő a folyó túloldaláról. Azt mondta, elvisz egyet.

– Nem hinném, hogy bárki is lakna ott, Mariko-szan. Ott csak fák vannak meg erdő.

– Azt mondta, elvisz a házába. A túlsó parton lakik. De én nem mentem vele.

Rápillantottam a gyerekekre, aztán eszembe jutott valami, és elnevettem magam.

– De hát az én voltam, Mariko-szan! Nem emlékszel? Megkértelek, hogy gyere el hozzám, amíg anyukád a városban van.

Mariko ismét felnézett rám.

– Nem maga volt – mondta. – A másik nő volt. A másik nő a folyó túloldaláról. Itt járt tegnap este. Amikor Anya nem volt itthon.

– Tegnap este? Amikor anyukád nem volt itthon?

– Azt mondta, elvisz magával, de én nem mentem vele. Mert sötét volt. Azt mondta, viszünk magunkkal lámpást – mutatott a falról lógó lámpásra –, de én nem mentem vele. Mert sötét volt.

Mögöttem Szacsiko felállt, és a lányára nézett. Mariko elhallgatott, aztán elfordult, és megint a macskát kezdte simogatni.

– Menjünk ki a verandára – fordult hozzám Szacsiko. Egy tálcát tartott a kezében, rajta a teázáshoz szükséges dolgokkal. – Odakint hűvösebb van.

Úgy tettünk, ahogy Szacsiko javasolta. Marikót otthagytuk a sarokban. Maga a folyó nem látszott a verandáról, de láttam, merre lejt a föld és válik nedvesebbé a víz közelében. Szacsiko leült egy párnára, és elkezdte kitölteni a teát.

– Ezen a környéken csak úgy hemzsegnek a kóbor macskák – jegyezte meg. – Nem vagyok valami optimista ezeket a kismacskákat illetően.

– Igen, sok itt a kóbor állat – bólogattam. – Rémes. Mariko is úgy találta valahol a macskáját?

– Nem, őt mi hoztuk magunkkal. Én a magam részéről szívesebben hagytam volna ott, de Mariko hallani sem akart róla.

– Olyan messziről hozták? Tokióból?

– Á, dehogy. Mi már majdnem egy éve itt vagyunk Nagaszakiban. Csak a város túlsó végében laktunk.

– Igazán? Ezt nem is tudtam. És a... a barátaiknál laktak?

Szacsiko kezében megállt a teáskanna. Amikor rám nézett, láttam, hogy megint olyan gunyoros kifejezés bujkál a tekintetében, mint a múltkor.

– Attól tartok, téved, Ecuko – mondta végül. Aztán kitöltötte a teámat. – A nagybátyám házában laktunk.

– Biztosíthatom, én csupán...

– Hogyne, persze. Úgyhogy igazán nem kell zavarba jönnie, nem igaz? – Elnevette magát, aztán átnyújtotta a teáscsészémet.

– Ne haragudjon, Ecuko, nem akarok csúfolódni. Az a helyzet, hogy szeretnék kérni valamit. Egy kis szívességet. – Most a saját csészéjébe töltötte a teát, és eközben mintha valami komolyság telepedett volna rá. Aztán letette a teáskannát, és rám nézett. – Tudja, Ecuko, bizonyos dolgok nem úgy alakultak, ahogy elterveztem, és emiatt pénzzavarba kerültem. Biztosan megérti, nincs szükségem sok pénzre, csak egy kisebb összegre.

– Tökéletesen megérttem – feleltem, lehalkítva a hangomat. – Nagyon nehéz lehet, hiszen Mariko-szanról is gondoskodnia kell.

– Ecuko, kérhetek egy szívességet?

Meghajoltam.

– Van egy kis megtakarított pénzem – mondtam szinte suttogva. – Örömmel segítenék.

Meglepetésemre Szacsiko hangosan felnevetett.

– Nagyon kedves – mondta. – De igazából nem kölcsönkérni akartam. Más dolog járt a fejemben. A minap említett valamit. Azt mondta, van egy barátnője, aki kifőzdét vezet.

– Fudzsivara asszonyra gondol?

– Azt mondta, talán szüksége lenne kisegítőre. Egy ilyen állás nagyon jól jönne nekem.

– Nos – feleltem tétován –, megkérdezhetem, ha akarja.

– Ez nagyon kedves lenne – mondta Szacsiko, és rám pillantott. – De úgy látom, nincs valami nagy kedve hozzá, Ecuko.

– Szó sincs róla. Megkérdezem, amikor legközelebb találkozom vele. Csak azon gondolkoztam – folytattam, és ismét lehalkítottam a hangom –, ki vigyázna a lányára napközben?

– Marikóra? Segíthetne nekem a kifőzdében. Nagyon ügyes ám.

– Biztos vagyok benne. Bár nem tudom, mit szólna ehhez Fudzshivara asszony. Végül is Marikónak napközben az iskolában volna a helye.

– Higgye el, Ecuko, Marikóval nem lesz semmi gond. Különben is, jövő héten vége a tanításnak. Gondoskodom róla, hogy ne legyen útban. Emiatt nem kell aggódni.

Megint meghajoltam.

– Megkérdezem Fudzshivara asszonyt, amikor legközelebb találkozom vele.

– Nagyon hálás vagyok – mondta Szacsiko, és kortyolt egyet a teájából. – Esetleg meg tudná oldani, hogy néhány napon belül találkozzon vele?

– Megpróbálom.

– Igazán kedves.

Egy pillanatra elhallgattunk. Már előzőleg felkeltette a figyelmemet Szacsiko teáskannája; halvány porcelánból készült, míves darabnak látszott. A teáscsésze, amelyet most a kezemben tartottam, ugyanebből a finom anyagból volt. Miközben ott ülünk és a teánkat kortyolgattuk, megint csak csodálkozva állapítottam meg, milyen furcsa ellentét áll fenn a teáskészlet, illetve a kopott ház és a veranda alatti, sáros föld között. Amikor felpillantottam, észrevettem, hogy Szacsiko engem néz.

– Megszoktam, hogy finom porcelánt használok, Ecuko – szólalt meg. – Tudja, nem mindig éltem úgy, mint... – kezével a ház belseje felé intett – ...mint itt. Persze, némi kényelmetlenséget elviselek. De bizonyos dolgokra még mindig kényes vagyok.

Bólintottam, nem szóltam. Szacsiko is tanulmányozni kezdte a csészéjét. A kezében forgatta, és alaposan szemügyre vette. Aztán váratlanul így szólt:

– Azt hiszem, ha ragaszkodom az igazsághoz, azt kell mondanom, hogy elloptam ezt a teáskészletet. Bár a nagybátyámnak

valószínűleg nemigen hiányzik.

Kissé csodálkozva pillantottam rá. Szacsiko letette maga elé a csészét, és elhessegetett néhány legyet.

– Tehát a nagybátyja házában élt? – kérdeztem.

Lassan bólintott.

– Roppant szép ház. Tó is van a kertben. Nagyon más, mint ez a hely.

Egy pillanatra mindketten benéztünk a ház belsejébe. Mariko még mindig ott feküdt a sarokban, ahol hagytuk, háttal nekünk, és halkan dűnnyögött valamit a macskájának.

– Nem is tudtam – szólaltam meg, miután egy darabig mindketten csak hallgattunk –, hogy lakik valaki a folyó túlsó partján.

Szacsiko megfordult, és a túlparti fákra tévedt a pillantása.

– Nem, én senkit sem láttam ott.

– De a gyerekvigyzója... Mariko azt mondta, hogy odaátról jött.

– Nekem nincs gyerekvigyzóm, Ecuko. Senkit sem ismerek itt.

– Mariko beszélt nekem egy hölgyről...

– Kérem, ne is törődjön vele.

– Úgy érte, hogy csak kitalálta az egészet?

Úgy tűnt, Szacsiko egy pillanatra elgondolkodott valamin. Aztán azt mondta:

– Igen. Csak kitalálta.

– Nos, azt hiszem, ez gyakran előfordul a gyerekeknél.

Szacsiko bólintott.

– Amikor anya lesz, Ecuko – mondta mosolyogva –, majd megszokja az ilyesmit.

Ezután más témára tértünk át. Még a barátságunk elején jártunk, és leginkább jelentéktelen dolgokról társalogtunk. Csak jó pár héttel később, egy reggelen hallottam Marikót ismét arról a hölgyről beszélni, aki megkörnyékezte.

Második fejezet

Abban az időben még mindig vegyes érzéseket keltett bennem, ha visszatértem a Nakagava negyedbe, egyszerre töltött el öröm és szomorúság. Amikor a házak között húzódó, szűk, meredek utcákon kapaszkodtam felfelé a dimbes-dombos városrészben, mindig előtört a mélységes veszteségérzet. Nem gyakorolt rám ellenállhatatlan vonzerőt, de hosszú ideig elkerülni is nehezemre esett volna.

A Fudzsiwara asszonynál tett látogatások nagyjából ugyanilyen vegyes érzelmeket ébresztettek bennem, a jóságos, immár őszülő hajú hölgy ugyanis anyám egyik legjobb barátnője volt. A kifőzdéje egy forgalmas mellékutcában működött; a vendégek az előreugró tető alatti betontérségen ettek a faasztalok köré rakott lócákon ülve. Ebédidőben sok irodista látogatta a vendéglőt, és a munkaidő végén is jó néhányan benéztek, de a nap többi részében kevés vendég akadt.

Aznap délután kissé feszült voltam, mert először látogattam el a kifőzdébe, amióta Szacsiko ott dolgozott. Mindkettőjük miatt aggódtam, leginkább azért, mert nem tudtam biztosan, valóban olyan nagy szüksége volt-e kiségitőre Fudzsiwara asszonynak. Meleg nap volt, és a kis mellékutcában sok ember járt. Örültem, hogy végre árnyékos helyre értem.

Fudzsiwara asszony örömmel fogadott. Leültetett az egyik asztalhoz, aztán elment, és hozott nekem egy kis teát. Aznap délután nem sok vendég volt – talán egy sem, már nem emlékszem –, és Szacsikót sem láttam. Amikor Fudzsiwara asszony visszatért, megkérdeztem tőle:

– Hogyan boldogul a barátnőm? Minden rendben vele?

– A barátnőd? – Fudzsiwara asszony hátrafordult a konyhaajtó felé. – Az előbb garnélát tisztított. Szerintem hamarosan kijön. – Ekkor, mintha valami eszébe jutott volna, felállt, és kissé közelebb ment az ajtóhoz. – Szacsiko-szan! – kiáltotta el magát. – Itt van Ecuko. – Hallottam, hogy odabentről válaszol neki egy hang.

Fudzsivara asszony visszaült, majd az asztal fölött átnyúlva megérintette a hasamat.

– Már kezd látszani – állapította meg. – Mostantól nagyon kell vigyáznod.

– Amúgy is alig csinálok valamit – mondtam. – Nagyon kényelmes életet élek.

– Helyes. Emlékszem, amikor az első gyerekeket vártam, Kazuót, földrengés volt, elég nagy földrengés. De a gyerek makkegészséges lett. Ne sokat aggodalmaskodj, Ecuko.

– Majd igyekszem. – A konyhaajtó felé pillantottam. – Jól boldogul a barátnőm?

Fudzsivara asszony követte a pillantásomat, aztán ismét felém fordult, és azt mondta:

– Igen, azt hiszem. Jó barátnők vagytok?

– Igen. Nem sok baráttra leltem ott, ahol lakunk. Örülök, hogy megismerkedtem Szacsikóval.

– Igen. Ez nagy szerencse – mondta, majd jó darabig csak szótlanul nézett. – Ecuko, nagyon fáradtnak tűnsz ma.

– Lehetséges – feleltem kis nevetés kíséretében. – De azt hiszem, ez ilyenkor nem meglepő.

– Persze, hogyne – mondta Fudzsivara asszony, és tovább firkészte az arcomat. – De én úgy értettem, hogy egy kicsit... boldogtalannak látszol.

– Boldogtalannak? Pedig egyáltalán nem vagyok az. Csak egy kicsit elfáradtam, de egyébként soha nem voltam boldogabb.

– Helyes. Most csakis szép dolgokra szabad gondolnod. A gyerekekre. Meg a jövőre.

– Igen, így lesz. Felderít, ha a gyerekekre gondolok.

– Az jó – bólogatott Fudzsivara asszony, de továbbra sem vette le rólam a szemét. – Minden a hozzáálláson múlik. Hiába gondoskodik odaadóan egy anya a gyereke fizikai szükségleteiről, ahhoz, hogy felnevelje, pozitív hozzáállásra van szüksége.

– Nos, én mindenesetre már nagyon várom – mondtam nevetve. Ekkor ismét a konyha felé pillantottam, mert valami zaj ütötte meg a fülemet, de Szacsiko még mindig nem mutatkozott.

– Van egy fiatalasszony, akivel minden héten találkozom – folytatta Fudzsivara asszony. – Nagyjából a hatodik vagy a hetedik hónapban lehet. Mindig a temetőben látom. Még sosem beszéltem vele, de olyan szomorúnak tűnik, ahogy ott áll a férjével. Nem helyes, hogy egy várandós fiatalasszony meg a férje azal töltik a vasárnapjaikat, hogy a halottakra gondolnak. Tudom, hogy csak tisztelettudóak, de akkor is úgy gondolom, hogy nagy butaság. A jövőre kellene gondolniuk.

– A nő bizonyára nehezen tud felejttem.

– Bizonyára. Sajnálom őt. De most akkor is előre kellene tekinteniük. Úgy nem lehet gyereket hozni a világra, hogy az ember hetente jár a temetőbe.

– Valószínűleg így van.

– A temető nem fiataloknak való hely. Kazuo elkísér néha, de sosem erőltetem. Ideje, hogy ő is előretekintszen.

– Hogy van Kazuo? – kérdeztem. – A munkájában jól boldogul?

– A munkájával minden rendben. A jövő hónapban várhatóan előléptetik. De néha más dolgokra is gondolnia kellene. Nem lesz örökké fiatal.

Ekkor hirtelen megpillantottam egy apró alakot, aki kint állt a napsütésben, a járókelők forgatagában.

– Nahát, az nem Mariko? – kérdeztem.

Fudzsivara asszony hátrafordult ültében.

– Mariko-szan! – kiáltott oda neki. – Hol voltál?

Mariko egy pillanatra megtorpant kint az utcán, aztán belépett az árnyékos udvarba, elvonult mellettünk, és leült nem messze tőlünk egy üres asztalhoz.

Fudzsivara asszony hosszan nézte a kislányt, aztán nyugtalan pillantást vetett rám. Úgy tűnt, mondani akar valamit, de végül inkább felállt, és odament Marikóhoz.

– Mariko-szan, hol voltál? – kérdezte. Lehalkította a hangját, de azért hallottam. – Nem szabad így elszaladgálnod. Anyád nagyon dühös rád.

Mariko az ujjait bámulta. Nem emelte fel a pillantását Fudzsivara asszonyra.

– És Mariko-szan, kérlek, soha ne beszélj így a vendégekkel. Tudod, hogy ez nagy udvariatlanság, ugye? Anyád tényleg nagyon dühös rád.

Mariko tovább bámulta az ujjait. A háta mögött megjelent Szacsiko a konyhaajtóban. Amikor megláttam, emlékszem, ismét csak meglepődve állapítottam meg, hogy csakugyan idősebb, mint először gondoltam; most, hogy a haját kendő fedte, valahogy még jobban látszott, mennyire megereszkedett a bőre a szeme meg a szája körül.

– Itt van anyád – mondta Fudzshivara asszony. – Tényleg nagyon dühös rád.

A kislány továbbra is hátat fordított az anyjának. Szacsiko futó pillantást vetett rá, aztán mosolyogva fordult felém.

– Jó napot, Ecuko – mondta, és elegáns meghajlással üdvözölt. – Milyen kellemes meglepetés, hogy itt találkozunk!

Az udvar túlsó végében két, irodai öltözéket viselő nő foglalt helyet az egyik asztalnál. Fudzshivara asszony intett feléjük, aztán ismét Marikóhoz fordult.

– Mi lenne, ha egy kis időre bemennél a konyhába? – kérdezte tőle halkán. – Anyád majd megmutatja neked, mit kell csinálni. Nagyon könnyű. Biztos vagyok benne, hogy egy ilyen okos kislány gond nélkül megtanulja.

Mariko semmi jelét nem adta, hogy hallotta volna. Fudzshivara asszony Szacsikóra pillantott, és egy másodpercig az volt az érzésem, hogy hűvösen néznek egymásra. Aztán Fudzshivara asszony megfordult, és odament a vendégeihez. Úgy láttam, ismerik egymást, mert miután odaért hozzájuk, barátságosan üdvözölte őket.

Szacsiko odajött, és leült az asztalomhoz.

– Szörnyű meleg van a konyhában – mondta.

– Hogy érzi magát itt? – kérdeztem.

– Hogy érzem magam? Nos, Ecuko, eléggé mulatságos élmény egy kifőzdében dolgozni. Meg kell mondanom, sosem gondoltam volna, hogy egy napon egy ilyen helyen fogom sűrölni az asztalokat. De azért – nevetett fel – eléggé mulatságos.

– Értem. És Mariko megtalálta a helyét?

Mindketten Mariko asztala felé pillantottunk; a kislány még mindig lesütött szemmel bámulta a kezét.

– Ó, Mariko remekül megvan – felelte Szacsiko. – Persze, időnként nem lehet bírni vele. De hát ilyen körülmények között nem is csoda. Sajnálatos, Ecuko, de tudja, úgy néz ki, hogy velem elmentésben a lányomból hiányzik a humorérzék. Ő nem találja olyan mulatságosnak ezt a dolgot. – Szacsiko elmosolyodott, és újra Mariko felé pillantott. Aztán felállt, és odament hozzá.

Halkan megkérdezte tőle:

– Igaz, amit Fudzsivara asszonytól hallottam?

A kislány nem szólt.

– Azt mondta, már megint nagyon udvariatlanul viselkedtél a vendégekkel. Igaz ez?

Mariko még mindig nem felelt.

– Igaz, amit mondott? Mariko, kérlek, válaszolj, ha kérdeznek.

– Megint eljött az a nő – szólalt meg Mariko. – Tegnap este.

Amikor nem voltál otthon.

Szacsiko pár másodpercig csak nézte a lányát. Aztán azt mondta:

– Azt hiszem, jobb lesz, ha most bemész. Gyerünk, megmutatom neked, mit csinálj.

– Tegnap este megint eljött. Azt mondta, elvisz a házába.

– Gyerünk, Mariko, menj be a konyhába, és várj meg ott.

– Meg fogja mutatni nekem, hol lakik.

– Mariko, menj be!

Az udvar túloldalán Fudzsivara asszony meg a két nő hangoosan nevetett valamin. Mariko tovább bámulta a tenyerét. Szacsiko sarkon fordult, és visszajött az asztalomhoz.

– Bocsásson meg egy pillanatra, Ecuko – mondta. – De fent hagytam valamit a tűzőn. Mindjárt jövök. – Aztán a hangját halkabbra fogva hozzátette: – Nem csoda, hogy nem túl lelkes egy ilyen helyen, nem igaz? – Elmosolyodott, és elindult a konyha felé. Az ajtóban megint a lánya felé fordult:

– Gyerünk, Mariko, igyekezz!

Mariko nem mozdult. Szacsiko vállat vont, aztán eltűnt a konyhában.

*

Nagyjából ugyanebben az időben, nyár elején látogatott meg minket Ogata-szan. Először járt nálunk, amióta az év elején elköltözött Nagaszakiból. A férjem apjáról van szó, és furcsának tűnhet, hogy még akkor is Ogata-szan néven emlegettem magamban, amikor már én is ezt a vezetéknevet viseltem. De oly régóta ismertem ezen a néven – akkor még nem is találkoztam Dzsiróval –, hogy soha nem tudtam megszokni az „Apa” megszólítást.

Ogata-szan meg Dzsiró nem sokban hasonlítottak egymásra. Amikor mostanság felidézem Dzsirót, alacsony termetű, tömzsi, szigorú arckifejezésű férfit látok magam előtt; a férjem mindig ügyelt a megjelenésére, gyakran még otthon is inget és nyakendőt viselt. Úgy látom most, ahogy oly gyakran láttam: a tatamin ül a nappalinkban, és a reggelije vagy a vacsorája fölé hajol. Emlékszem, akkor is ugyanígy hajolt előre – kissé úgy, mint egy bokszoló –, ha állt vagy ment. Az apja viszont mindig egyenes háttal ült, és nyugalom, nagylelkűség áradt belőle. Amikor Ogata-szan azon a nyáron eljött hozzánk, még kitűnő egészségnek örvendett, izmos teste és kirobbanó energiája jóval fiatalabbnak mutatta a koránál.

Emlékszem arra a reggelre, amikor először említette meg Sigeo Macudát. Ogata-szan akkor már ott volt nálunk néhány napja, úgy tűnt, elég kényelmesnek találja a kis négyszögletű szobát ahhoz, hogy akár hosszabb időt is eltöltsön velünk. Verőfényes reggel volt, hármásban reggeliztünk, mielőtt Dzsiró munkába indult volna.

– Ma este van az érettségi találkozód, ugye? – kérdezte az apja Dzsirótól.

– Nem, holnap este.

– Ott lesz Sigeo Macuda is?

– Sigeo? Nem hiszem. Általában nem szokott eljönni az ilyen találkozókra. Sajnálom, hogy el kell mennem, és itt kell hagynom, Apám. Szívesen kihagynám a dolgot, de lehet, hogy megsértődnének rajta.

– Ne aggódj. Ecuko-szan majd gondoskodik rólam. Az ilyen találkozók nagyon is fontosak.

– Szívesen kivennék pár nap szabadságot – folytatta Dzsiró –, de most rengeteg a dolgunk. Amint mondtam, épp aznap jött ez a megrendelés, amikor Apám megérkezett. Igazán bosszantó.

– Dehogyan – felelte az apja. – Tökéletesen megértem. Nemrég még magam is alig látszottam ki a munkából. Tudod, nem vagyok még olyan öreg.

– Nem, hát persze.

Egy darabig csöndben ettünk. Aztán Ogata-szan megszólalt:

– Tehát akkor azt mondd, nem valószínű, hogy összefutsz Si-geo Macudával. De azért időnként szoktatok találkozni, ugye?

– Mostanában nem valami gyakran. Az idő múltával másfelé vitt az utunk.

– Igen, ez gyakran megesik. Minden diáknak másfelé visz az útja, és aztán nemigen tartják egymással a kapcsolatot. Ezért olyan fontosak az ilyen találkozók. Az embernek nem szabad megfeledkeznie a régi társairól. És olykor nem árt visszanézni, segít, hogy továbbra is helyes perspektívában lássuk a dolgokat. Igen, szerintem feltétlenül el kell menned holnap este.

– Ha Apám még vasárnapig itt marad – mondta a férjem –, talán elmehetnénk valahová kirándulni.

– Igen, remek ötlet! De egyáltalán nem gond, ha dolgoznod kell.

– Nem, azt hiszem, vasárnap szabaddá tudom tenni magam. Sajnálom, hogy ennyire elfoglalt vagyok most.

– A régi tanáraitokat is meghívtátok a holnapi találkozóra? – érdeklődött Ogata-szan.

– Nem tudok róla.

– Kár, hogy a tanárokat ritkán hívják meg az ilyen alkalmakra. Engem meghívtak néha. És fiatal koromban mindig fontosnak tartottuk, hogy szóljunk a tanárainknak. Szerintem ez így helyes. A tanár láthatja munkája gyümölcsét, a diákok pedig kifejezhetik neki hálájukat. Szerintem úgy helyes, ha a tanárok is jelen vannak.

– Igen, valószínűleg van ebben némi igazság.

– Az emberek manapság hajlamosak elfelejteni, mennyit köszönhetnek a nevelőiknek.

– Igen, Apámnak nagyon igaza van.

A férjem befejezte az evést, és letette a pálcikáit. Töltöttem neki egy kis teát.

– Furcsa dolog történt a minap – szólalt meg Ogata-szan. – Visszatekintve most már egész mulatságosnak találom. A nagaszaki könyvtárban voltam, és a kezembe került egy folyóirat, egy tanároknak szóló kiadvány. Sosem hallottam róla, az én időmben még nem létezett. Ha az ember beleolvas, az a benyomása támad, hogy Japánban manapság az összes tanár kommunista.

– A jelek szerint a kommunizmus országszerte egyre népszerűbb – mondta a férjem.

– A barátod, Sigeo Macuda is írt bele. Képzelheted, mennyire meglepődtem, amikor megláttam a nevemet a cikkében. Nem hittem volna, hogy manapság ilyen jelentős személyiségnek tartanak.

– Biztos vagyok benne, hogy Apára még nagyon jól emlékeznek Nagaszakiban – szóltam közbe.

– Egyszerűen hihetetlen volt. Dr. Endóról írt meg rólam, a nyugdíjazásunkról. Ha jól értettem, azt kívánta kifejezésre juttatni, hogy a szakmának csak javára vált, hogy megszabadult tőlünk. Egészen odáig ment, hogy felvetette, már a háború végén el kellett volna bocsátani minket. Egyszerűen hihetetlen.

– Biztos benne, hogy ez ugyanaz a Sigeo Macuda? – kérdezte Dzsiró.

– Igen, ugyanaz. A Kurijama Gimnáziumból. Hihetetlen. Emlékszem, milyen gyakran átjött hozzánk játszani. Anyád folyton kényeztette. Megkérdeztem a könyvtárost, kaphatnék-e egy másolatot, és azt mondta, megrendeli nekem. Majd megmutatom.

– Ez igazán nem szép dolog tőle – jegyeztem meg.

– Nagyon meglepődtem – fordult felém Ogata-szan. – Pedig annak idején én mutattam be a Kurijama igazgatójának.

Dzsiró megitta a teáját, és megtörölte a száját a szalvétájával.

– Roppant sajnálatos. Amint mondtam, már jó ideje nem találkoztam Sigeóval. Sajnálom, Apám, de ha megbocsát, most mennem kell, különben elkésem.

– Hogyne, menj csak. Jó munkát!

Dzsiró kiment az előszobába, és nekiállt, hogy felhúzza a cipőjét. Én azt mondtam Ogata-szannak:

– Ha valaki olyan magas tisztséget töltött be, mint Apa, annak el kell viselnie egy kis bírálatot. Mi sem természetesebb ennél.

– Hát persze – felelte Ogata-szan, és elnevette magát. – Nem, ne aggódj emiatt, Ecuko. Azóta nem is gondoltam rá. Most is csak azért jutott eszembe, mert hallottam, hogy Dzsiró arra a találkozóra készül. Kíváncsi lennék, Endo olvasta-e a cikket.

– Szép napot kívánok, Apám – kiáltott be Dzsiró az előszobából. – Igyekszem korán hazaérni.

– Ugyan már, ne csinálj ebből olyan nagy ügyet. A munkád a fontos.

*

Ogata-szan kisvártatva zakóban és nyakkendőben lépett ki a szobájából.

– Készül valahová, Apa? – kérdeztem.

– Arra gondoltam, meglátogatom dr. Endót.

– Dr. Endót?

– Igen, arra gondoltam, megnézem, hogy s mint van manapság.

– De csak ebéd után megy el, ugye?

– Arra gondoltam, jobb, ha korán elindulok – lelelte, miközben az órájára pillantott. – Endo most Nagaszakin kívül lakik. Vonattal kell mennem.

– Akkor hadd csomagoljak egy kis hideg ebédet, egy perc alatt megvan.

– Nos, köszönöm, Ecuko. Akkor várok pár percet. Igazából bízom benne, hogy felajánlod.

– Akkor kérnie kellett volna – mondtam, és felálltam. – Ha csak célozgat rá, nem biztos, hogy megkapja, amit akar, Apa.

– De én tudtam, hogy kitalálsz a gondolatomat, Ecuko. Én bírom benned.

Elindultam a konyha felé, felvettem a papucsomat, és így léptem le a kőpadlóra. Pár perc múlva kinyílt a tolóajtó, és Ogata-san jelent meg az ajtónyílásban. Leült a küszöbre, és onnan figyelte, mit csinállok.

– Mit főzöl nekem?

– Semmi különöset. Csak egy kis tegnap esti maradékot. Azok után, hogy ilyen későn szólt, nem is érdemel jobbat.

– Én mégis biztos vagyok benne, hogy valami roppant ízletes ételt varázsolsz belőle. Mire készülsz azzal a tojással? Az nem maradék, igaz?

– Készítek egy kis omlettet. Szerencséje van, Apa, nagylelkű kedvemben talált.

– Tehát omlettet. Majd megtaníthatnád nekem, hogyan kell omlettet sütni. Nehéz?

– Szörnyen nehéz. Ebben a korban már reménytelen volna megtanulni.

– De én nagyon szívesen megtanulnám. És hogy érted azt, hogy „ebben a korban”? Még elég fiatal vagyok, számos új dolgot megtanulhatok.

– Talán szakácsnak készülsz, Apa?

– Nincs ebben semmi nevetséges. Ahogy telnek az évek, mind többre értékelem a jó konyhát. Meggyőződésemmel, hogy a főzés művészet, ugyanolyan nemes művészet, mint a festészet vagy a költészet. Csak azért becsülik le, mert nem maradandó az alkotás.

– Maradjon csak a festészetnél, Apa. Ahhoz sokkal jobban ért.

– A festészet... – sóhajtott fel. – Már nem lelek benne annyi örömet, mint egykor. Nem, meg kell tanulnom omlettet sütni úgy, ahogy te csinálod, Ecuko. Meg kell mutatnod nekem, mielőtt visszamegyek Fukuokába.

– Ha megtanulná, mindjárt nem tartaná olyan nagy művészetnek. Talán jobb lenne, ha a nők megőriznék ezeket a titkokat.

Ogata-szan felnevetett, vagy inkább csak kuncogott magában, aztán csöndesen figyelt tovább.

– Mit szeretnél, Ecuko? – kérdezte egy idő után. – Fiút vagy lányt?

– Nekem mindegy. Ha fiú lenne, Apa nevét adhatnánk neki.

– Komolyan? Ezt vegyem ígéretnek?

– Tulajdonképpen nem is tudom. Ha belegondolok, hogy Apát Szeidzsinek hívják... Ez meglehetősen csúnya név.

– Csak azért gondolod így, mert engem is csúnyának találsz, Ecuko. Emlékszem, az egyik osztályom arra a megállapításra jutott, hogy olyan vagyok, mint egy víziló. De ne higgy a látszatnak.

– Igaza van. Nos, majd meglátjuk, hogyan vélekedik Dzsiró.

– Helyes.

– De én szeretném, ha a fiam Apa nevét kapná.

– Ez nagyon boldoggá tenne – mosolyodott el, és kissé meghajolt felém. – De jól tudom, milyen bosszantó, amikor a rokonok ragaszkodnak hozzá, hogy a gyerekek az ő nevüket kapják. Emlékszem, a feleségemmel sokat vitatkoztunk arról, milyen nevet is adjunk Dzsirónak. Én az egyik nagybátyám után akartam elnevezni, de a feleségem nem kedvelte azt a szokást, hogy a gyerekek a rokonok nevét kapják. Persze, végül ő győzött. Ha Keiko a fejébe vett valamit, attól nehezen lehetett eltántorítani.

– A Keiko szép név. Ha lányunk lesz, talán hívhatnánk Keikónak.

– Ne tégy ilyen meggondolatlan ígéreteket, mert ha aztán nem tartod be őket, nagy csalódást okozol egy öregembernek.

– Elnézést, csak hangosan gondolkodtam.

– És különben is, Ecuko, biztos vagyok benne, hogy vannak olyanok, akik után szívesebben neveznéd el a gyerekedet. Olyanok, akik közelebb álltak hozzád.

– Lehetséges. De ha fiú lesz, szeretném, ha Apa nevét kapná. Apa valamikor olyan volt nekem, mintha az igazi apám lett volna.

– És ma már nem vagyok olyan?

– Dehogynem. Csak most már más a helyzet.

– Remélem, Dzsiró rendesen bánik veled.
– Persze. Nem is lehetnék boldogabb.
– És a gyerek is boldoggá tesz majd.
– Igen. Jobbkor nem is jöhetett volna. Most már szépen berendezkedtünk itt, és Dzsiró pályája is jól halad. Éppen a legjobbkor jött.

– Tehát boldog vagy?
– Igen, nagyon boldog vagyok.
– Helyes. Örülök, hogy jól megvagytok.
– Tessék, kész az ebéd – mondtam, és átnyújtottam neki a lakozott dobozt.

– Á, persze, a maradék – felelte, és színpadias meghajlással vette át, majd a fedele alá kukucskált. – Azért nagyon is jól néz ki.

Amikor visszamentem a nappaliba, Ogata-szan éppen a cipőjét húzta fel az előszobában.

– Mondd csak, Ecuko – szólalt meg, de nem emelte fel a tekintetét a cipőfűzőjéről –, találkoztál te valaha ezzel a Sigeo Macudával?

– Néhányszor igen. Az esküvőnk után eljárt hozzánk.
– De mostanában nem olyan közeli barátok Dzsiróval?
– Nem hinném. Üdvözlőlapokat szoktunk küldeni egymásnak, és kész.

– Azt akarom javasolni Dzsirónak, hogy írjon a barátjának. Sigeónak bocsánatot kellene kérnie. Máskülönben kénytelen leszek ragaszkodni hozzá, hogy Dzsiró szakítson meg minden kapcsolatot azzal a fiatalemberrel.

– Értem.
– Először arra gondoltam, hogy reggeli közben hozom elő a dolgot. De az efféle beszélgetéseket jobb estére hagyni.
– Valószínűleg igaza van.

Ogata-szan még egyszer megköszönte az ebédet, aztán távozott.

Végül úgy alakult, hogy aznap este nem hozakodott elő ezzel a témával. Amikor megjöttek, mindketten fáradtnak tűntek, és az este nagy részét újságot olvasással töltötték, szinte meg se szóltak. Ogata-szan csak egyszer említette meg dr. Endót, vacsora közben, de akkor is csupán ennyit mondott:

– Úgy láttam, Endo jól van. De hiányzik neki a munkája. Végül is az volt az élete.

Aznap este az ágyban, mielőtt elaludtunk, így szóltam Dzsiróhoz:

– Remélem, Apa elégedett azzal, ahogy vendégül látjuk.

– Mi mást várhatna tőlünk? – kérdezte a férjem. – Ha annyira aggódsz emiatt, elvihetnéd valahova.

– Dolgozol szombat délután?

– Hogy engedhetném meg magamnak, hogy ne dolgozzak? Már így is lemaradásban vagyok. Éppen a legrosszabb időpontot választotta a látogatásra. Elég baj ez nekem.

– De azért vasárnap elmegyünk kirándulni, ugye?

Azt hiszem, erre a kérdésre nem kaptam választ, pedig hosszan vártam, a sötétségbe bámulva. Dzsiró sokszor volt fáradt az egész napos munka után, és ilyenkor nem volt kedve beszélgetni.

Mindenesetre a jelek szerint fölöslegesen aggódtam Ogata-szan miatt, mert végül is ez lett az egyik leghosszabb látogatása nálunk. Emlékszem, még akkor is ott volt, amikor egy este Szacsiko kopogtatott a lakásunk ajtaján.

*

Szacsikón olyan ruha volt, amit még sosem láttam rajta, a vállára pedig kendőt terített. Gondosan kifestette magát, de a hajából kiszabadult egy vékony tincs, és az arcába lógott.

– Elnézést a zavarásért, Ecuko – kezdte mosolyogva. – Csak azt akartam megkérdezni, nincs-e itt véletlenül Mariko.

– Mariko? Nem, nincs itt.

– Nos, annyi baj legyen. Nem is látta?

– Sajnos nem. Csak nem tűnt el?

– Ne nézzen így rám! – nevette el magát Szacsiko. – Csak annyi történt, hogy nem volt otthon, amikor hazaértem, ennyi az egész. Biztosan hamar megtalálom.

Az előszobában beszélgettünk, és észrevettem, hogy Dzsiró meg Ogata-szan sűrűn nézegetnek felénk. Bemutattam nekik Szacsikót, és valamennyien meghajlással üdvözölték egymást.

– Ez aggasztó – jelentette ki Ogata-szan. – Talán jobb lenne, ha most rögtön felhívnánk a rendőrséget.

– Erre semmi szükség – felelte Szacsiko. – Biztosan hamar megtalálom.

– De talán mégis csak jobb lenne, ha telefonálnánk.

– Szó sem lehet róla – mondta Szacsiko kissé ingerült hangon –, erre semmi szükség. Biztosan hamar megtalálom.

– Segítek megkeresni – ajánlottam fel, és már nyúltam is a kabátomért.

A férjem rosszalló pillantást vetett rám. Láttam, hogy mondani akar valamit, de türtőztette magát. Csak annyit jegyzett meg:

– Már majdnem teljesen sötét van.

– Tényleg, Ecuko, nem kell ebből ilyen nagy ügyet csinálni – mondta Szacsiko. – De ha hajlandó lenne kijönni velem pár percre, nagyon hálás lennék.

– Vigyázz magadra, Ecuko – intett Ogata-szan. – És ha rövid időn belül nem kerül elő a kislány, hívjátok a rendőrséget.

Lementünk a lépcsőn. Odakint még meleg volt, a lemenő nap fénye megvilágította a pusztaságba vájt, sáros barázdákat.

– Megnézte a lakótelep körül? – kérdeztem.

– Nem, még nem.

– Akkor nézzük meg – mondtam, és gyors léptekkel elindultam. – Vannak Marikónak barátai? Lehetséges, hogy velük van?

– Nem hinném. De komolyan, Ecuko – nevetett fel Szacsiko, és a kezét karomra tette –, nincs ok az ijedségre. Biztos, hogy Marikónak nincs semmi baja. Igazából csak azért jöttem át, Ecuko, hogy elújságoljak valamit. Képzelve, végre minden eldőlt. Pár napon belül utazunk Amerikába.

– Amerikába? – Nem tudom, azért-e, mert megfogta a karom, vagy pusztán csodálkozásból, de megtorpantam.

– Igen, Amerikába. Gondolom, hallott már erről a helyről. Szacsikót láthatólag mulattatta az elképedésem.

Újra elindultam. A lakótelep körül betonjárda húzódott, és helyenként vékony facsemeték álltak, amelyeket a házak építése idején ültettek el. Fölöttünk már csaknem minden ablakban égett a villany.

– Nem is kérdez többet? – mondta Szacsiko, amikor utolért. – Nem kérdezi meg, miért megyek el? És kivel megyek?

– Ha ez volt a vágya, akkor nagyon örülök, hogy teljesül – feleltem. – De előbb talán meg kéne találnunk a kislányát.

– Ecuko, értse meg, semmit sem szégyellek. Nincs semmi rejtetnivalóm. Kérem, kérdezzen bármit, nem szégyellem magam.

– Azt gondolom, hogy előbb talán meg kéne találnunk a kislányát. Utána majd beszélgethetünk.

– Hát jól van, Ecuko – nevette el magát. – Akkor előbb találjuk meg Marikót.

Végigjártuk a játszóteret, és megkerültük a lakóházakat. Hamarosan ugyanott találtuk magunkat, ahonnan elindultunk. Aztán észrevettem, hogy az egyik bérház főbejárata előtt két nő beszélget.

– Talán azok a hölgyek tudnak segíteni nekünk – szólaltam meg.

Szacsiko nem mozdult. A két nő felé pillantott, majd azt mondta:

– Kétlem.

– De lehet, hogy látták Marikót. Lehet, hogy látták a lányát.

Szacsiko tovább nézte a két nőt. Azután felnevetett, és vállat vont.

– Hát jól van – mondta. – Hadd legyen miről pletykálniuk. Engem nem izgat.

Odamentünk hozzájuk, és Szacsiko udvariasan, higgadtan megérdeklődte, nem látták-e a lányát. A két nő aggodalmasan nézett össze, de egyikük sem látta a kislányt. Szacsiko megnyugtatta őket, hogy nincsen ok a riadalomra, azután továbbmentünk.

– Most biztosan majd' kibújnak a bőrükből örömben – jegyezte meg Szacsiko. – Végre van miről beszélniük.

– Szerintem nem volt bennük semmi rosszindulat. Úgy láttam, őszintén aggódnak.

– Nagyon kedves, Ecuko, de fölösleges ilyesmikről győzködni. Tudja, engem sosem izgatott, mit gondolnak az ilyen emberek, most pedig már egyenesen fütyülök rá.

Megálltunk. Körbenéztem, aztán felpillantottam az ablakokra.

– Hol lehet? – kérdeztem.

– Tudja, Ecuko, én nem szégyellek semmit. Semmit sem akarok eltitkolni maga elől. Vagy azok elől a nők elől, ha már itt tartunk.

– Mit gondol, nem kellene körülnéznünk a folyónál?

– A folyónál? Ó, ott már megnéztem.

– És a túlsó parton? Talán átment a túlsó partra.

– Nem hinném, Ecuko. Elég jól ismerem a lányomat, mostanra már biztosan otthon van. És valószínűleg roppant elégedett, hogy ilyen nagy galibát okozott.

– Hát akkor menjünk, nézzük meg, otthon van-e.

Mire visszamentünk a pusztaság szélére, a nap már lassan eltűnt a folyó mögött, sziluetté változtatva a folyóparti fákat.

– Nem kell velem jönnie – mondta Szacsiko. – Hamar megtalálom.

– Ne aggódjon, szívesen megyek.

– Rendben. Akkor jöjjön velem.

Elindultunk a ház felé. Papucs volt rajtam, ezért nehezen lépkedtem a göröngyös talajon.

– Mennyi időre ment el otthonról? – kérdeztem. Szacsiko pár lépéssel előttem járt; amikor nem felelt, azt hittem, nem hallotta a kérdésemet. – Mennyi időre ment el otthonról? – ismételtem meg.

– Ó, nem sokra.

– De mégis mennyire? Fél órára? Vagy többre?

– Azt hiszem, úgy három-négy órára.

– Értem.

Tovább lépkedtünk a sáros földön, kerülgettük a pocsolyákat. Amikor közel jártunk a házhoz, megszólaltam:

– Talán mégis körülnézhetnénk a túlparton, hátha ott van.

– Az erdőben? Ott biztosan nincs a lányom. Ne aggódjon ennyire, Ecuko – mondta Szacsiko, és megint felnevetett, de mintha egy kicsit megremegett volna a hangja.

A házban teljes sötétség volt, mivel nem volt bevezetve a villany. Én az előszobában vártam, Szacsiko pedig fellépett a tatarira. Hangosan szólongatta a lányát, aztán elhúzta a tolóajtókat, amelyek a nagszobából nyíló két kis szobába vezettek. Hallgattam, ahogy jön-megy a sötétben, aztán visszajött az előszobába.

– Talán igaza van – mondta. – Meg kellene néznünk a túlsó parton.

A folyó mentén csak úgy hemzsegtek a rovarok a levegőben. Csöndben lépdeltünk a lejjebb lévő kis fahíd felé. A hídon túl, a másik parton terült el az erdő, amelyet Szacsiko említett.

Éppen a hídon mentünk át, amikor Szacsiko felém fordult, és hadarni kezdett:

– Végül egy bárba mentünk. Moziba készültünk, egy Gary Cooper-filmet akartunk megnézni, de nagyon hosszú volt a sor. Zsúfoltak voltak az utcák, és rengeteg részeg lézengett mindenfelé. Úgyhogy végül bementünk egy bárba, ahol egy kicsit kettesben lehettünk.

– Értem.

– Gondolom, ön nem szokott bárba járni, igaz, Ecuko?

– Nem, nem szoktam.

Most először mentem át a folyón túlra. A talpam alatt puha volt a talaj, szinte ingoványos. Talán csak a képzeletem játszott velem, de mintha valami hideg, kellemetlen érzés tört volna rám ott a folyóparton, afféle rossz előérzet, és emiatt még sietősebben lépkedtem az előttünk elterülő sötét erdő felé.

Szacsiko megállított, megragadta a karom. Követtem a tekintetét, és kissé előrébb megpillantottam valamit – mintha egy batyu hevert volna a fűben, közel a vízhez. A félhomályban alig lehetett kivenni, csupán pár árnyalattal volt sötétebb, mint kö-

rülötte a föld. A legszívesebben odarohantam volna, de aztán észrevettem, hogy Szacsiko mozdulatlanul áll, és azt a bizonyos tárgyat bámulja.

– Mi az ott? – kérdeztem meglehetősen ostobán.

– Mariko – felelte halkán. És amikor felém fordult, volt valami furcsa a tekintetében.

Harmadik fejezet

Lehetséges, hogy az idő múltával elhalványultak az emlékeim, és hogy a dolgok nem pontosan úgy történtek, ahogyan most eszembe jutnak. De arra elég jól emlékszem, milyen baljós ígézet szállt le ránk, mintha összekötött volna minket, ahogy ott álltunk a lassan leereszkedő sötétségben, és a parton heverő dolgot bámultuk. Aztán egyszerre megtört a varázs, és mindketten futásnak eredtünk. Amikor közelebb értünk, láttam, hogy Mariko felhúzott térdrel fekszik az oldalán, háttal nekünk. Szacsiko egy kicsit előbb ért oda, mivel én a terhességem miatt nehezebben mozogtam, és mire utolértem, már a gyerek fölé hajolt. Marikónak nyitva volt a szeme, és először azt gondoltam, meghalt. De aztán láttam, hogy mozog a szemgolyója, bár különös, üres tekintettel nézett ránk.

Szacsiko féltérdre ereszkedett, és felemelte a gyerek fejét. Mariko továbbra is csak meredten bámult.

– Jól vagy, Mariko-szan? – kérdeztem kissé kifulladásra.

A kislány nem felelt. Szacsiko is hallgatott, a lányát vizsgál-gatta, úgy forgatta a karjában, mint egy törékeny, de érzéketlen játék babát. Vért láttam Szacsiko ruhaujján, aztán észrevettem, hogy Mariko vérezte össze.

– Szólnunk kellene valakinek – mondtam.

– Semmi komoly – felelte Szacsiko. – Csak egy karcolás. Nézze meg, csak egy kis vágás.

Mariko egy pocsolyában feküdt, amikor rátaláltunk, és rövid ruháját féloldalt teljesen átáztatta a sötét víz. A vér a combja belső oldalán lévő sebből származott.

– Mi történt? – kérdezte Szacsiko a lányától. – Mi történt veled?

Mariko továbbra is csak bámulta az anyját.

– Valószínűleg sokkos állapotban van – mondtam. – Talán jobb, ha egyelőre nem faggatjuk.

Szacsiko talpra állította Marikót.

– Nagyon aggódtunk miattad, Mariko-szan – mondtam neki. A kislány gyanakvó pillantást vetett rám, aztán megfordult, és el-

indult. Eléggé határozott léptekkel ment; úgy tűnt, a lábán lévő seb nem zavarja különösebben.

Átmentünk a hídon, aztán visszasétáltunk a folyó mentén. Szacsiko meg Mariko némán lépkedtek előttem. Mire a faházhoz értünk, már teljesen besötétedett.

Szacsiko bevitte Marikót a fürdőszobába. Én begyújtottam a nagyszoba közepén lévő tűzhelybe, hogy egy kis teát készítsek. A tűztől eltekintve az egyetlen fényforrás a mennyezetről lógó, régimódi lámpás volt, amelyet Szacsiko gyújtott meg. A szoba nagy részére homály borult. Az egyik sarokban egy csomó fekete kismacska kezdett izegni-mozogni, nyilván felébresztettük őket. Halk nesz hallatszott, ahogy a karmuk kaparászott a tatamin.

Amikor anya és lánya visszajött, láttam, hogy mindketten átöltöztek, másik kimonó van rajtuk. Átvágtak a nagyszobán, be mentek az egyik kisebb szobába, én pedig tovább vártam. A tolóajtón túlról hallani lehetett Szacsiko hangját.

Végül Szacsiko egyedül jött ki.

– Még mindig nagyon meleg van – jegyezte meg. Átment a szobán, és kinyitotta a verandára nyíló tolóajtót.

– Hogy van? – kérdeztem.

– Kutya baja. Az a vágás semmiség.

Szacsiko leült a tolóajtó mellé, ahol némi szellő lengedezett.

– Nem kellene bejelentenünk a dolgot a rendőrségnek?

– A rendőrségnek? De hát mit kellene bejelenteni? Mariko azt mondja, felmászott egy fára és leesett. Így szerezte a sérülését.

– Tehát nem volt vele senki?

– Nem. Ki lett volna vele?

– És mi van azzal a nővel?

– Miféle nővel?

– Hát azzal, akiről Mariko beszélni szokott. Még mindig biztos benne, hogy ő találta ki?

Szacsiko felsóhajtott.

– Nem egészen ő találta ki – ismerte el. – Láta egyszer. Amikor még egészen kicsi volt.

– És nem lehetséges, hogy ma este itt járt ez a nő?

Szacsiko felnevetett.

– Nem, Ecuko, ez teljességgel lehetetlen. Az a nő már nem is él. Higgye el nekem, Ecuko, a mese erről a nőről csak afféle kis játék, amit Mariko játszik, ha rosszalkodni támad kedve. Én már egészen megszoktam ezeket a kisdéd játékait.

– De miért mesélne ilyen történeteket?

– Miért? – vont a vállát Szacsiko. – Mert a gyerekek szeretik az ilyesmit. Ha majd anya lesz, Ecuko, hozzá kell szoknia ehhez.

– Biztos benne, hogy ma este nem volt vele senki?

– Egészen biztos. Elég jól ismerem a lányomat.

Egy pillanatra elhallgattunk. Körülöttünk szúnyogok zümögtek. Szacsiko ásított egyet, eltakarta a száját a kezével.

– Szóval az a helyzet, Ecuko – mondta –, hogy nemsokára elhagyom Japánt. De úgy látom, nem nagyon rendítette meg ez a hír.

– Dehogynem. És ha ez volt a vágya, akkor nagyon örülök, hogy teljesül. De nem lesznek... különféle nehézségei?

– Nehézségeim?

– Arra gondolok, hogy egy másik országba költözik, ahol másik nyelvet beszélnek, mások a szokások.

– Megértem, hogy aggódik, Ecuko. De szerintem nincs mitől félnem. Tudja, már annyi mindent hallottam Amerikáról, hogy nem is érzem majd teljesen idegen országnak. Ami pedig a nyelvet illeti, már most is beszélem valamennyire. Frank-szannal mindig angolul beszélünk. Kis idő múltán úgy fogom beszélni a nyelvet, mint egy amerikai nő. Nem látok okot aggodalomra. Tudom, hogy jól elboldogulok majd.

Bólintottam, de nem szóltam. Időközben két kismacska elindult arrafelé, ahol Szacsiko ült. Szacsiko elnézte őket egy darabig, aztán felnevetett.

– Persze – mondta –, néha azért elgondolkodom, vajon mi lesz ebből. De valójában – mosolygott rám – tudom, hogy jól elboldogulok majd.

– Igazából – szólaltam meg – Mariko járt a fejemben. Mi lesz vele?

– Marikóval? Ó, neki nagyon jó dolga lesz. Tudja, milyenek a gyerekek. Sokkal könnyebben beilleszkednek az új környezetbe, nem igaz?

– De ez akkor is hatalmas változás lesz számára. Készen áll erre?

Szacsiko türelmetlenül sóhajtott fel.

– Komolyan azt hiszi, Ecuko, hogy nem gondoltam végig mindezt? Azt hiszi, képes lennék elhagyni az országot anélkül, hogy előbb rendkívül alaposan átgondolnám, jót teszek-e ezzel a lánynomnak?

– Természetesen bizonyára rendkívül alaposan átgondolta – feleltem.

– Roppant fontos nekem, hogy a lányom jól érezze magát. Soha nem jutnék olyan döntésre, ami veszélybe sodorja a jövőjét. Sokat gondolkodtam a dolgon, és Frankkel is megvitattam. Biztosíthatom, Marikónak nagyon jó dolga lesz. Nem lesz semmi gond.

– De mi lesz a tanulással?

Szacsiko megint elnevette magát.

– Ecuko, én nem a dzsungelbe megyek. Amerikában is léteznek iskolák. És tudnia kell, hogy a lányom nagyon okos gyerek. Az apja művelt ember volt, és az én rokonságomban is sok a magas rangú személy. Csak azért, mert jelenleg ilyen... ilyen körülmények között élünk, még ne gondolja róla, Ecuko, hogy afféle parasztgyerek.

– Dehogyan, egy pillanatig sem gondoltam...

– Mariko nagyon okos. Maga nem látta, milyen is valójában, Ecuko. Ilyen körülmények között nem csoda, ha egy gyerek olykor kissé nyűgösen viselkedik. De ha akkor látta volna, amikor a nagybátyámnál éltünk, megtudta volna, milyen igazából. Ha egy felnőtt szólt hozzá, nagyon világosan és értelmesen válaszolt, nem kuncogott meg szégyenlősködött, mint más gyerekek. És nem is játszotta ezeket a kis játékait. Iskolába járt, és a legjobb gyerekekkel barátkozott. Magántanárt is fogadtunk mellé, aki nem győzte dicsérni. Döbbenetes volt, milyen gyorsan felzárkózott.

– Felzárkózott?

– Nos – vont a vállát Szacsiko –, sajnálatos, hogy Mariko iskoláztatása többször is megszakadt. Hol ez történt, hol az, meg amúgy is folyton költözködtünk. De tudja, Ecuko, nehéz időket éltünk meg. Ha nem jött volna a háború, ha még élne a férjem, akkor Mariko olyan nevelést kapott volna, amilyen elvárható egy olyan rangos családban, mint a miénk.

– Igen – feleltem. – Minden bizonnyal.

Szacsiko talán megérezte valamit a hangomon; felnézett és rám meredt, és amikor megszólalt, feszültebb volt a hangja.

– Nem kellett volna feltétlenül elhagynom Tokiót, Ecuko – mondta. – De megtettem, Mariko kedvéért. Eljöttem egészen idáig, a nagybátyámhoz költöztem, mert azt gondoltam, ez lesz a legjobb a lányomnak. Nem kellett feltétlenül megtennem, egyáltalán nem volt szükségszerű, hogy elhagyjam Tokiót.

Bólintottam. Szacsiko rám nézett egy pillanatra, majd elfordult, és a nyitott tolóajtón keresztül kibámult a sötétségbe.

– De aztán eljött a nagybátyjától – mondtam. – És most el akarja hagyni Japánt.

Szacsiko dühös pillantást vetett rám.

– Miért beszél velem így, Ecuko? Miért nincs jóindulattal irántam? Lehetséges, hogy egyszerűen irigykedik rám?

– De hát én jóindulattal vagyok. És biztosíthatom, hogy...

– Marikónak nagyon jó dolga lesz Amerikában, nekem igazán elhiheti. Ott könnyebb felnevelni egy gyereket. És jóval több lehetősége lesz, a nők számára sokkal jobb az élet Amerikában.

– Biztosíthatom, hogy örülök a jó hírnek. Ami engem illet, én nem is lehetnék boldogabb. Dzsiró munkája nagyon jól alakul, és a gyerek is pont akkor érkezik, amikor akartuk...

– Lehet belőle irodista, vagy akár még filmszínésznő is. Amerika ilyen hely, Ecuko, ott sok minden lehetséges. Frank azt mondja, belőlem is lehet irodista. Ott az ilyen dolgok is lehetségesek.

– Bizonyára így van. Én csak azt mondom, hogy a magam részéről elégedett vagyok az itteni életemmel.

Szacsiko a tatamit karmolászó kismacskákra pillantott, hosszú percekig hallgattunk.

– Haza kell mennem – szólaltam meg végül. – Már biztosan aggodnak miattam. – Felálltam, de Szacsiko továbbra sem vette le a szemét a kismacskákról. – Mikor utazik? – kérdeztem.

– Pár napon belül. Frank értünk jön, és elvisz minket kocsival. A hétvégén már fent leszünk a hajón.

– Ezek szerint már nem sokáig dolgozik Fudzshivara asszony-nál.

Szacsiko rám nézett, és rövid, hitetlenkedő nevetés tört ki belőle.

– Ecuko, én Amerikába készülök. Többé nincs szükségem rá, hogy egy kifőzdében dolgozzak.

– Értem.

– Igaz is, Ecuko, esetleg elmondhatná Fudzshivara asszonynak, mi történt velem. Azt hiszem, én már nem találkozom vele.

– Nem akarná inkább maga elmondani?

Szacsiko türelmetlenül felsóhajtott.

– Ecuko, nem érti, milyen visszataszító volt a magamfajtának nap mint nap egy kifőzdében dolgozni? De én nem panaszkodtam, és megtettem, amit elvártak tőlem. Most azonban vége, és nem sok kedvem van viszontlátni azt a helyet. – Az egyik kismacska belekapaszkodott Szacsiko kimonójának ujjába. Szacsiko visszakézből nagyot csapott rá, mire a kis állat visszaroht a tatamira. – Úgyhogy kérem, adja át üdvözlétemet Fudzshivara asszonynak – mondta. – És mondja meg, hogy sok sikert kívánok neki.

– Így lesz. De most bocsánat, mennem kell.

Szacsiko ekkor felállt, és kikísért az előszobába.

– Majd átmegeyek elbúcsúzni, mielőtt elutazunk – mondta, miközben felhúztam a papucsomat.

*

Eleinte tökéletesen ártatlan álomnak tűnt; csupán valami olyanról álmodtam, amit előző nap láttam – a kislányról, aki a

parkban játszott. Aztán a következő éjszakán is visszatért. Sőt, az elmúlt hónapokban többször is.

Nikivel azon a délutánon láttuk a hintázó kislányt, amikor besétáltunk a faluba. Ez volt Niki látogatásának harmadik napja, és már nem zuhogott az eső, csak szemerkélt. Napok óta nem tettem ki a lábam a házból, úgyhogy a kanyargós útra kilépve élvezettel szívtam be a friss levegőt.

Niki eléggé sietősen lépdelt, vékony bőrcsizmája minden lépésnél megcsikordult. Nem esett nehezemre lépést tartani vele, mégis jobban örültem volna, ha lassabban megyünk. Érzésem szerint Nikinek még meg kell tanulnia élvezetét lelteni az öncélú sétában. És úgy tűnik, a vidék szépségei sem érdeklik különösebben, pedig itt nőtt fel. Ezt mindjárt meg is mondtam neki, ő meg azzal vágott vissza, hogy ez nem igazi vidék, csak afféle vidékies lakópark gazdagoknak. Valószínűleg igaza van; én sosem merészkedtem el Észak-Anglia mezőgazdasági területeire, ahol Niki szerint megtalálhatnám a valódi vidéket. Mindenesetre errefelé nyugalom és csönd uralkodik, amit az évek múltával mind nagyobb becsben tartok.

A faluba érve elvittem Nikit a teázóba, ahová eljárak időnként. Apró falucska ez, mindössze néhány szállodából meg boltból áll; a teázó az egyik sarkon van, egy pékség fölött. Aznap délután Nikivel egy ablak melletti asztalnál ültünk le, és onnan figyeltük a kislányt, aki a lenti parkban játszott. Felmászott egy hintára, aztán odakiáltott két nőnek, akik együtt üldögéltek egy közeli padon. Vidám kislány volt, zöld esőkabátot viselt és gumicsizmát.

– Talán nemsokára te is férjhez mész, és gyerekeid lesznek – szólaltam meg. – Hiányoznak nekem a kisgyerekek.

– Semmi sincs, amire kevésbé vágnék – jelentette ki Niki.

– Hát, voltaképpen még elég fiatal vagy.

– Ennek semmi köze ahhoz, hogy fiatal vagyok-e vagy öreg. Egyszerűen semmi kedvem ahhoz, hogy egy csomó kölyök visítson körülöttem.

– Ne aggódj, Niki – mondtam nevetve. – Nem arra akartalak rábeszélni, hogy most rögtön alapíts családot. Csak eszembe ju-

tott, milyen jó lenne nagymamának lenni, ennyi az egész. Arra gondoltam, talán megörvendeztethetnél egy unokával, de ráérünk még.

A kislány most a hinta ülésén állt, és erősen belekapaszkodott a láncba, de valahogyan mégsem tudta magasabbra lendíteni magát. Ennek ellenére mosolygott, azután megint odakiáltott a két nőnek.

– Az egyik barátnőmnek most született gyereke – mondta Niki. – Nagyon odavan érte. Egyszerűen nem értem, miért. Rémes, visongó kis jószágot hozott a világra.

– Nos, a barátnőd legalább boldog. Hány éves?

– Tizenkilenc.

– Tizenkilenc? Akkor még nálad is fiatalabb. Férjnél van?

– Nem. Mit számít ez?

– De akkor biztosan nem olyan boldog.

– Miért? Csak mert nincs férje?

– Azért is. Meg azért, mert még csak tizenkilenc éves. Nem tudom elképzelni, hogy olyan nagyon boldog lenne.

– Mit számít, hogy férjnél van-e? Akarta a gyereket, be volt tervezve meg minden.

– Ezt mondta neked?

– De Anya, ismerem őt, a barátnőm. Tudom, hogy akarta a gyereket.

A padon ülő nők most felálltak. Egyikük odaszólt a kislánynak. A kislány leugrott a hintáról, és futva indult a nők felé.

– És mi a helyzet az apával? – kérdeztem.

– Ő is boldog volt. Emlékszem, amikor kiderült, hogy gyereket várnak, elmentünk valahová megünnepelni.

– De az emberek mindig úgy tesznek, mintha örülnének. Mint abban a filmben, amit tegnap este láttunk a tévében.

– Milyen filmben?

– Ezek szerint nem figyeltél. A magazinodat olvastad.

– Ja, hogy arról a filmről van szó! Rémes volt.

– Az. De pont erről beszélek. Szerintem soha senki nem úgy fogadja a terhesség hírért, mint ezekben a filmekben.

– Őszintén szólva, Anya, nem értem, hogyan vagy képes ilyen vacakságokat nézni. Régen alig nézted a tévét. Emlékszem, mindig szidtál, mert én folyton a tévé előtt ültem.

Elnevettem magam.

– Látod, hogy megfordultak a szerepek, Niki. Igazán jó hatással vagy rám. Nem szabad engedned, hogy ilyesmikre fecsérjem az időmet.

*

Mire kiléptünk a teázóból, az égen sötét felhők gyülekeztek, és a szemerkélés esőbe csapott át. Éppen az aprócska vasútállomás mellett sétáltunk el, amikor valaki felkiáltott mögöttünk:

– Mrs. Sheringham! Mrs. Sheringham!

Hátrafordultam, és egy nagykabátos, alacsony asszonyt láttam, aki felénk sietett.

– Gondoltam, hogy maga az – mondta, amikor utolért minket.

– Hogy van? – mosolygott rám derűsen.

– Jó napot, Mrs. Waters – üdvözöltem. – Örülök, hogy újra látom.

– Már megint milyen pocsék időnk van, ugye? Nahát, szervusz, Keiko! – érintette meg Niki kabátujját. – Nem is vettem észre, hogy te vagy az.

– Nem – vágtam a szavába sietve –, ő Niki.

– Niki, hát persze. Uramisten, teljesen felnőttdél, drágám! Ezért kevertelek össze titeket. Felnőtt nő lettél.

– Jó napot, Mrs. Waters – köszönt Niki, miután összeszedte magát.

Mrs. Waters nem messze lakik tőlem. Mostanában nagyon ritkán találkozunk, de évekkal ezelőtt mindkét lányomat ő tanította zongorázni. Keiko hosszú évekig járt hozzá, Niki pedig nagyjából egy évig, amikor még kislány volt. Hamar rájöttem, hogy Mrs. Waters igen csekély tehetségű zongorista, és gyakran idegesítettek zenei nézetei; Chopin és Csajkovszkij műveiről például egyaránt úgy beszélt, mint „elragadó melódiák”-ról. De annyi-

ra kedves asszony volt, hogy nem volt szívem más tanárt keresni helyette.

– És mivel foglalkozol mostanában, drágám? – kérdezte Nikitől.

– Én? Ja, én Londonban élek.

– Igazán? És mit csinálsz ott? Tanulsz?

– Igazából nem csinálok semmit. Csak ott élek.

– Ó, értem. De boldog vagy ott, ugye? Mert az a fontos, nem igaz?

– Igen, elég boldog vagyok.

– Nos, hát ez a fontos, nem igaz? És mi van Keikóval? – fordult felém Mrs. Waters. – Hogy van Keiko?

– Keiko? Ó, ő elköltözött Manchesterbe.

– Igazán? Manchester alapján véve szép város. Legalábbis úgy hallottam. És szeret ott lenni?

– Mostanában nem hallottam felőle.

– Nos, ahogy mondani szokták, ha nincs hír, az jó hír. És még mindig zongorázik?

– Gondolom, igen. Mostanában nem hallottam felőle.

Miután Mrs. Waters végre felfogta, hogy nem kívánok erről beszélni, zavart nevetéssel áttért más témára. Mindig ilyen kintartóan faggatott, ha találkoztunk, amióta Keiko elköltözött otthonról. Hiába látta, hogy nem szívesen beszélgetek Keikóról, hiába, hogy egészen eddig a délutánig még csak azt sem tudtam megmondani neki, hol van a lányom, semmi sem ingathatta meg. Mrs. Waters valószínűleg ezután is derűsen érdeklődik majd róla, ahányszor csak összefutunk.

Mire hazaértünk, már zuhogott az eső.

– Kínos helyzetbe hoztalak, ugye? – kérdezte Niki. Ekkor már újra a fotelben ültünk, és a kertet bámultuk, – Miből gondolod? – kérdeztem vissza.

– Azt kellett volna mondanom neki, hogy egyetemre készülök vagy ilyesmi.

– Azt mondasz magadról, amit csak akarsz. Én nem szégyenkezem miattad.

– Gondolom.

– De úgy éreztem, eléggé foghegyről beszélsz vele. Sosem kedvelted különösebben, igaz?

– Mrs. Waterst? Hát, a zongoraóráit utáltam. Dögunalmasak voltak. Mindig belemerültem az álmodozásba, aztán egyszer csak kizökkentett egy sipító hang, és megmondta, hova tegyem az ujjaimat. A te ötleted volt, hogy zongorázni tanuljak?

– Nagyrészt igen. Tudod, valamikor nagy terveim voltak veled.

Niki elnevette magát.

– Sajnálom, hogy csalódtál bennem. De a te hibád. Nincs zenei érzékem. Van a házunkban egy lány, aki gitározik, és megmutatott nekem pár akkordot, de még azokat se bírtam megtanulni. Azt hiszem, Mrs. Waters egy életre elvette a kedvemet a zenétől.

– Talán egyszer mégis megszereted, és akkor örülni fogsz, hogy tanultál zongorázni.

– De már mindent elfelejtettem, amit valaha megtanultam.

– Nem hinném, hogy mindent elfelejtettél. Amit gyerekkorában tanul az ember, az sosemvész el teljesen.

– Mindenesetre időpocsékolás volt – dűnnyögte Niki, és egy ideig csak bámult ki az ablakon. Azután felém fordult, és megszólalt: – Gondolom, elég nehéz lehet beszélni róla másoknak. Mármint Keikóról.

– Könnyebb volt azt mondani, amit mondtam – feleltem. – Mrs. Waters elég váratlanul támadott le.

– Hát igen. – Niki továbbra is üres tekintettel bámult kifelé. – Keiko nem jött el Apu temetésére, ugye? – kérdezte végül.

– Pontosan tudod, hogy nem jött el. Minek kérdezed?

– Csak úgy mondtam.

– Úgy érted, azért nem jöttél el Keiko temetésére, mert ő se jött el az apáéra? Ne légy már ilyen gyerekes, Niki.

– Nem vagyok gyerekes. Csak azt mondom, hogy így volt. Sosem vett részt az életünkben, sem az enyémben, sem Apuéban. Nem is számítottam rá, hogy ott lesz Apu temetésén.

Nem feleltem, úgyhogy egy darabig csak csöndben ültünk a fotelben. Aztán Niki megszólalt:

– Fura volt ez a beszélgetés Mrs. Watersszel. Mintha élvezted volna.

– Mit?

– Hogy úgy teszel, mintha Keiko élne.

– Én nem élvezem, ha becsapom az embereket – csattantam fel, talán túlságosan is ingerülten, mert Niki csodálkozva nézett fel.

– Gondolom – mondta bizonytalanul.

Egész éjjel esett, és másnap – Niki látogatásának negyedik napján – még mindig megállás nélkül zuhogott.

– Nem bánod, ha ma este másik szobában alszom? – kérdezte Niki. – Használhatnám a vendégszobát. – A konyhában voltunk, a reggeli edényt mosogattuk.

– A vendégszobát? – kérdeztem, és elnevettem magam.

– Most már mindegyik szoba vendégszoba. Nem, semmi akadály, hogy a vendégszobában aludj. Már nem szereted a régi szobádat?

– Egy kicsit furcsa érzés ott aludni.

– Nem szép tőled, hogy ezt mondd, Niki. Azt reméltem, hogy még mindig a saját szobádnak érzed.

– Igen, így is van – vágta rá. – Nem arról van szó, hogy nem szeretem. – Elhallgatott, megtörölgetett néhány kést egy konyharuhával, aztán azt mondta: – A másik szoba az oka. Az ő szobája. Rossz érzés, hogy ott van, pont szemben az én szobámmal.

Abbahagytam, amit éppen csináltam, és szúrós pillantást vettem rá.

– Nem tehetek róla, Anya. Egyszerűen furán érzem magam, ha a szemközti szobára gondolok.

– Költözz csak át a vendégszobába – mondtam hűvösen.

– De akkor fel kell húznod az ágyat.

Bár úgy tettem, mintha felbosszantott volna Niki kérése, valójában nem akartam megakadályozni, hogy átköltözzön oda.

Igazság szerint bennem is kellemetlen érzéseket keltett a szemközti szoba. Pedig sok tekintetben az a legszebb az egész házban, az ablakából remek kilátás nyílik a gyümölcsösre. De oly sokáig volt Keiko féltve őrzött birodalma, hogy még ma, hat évvel Kei-

ko elköltözése után is mintha valami furcsa ígézet alatt állna – és amióta Keiko meghalt, ez az ígézet még erősebb lett.

Két-három évvel elköltözése előtt Keiko visszavonult a szobájába, és kizárt minket az életéből. Ritkán jött ki, bár olykor halottam motoszkálni a házban, miután mindnyájan lefeküdtünk. Gyanítottam, hogy újságolvasással és rádióhallgatással tölti az idejét. Nem voltak barátai, minékünk pedig megtiltotta, hogy belépünk a szobájába. Étkezések idején otthagytam a tányérját a konyhában, ő lejött érte, aztán megint bezárkózott. Sejtettem, hogy szörnyű állapotban lehet a szoba. Állott parfümillat és piszkos fehérnemű szaga szivárgott ki odabentről, és ha nagyritkán bekukkantottam, rengeteg fényes borítójú magazint láttam a padlón, ruhakupacok között. Úgy kellett rákényszerítenem, hogy tegye ki a mosnivalóját, de végül legalább ebben egyezsége jutottunk: pár hetente egy zsák ruhát találtam az ajtaja előtt, amit aztán kimostam és visszavittem. Végül mindnyájan megszoktuk a viselkedését, és amikor valami okból mégis lemerészkedett a nappalinkba, valamennyiünkön úrrá lett a feszültség. Ezek a portyák egyébként mindig azzal végződtek, hogy összeveszett Nikivel vagy a férjemmel, azután visszatért a szobájába.

Sosem láttam Keiko manchesteri szobáját, azt a szobát, ahol meghalt. Morbidnak tűnhet, hogy ilyen gondolatok fordulnak meg egy anya fejében, de amikor az öngyilkosságáról értesültem, elsőként az jutott eszembe – még mielőtt egyáltalán rám tört volna a döbbenet –, vajon mennyi ideig volt ott úgy, mielőtt rátaláltak. A saját családja körében sem láttuk sokszor napokig; nem sok esély volt rá, hogy hamar felfedezzék egy idegen városban, ahol senki sem ismerte. A halottkém később azt mondta, „több napig” volt ott. A lakás tulajdonosnője nyitotta ki az ajtót, mert azt hitte, Keiko fizetés nélkül távozott.

Folyton-folyvást azon kaptam magam, hogy ez a kép lebeg előttem – a lányom, amint napokig lóg a kötélről a szobájában. A látvány még mindig borzalommal tölt el, de már rég nem tartom morbidnak; az ember a legfelkavaróbb dologgal is képes

bensőséges viszonyba kerülni, éppúgy, mint a saját testén lévő sebbel.

– Valószínűleg melegebb is lesz a vendégszobában – jegyezte meg Niki.

– Ha fázol éjszaka, Niki, egyszerűen feljebb kapcsolhatod a fűtést.

– Biztosan – sóhajtott. – Nem alszom valami jól mostanában. Azt hiszem, rosszakat álmodom, de mire felébredek, elfelejtem.

– Nekem is volt egy álmom múlt éjjel – mondtam.

– Szerintem a csönd miatt lehet. Már elszoktam ettől a nagy éjszakai csöndtől.

– Arról a kislányról álmodtam. Akit tegnap láttunk. A kislányt a parkban.

– A forgalom zajában remekül alszom, de már elfelejtettem, milyen is csöndes helyen aludni. – Niki vállat vont, aztán bedobált néhány evőeszközt a fiókba. – Talán a vendégszobában majd jobban alszom.

Akkor álmodtam először azt a bizonyos álmot, és bizonyára nem véletlenül említettem meg Nikinek. Talán már akkor is gyanítottam, hogy nem afféle ártatlan álmokról van szó. Nyilván kezdettől fogva sejtettem – bár nem tudtam pontosan az okát –, hogy nem is annyira a parkban látott kislányhoz van köze, mint inkább ahhoz, hogy két nappal korábban eszembe jutott Szacsiko.

Negyedik fejezet

Egyik délután vacsorát készítettem a konyhában, mielőtt a férjem hazajött volna a munkából, amikor a nappaliból valami furcsa hangot hallottam. Megálltam, és füleltem. Ismét felhangzott – valaki fülsértő hangokat csalt elő egy hegedűből. Pár percig folytatódott a nyekergés, aztán elhallgatott.

Amikor végül bementem a nappaliba, Ogata-szant pillantottam meg, aki egy sakktábla fölé hajolt. Az ablakon beáradt a késő délutáni napfény, és hiába működtek a ventilátorok, a pára az egész lakásba bevette magát. Kissé szélesebbre tártam az ablakot.

– Nem fejezték be a játszmát tegnap este? – kérdeztem, miközben odamentem Ogata-szanhhoz.

– Nem, Dzsiró azt mondta, túl fáradt. Bár szerintem csak taktikai húzás volt a részéről. Úgyhogy most újra átgondolom a stratégiámat.

– Ez igazán okos ötlet, Apa. De nem hinném, hogy Dzsiró ilyen agyafúrt lenne.

– Lehetséges. Gondolom, te már jobban ismered, mint én. – Ogata-szan hosszú percekig tanulmányozta a sakktáblát, majd felnézett és elnevette magát. – Biztosan mulatságosnak találod ezt. Dzsiró az irodában izzad, én meg arra készülök, hogyan fogunk sakkozni, ha hazajön. Olyan vagyok, mint egy kisgyerek, aki várja az apját.

– Nos, szerintem sokkal jobb, ha Apa a sakkozással foglalja el magát. Az iménti zenei produkciója szörnyű volt.

– Micsoda tiszteletlenség! Én meg azt hittem, meghatódsz majd tőle, Ecuko.

A hegedű ott feküdt mellette a földön, a tokjába visszazárva. Ogata-szan figyelő tekintetétől kísérvé kinyitottam a tokot.

– Észrevettem, hogy ott van a polcon – mondta Ogata-szan –, és bátorkodtam levenni. Ne nézz olyan aggodalmasan, Ecuko. Nagyon gyengéden bántam vele.

– Nem tudhatom. Épp az imént mondta magáról, Apa, hogy mostanában olyan, mint egy kisgyerek. – Felemeltem a hegedűt, és megvizsgáltam. – Csak éppen a kisgyerekek nem érik fel a magas polcokat.

Az állam alá szorítottam a hangszeret. Ogata-szan továbbra is figyelmesen nézett.

– Játssz nekem valamit! – kérte. – Neked biztosan jobban megy, mint nekem.

– Az biztos. – Ismét eltartottam magamtól a hegedűt. – De olyan rég nem játszottam.

– Úgy érted, nem szoktál gyakorolni? Hát ez nagy kár, Ecuko. Régen annyira imádtad a hangszeredet.

– Az régen volt. Ma már szinte hozzá sem érek.

– Igazán kár, Ecuko. Pedig mennyire imádtad. Emlékszem, éjnek évadján is nekiálltál hegedülni, felébresztetted az egész házat.

– Felébresztetted az egész házat? Mikor tettem én ilyet?

– Én jól emlékszem rá. Amikor hozzánk költöztél. – Ogata-szan elnevette magát. – Ne aggódj, Ecuko. Mindannyian megbocsáttunk neked. De mondd csak, ki is volt az a zeneszerző, akiért annyira odavoltál? Talán Mendelssohn?

– Igaz ez? Tényleg felébresztetted az egész házat?

– Ne aggódj, Ecuko. Ennek már sok éve. Játssz nekem valamit Mendelssohntól!

– De miért nem szóltak rám?

– Csak az első pár éjszakán volt így. És különben is, csöppet sem zavart minket.

Könnyedén megpendítettem a húrokat. A hegedű le volt hangolódva.

– Igencsak a terhükre lehettem akkoriban – mondtam halkán.

– Badarság.

– De a többiek... Biztosan azt gondolták, örült vagyok.

– Nem hinném, hogy ilyen csúnya dolgokat gondoltak rólad. Hiszen végül is hozzámentél Dzsiróhoz. Na, jól van, Ecuko, elég volt ebből. Játssz nekem valamit!

– Milyen voltam akkoriban, Apa? Tényleg olyan voltam, mint egy örült?

– Sokkos állapotban voltál, de nem is számíthattunk másra. Valamennyien sokkos állapotban voltunk, mármint azok, akik életben maradtak. De most már hagyjuk ezeket a dolgokat, Ecuko. Sajnálom, hogy előhozakodtam ezzel a témával.

Megint az állam alá szorítottam a hangszeret.

– Á – mondta Ogata-szan. – Mendelssohn.

Pár másodpercig mozdulatlan maradtam a hegedűvel az állam alatt. Aztán leengedtem az ölembe a hangszeret, és felsóhajtottam.

– Mostanában már alig játszom rajta – mondtam.

– Sajnálom, Ecuko. – Ogata-szan elkomolyodott. – Talán jobb lett volna, ha nem nyúlok hozzá.

Felemeltem a tekintetemet, és rámosolyogtam.

– Ezek szerint a kisfiú most úgy érzi, hogy rossz fát tett a tűzre.

– Én csak megláttam a polcon, és eszembe jutottak a régi idők.

– Majd máskor játszom Apának. Ha már gyakoroltam egy kicsit.

Ogata-szan bólintott, és visszatért a szemébe a mosoly.

– Nem fogok megfélelkezni az ígéretedről, Ecuko. Talán még taníthatnál is hegedülni egy kicsit.

– Nem taníthatom meg mindenre, Apa. Azt mondta, főzni akar tanulni.

– Á, hogyne. Azt is.

– Majd játszom, amikor legközelebb eljön hozzánk.

– Nem fogok megfélelkezni az ígéretedről – mondta erre.

*

Aznap este vacsora után Dzsiró meg az apja leültek a sakktábla mellé. Én kivittem az edényeket, azután varrogatni kezdtem. A játszma egy pontján Ogata-szan megszólalt:

– Most vettem észre valamit. Ha nem bánod, visszavonnám ezt a lépést.

- Csak nyugodtan – mondta Dzsiró.
- De ez nem igazságos veled. Különösen ha figyelembe vesszük, hogy pillanatnyilag én állok nyeresre.
- Nem, dehogyis. Lépjen csak újra nyugodtan.
- Nem bánod?
- Csöppet sem.

Ezután csöndben játszottak tovább.

– Dzsiró – szólalt meg Ogata-szan pár perc múlva – azon gondolkodtam, vajon megírtad-e már azt a levelet. Sigeo Macudának.

Felnéztem a varrásból. Dzsiró láthatólag belemerült a játékba, és nem felelt, amíg el nem mozdította a bábuját.

– Sigeónak? Nos, még nem. Készültem rá, de nagyon sok a dolog mostanában.

– Hát persze. Tökéletesen megértem. Csupán csak eszembe jutott, ennyi az egész.

– Mostanában nincs valami sok időm.

– Hát persze. Nem sürgős. Nem akarok én ezzel nyaggatni. Csak talán jobb lenne, ha rövidesen megkapná a leveledet. Most már több hét telt el a cikke megjelenése óta.

– Hogyne, Apámnak tökéletesen igaza van.

Ezután visszatértek a játékhoz. Egy darabig egyikük sem szólt. Végül Ogata-szan szólalt meg:

– Szerinted hogyan fog reagálni?

– Sigeo? Nem tudom. Amint mondtam, ritkán hallok róla mostanság.

– Mintha azt mondtad volna, hogy belépett a Kommunista Pártba.

– Nem vagyok biztos benne. Kétségkívül ilyen nézeteket vallott, amikor utoljára találkoztunk.

– Nagy kár. De manapság annyi minden van Japánban, ami megingathat egy fiatal.

– Igen, ez tény.

– Manapság annyi fiatal ragadnak magukkal a különféle eszmék és teóriák. De talán Sigeo majd meghátrál, és bocsánatot kér. Mindennél többet ér, ha időben figyelmeztetik az embert

személyes kötelezettségeire. Sigeo bizonyára végig sem gondolta, mit tesz. Szerintem úgy írta azt a cikket, hogy az egyik kezében a tollat szorongatta, a másikban meg a kommunizmusról szóló könyveit. Nagyon is lehetséges, hogy a végén meghátrál.

– Könnyen lehet. Csak mostanában nagyon sok a munkám.

– Persze, persze. Mindenképpen a munka az első. Kérlek, ne aggodj emiatt. Én jövök?

Folytatták a játékot, csak ritkán szólaltak meg. Aztán hallottam, hogy Ogata-szan így szól:

– Előre tudtam, hogy így fogsz lépni. Most már nagyon okosnak kell lenned, hogy kiszabadulj abból a sarokból.

Már jó ideje folyt a játszma, amikor kopogtak az ajtón. Dzsiró felemelte a fejét, és rám pillantott. Letettem a varrásomat, és felálltam.

Amikor kinyitottam az ajtót, két vigyorgó, hajlongó férfival találtam szemben magam. Már elég későre járt, ezért először azt gondoltam, rossz helyen kopogtatnak. De aztán láttam, hogy Dzsiró két kollégája az, és betessékeltem őket. Kuncogva álltak meg az előszobában. Egyikük alacsony, köpcös, pirospozsgás emberke volt. A társa soványabb, a bőre olyan sápadt, mint egy európainak; de úgy tűnt, ő is ivott, mert vöröses folt virított az orcáján. Mindketten meglazított, rendetlenül lógó nyakkendőt viseltek, a zakójukat a karjukra terítették.

Dzsiró szemlátomást megörült nekik, és hellyel kínálta őket. Ők azonban továbbra is csak az előszobában ácsorogtak és nevetgéltek.

– Á, Ogata – szólt a sápadt férfi Dzsiróhoz –, biztos rosszkor törtünk rád.

– Dehogyan. De mit kerestek ti errefelé?

– Muraszaki bátyjánál voltunk. Még nem is mentünk haza.

– Azért zavarunk, mert nem merünk hazamenni – szólt közbe a köpcös. – Nem szóltunk az asszonynak, hogy későig kimaradunk.

– Szép kis alakok vagytok – mondta Dzsiró. – Vegyétek már le a cipőtöket és gyertek be!

– Rosszkor törtünk rád – ismételte meg a sápadt férfi. – Látom, vendéged van – vigyorodott el, és meghajlással köszöntötte Ogata-szant.

– Ő az apám, de hogyan mutassalak be titeket, ha nem jöttök be?

A vendégek végre levették a cipőjüket, és leültek. Dzsiró bemutatatta őket az apjának, mire azok ismét hajlongani és kuncogni kezdtek.

– Önök Dzsiró cégénél dolgoznak, uraim? – érdeklődött Ogata-szan.

– Igen – felelte a köpcös. – Ez nagy megtiszteltetés ám, bár a fia nem könnyíti meg a dolgunkat. Az irodában úgy hívjuk: „Fáraó”, mert úgy dolgoztat minket, mint a rabszolgákat, ő meg egy szalmaszálat se tesz keresztbe.

– Micsoda badarság – vetette közbe a férjem.

– Ez az igazság. Úgy parancsolgat nekünk, mintha a kisasasai volnánk. Ő meg csak ül, és újságot olvas.

Ogata-szan kissé zavartnak tűnt, de amikor látta, hogy a többiek nevetnek, ő is csatlakozott hozzájuk.

– Hát ez meg mi? – mutatott a sápadt férfi a sakktáblára. – Látnod, tudtam én, hogy zavarunk.

– Csak sakkozással múltattuk az időt – felelte erre neki Dzsiró.

– Akkor csak játsszatok tovább. Ne hagyd, hogy az ilyen szép kis alakok megzavarjanak.

– Ne beszélj butaságokat. Hogyan tudnék koncentrálni, amikor itt idétlenkedtek körülöttem? – Dzsiró félretolta a sakktáblát. Néhány figura leesett, azokat újra felállította, de nem is figyelte, hová teszi őket. – Szóval Muraszaki bátyjánál voltatok. Ecuko, hozz egy kis teát az uraknak! – mondta a férjem, holott ekkor már elindultam a konyha felé. Ám a köpcös férfi hevesen integetni kezdett.

– Üljön le, asszonyom, üljön le! Kérem! Nem maradunk sokáig. Kérem, üljön le.

– Nem fáradság – mondtam mosolyogva.

– Nem, asszonyom, könyörögve kérem – folytatta, most már hangosan kiabálva. – Mi csak afféle szép kis alakok vagyunk,

ahogy a férje mondta. Kérem, ne fáradjon, kérem, üljön le.

Engedelmeskedni akartam, de ekkor megláttam, hogy Dzsiró dühös pillantást vet rám.

– Legalább egy kis teát igyanak meg velünk – mondtam. – Nem okoznak vele semmi gondot.

– Ha már leültetek, éppenséggel maradhattok is egy darabig – fordult a férjem a vendégekhez. – Különben is, szeretném, ha mesélnétek egy kicsit Muraszaki bátyjáról. Tényleg olyan örült, mint mondják?

– Érdekes egyéniség, az biztos – nevetgélt a köpcös. – Tény, hogy nem csalódtunk. És a feleségeről hallottál már?

Én meghajoltam, és kisurrantam a konyhába. Elkészítettem a teát, és friss süteményt raktam egy tálcára. A nappaliból kiszűrődött a nevetés, a férjemé is. Az egyik vendég megint hangosan Fáraónak szólította. Amikor visszamentem a nappaliba, Dzsiró meg a vendégei már fényes hangulatban voltak. A köpcös férfi egy anekdotát mesélt az egyik miniszter és MacArthur tábornok találkozásáról. Letettem eléjük a süteményt, kitöltöttem a teát, azután leültem Ogata-szan mellé. Dzsiró barátai tovább tréfálkoztak a politikusokról, majd a sápadt férfi úgy tett, mintha megsértődött volna, mert a társa becsmérően beszélt egy általa csodált személyiségről. Komoly arccal hallgatta a többiek csipkelődését.

– Erről jut eszembe, Hanada – mondta neki a férjem. – A mi nap hallottam valami érdekeset az irodában. Állítólag a legutóbbi választáskor golfütővel fenyegetted meg a feleségedet, mert nem úgy akart szavazni, ahogy te szeretted volna.

– Honnan szedted ezt a marhaságot?

– Megbízható forrásból hallottam.

– Ez így van – szólalt meg a köpcös. – A feleséged meg kis híján kihívta a rendőrséget, hogy feljelentést tegyen politikai megfélemlítésért.

– Micsoda marhasági Különben sincs már golfütőm. Tavaly mindet eladtam.

– Még megvan az a hetesvasad – szólalt meg a köpcös. – Múlt héten láttam a lakásodban. Talán azt használtad.

– De nem tagadod, igaz, Hanada? – kérdezte Dzsiró.

– Ez a golfütő dolog képtelenség.

– De az igaz, hogy nem tudtad engedelmességre bírni az asszonyt.

A sápadt férfi vállat vont.

– Nos, joga van arra szavazni, akire akar.

– Akkor miért fenyegetted meg? – kérdezte a barátja.

– Természetesen megpróbáltam észre téríteni. A feleségem csak azért szavaz Josidára, mert hasonlít a nagybátyjára. A nők már csak ilyenek. Nem értenek a politikához. Azt képzelik, az ország vezetőit is úgy választhatják ki, ahogy ruhát választanak.

– Szóval helybenhagyta egy hetesvassal – mondta Dzsiró.

– Ez tényleg igaz? – szólalt meg Ogata-szan. Amióta visszajöttem a teával, egy szót sem szólt. A többiek abbahagyták a nevetést, és a sápadt férfi meglepve pillantott Ogata-szanra.

– Nos, nem – felelte hirtelen támadt udvariassággal, kis meghajlás kíséretében, – Nem ütöttem meg.

– Nem, nem – mondta Ogata-szan. – Úgy értettem, igaz, hogy ön és a felesége nem ugyanarra a pártra szavazott?

– Nos, igen – vont a vállát a férfi, azután feszélyezetten kuncogni kezdett. – Mit tehettem volna?

– Elnézést. Nem akartam kíváncsiskodni – hajolt meg mélyen Ogata-szan, a sápadt férfi pedig viszonzta. Aztán mintha a hajlongás valamiféle jeladás lett volna, a három fiatalember megint rákezdett a nevetésre és a beszélgetésre. Most már elhagyták a politikát, inkább a munkatársaikat tárgyalták ki. Amikor megint teletöltöttem a teáscsészéjüket, észrevettem, hogy bár jó sok süteményt raktam ki, már csaknem mind elfogyott. Miután befejeztem a tea kitöltését, visszaültem Ogata-szan mellé.

A vendégek nagyjából egy órát töltöttek nálunk. Dzsiró kikísérte őket, aztán sóhajtva ült vissza.

– Későre jár – állapította meg. – Lassan le kéne feküdnöm.

Ogata-szan a sakktáblát tanulmányozta.

– Azt hiszem, egy kicsit elmozdultak a figurák – mondta. – Biztos vagyok benne, hogy a ló ezen a mezőn volt, nem azon.

– Biztosan így van.

– Akkor ide teszem. Megegyeztünk, ugye?

– Igen, igen, biztos, hogy Apámnak igaza van. De majd máskor fejezzük be a játszmat. Most már le kell feküdnöm.

– És mi lenne, ha még pár lépést lejátszanánk? Talán a végére is érünk.

– Én most inkább nem játszánék. Nagyon elfáradtam.

– Hát persze.

Elraktam a varrást, amin az este folyamán dolgoztam, és leültem, hogy megvárjam, míg a többiek lefekszenek. Dzsiró azonban ekkor felkapott egy újságot, és olvasni kezdte az utolsó oldalt. Azután elvette a tányérról az utolsó süteményt, és ráérősen majszolni kezdte. Kisvártatva megszólalt Ogata-szan:

– Talán mégis jobb lenne, ha most befejeznék a játszmat. Csak pár lépés van hátra.

– Apám, most tényleg túl fáradt vagyok. Reggel munkába kell mennem.

– Igen, persze.

Dzsiró ismét az újságjába temetkezett. Közben tovább ette a süteményt, én pedig néztem, ahogy morzsák potyognak a tatomira. Ogata-szan a sakktáblát bámulta.

– Roppant különös – jegyezte meg végül –, amit a barátod mondott.

– Igen? Miért, mit mondott? – kérdezte Dzsiró, de nem nézett fel.

– Azt mondta, hogy ő meg a felesége nem ugyanarra a pártra szavaz. Pár éve ez még elképzelhetetlen lett volna.

– Kétségkívül.

– Roppant különös dolgok történnek mostanában. De hát ezt nevezik demokráciának, azt hiszem – sóhajtott fel Ogata-szan. – Nem minden szolgál a javunkra, amit olyan lelkesen átvettünk az amerikaiaktól, – Ez csakugyan így van.

– Nézd csak meg, mi történik. Férj és feleség más-más pártra szavaz. Szomorú, ha az ember már nem bízhat a feleségében ilyen dolgokban.

Dzsiró tovább olvasta az újságját.

– Igen, sajnálatos – mondta.

– Manapság az asszonyokban nincs lojalitás a családjuk iránt. Azt csinálnak, amit akarnak, akár másik pártra is szavaznak, ha úgy tartja kedvük. Ebből is látszik, mi lett Japánnal. Az emberek a demokrácia nevében elhanyagolják a kötelességüket.

Dzsiró egy pillanatra felnézett, az apjára pillantott, aztán visszatért az újságjához.

– Nem kétséges, hogy Apámnak nagyon is igaza van – mondta.
– De azért az amerikaiak nem csupa rossz dolgot hoztak magukkal.

– Az amerikaiak sosem értették meg a japán szokásokat. Egy pillanatra sem. Az ő szokásaik az amerikaiaknak talán megfelelnek, de Japánban más a helyzet, nagyon más. – Ogata-szan ismét felsóhajtott. – Fegyelem, lojalitás, valaha ezek a dolgok tartották össze Japánt. Lehet, hogy furcsán hangzik, de igaz. Az emberekben megvolt a kötelességérzet. A családjuk iránt, a feletteseik iránt, az ország iránt. Most meg mindenki a demokráciáról szaval. Mindig ezt halljuk, ha az emberek önzők akarnak lenni, ha meg akarnak feledkezni a kötelességeikről.

– Igen, Apámnak kétségkívül igaza van – mondta Dzsiró, majd ásított egyet, és megvakarta az arcát.

– Nézzük csak meg például, mi történt az én szakmámban. Volt egy rendszerünk, amit hosszú éveken keresztül fejlesztettünk, javígtattunk. Aztán jöttek az amerikaiak, és megszüntették, gondolkodás nélkül lerombolták. Úgy döntöttek, hogy az iskoláinknak olyannak kell lenniük, mint az amerikai iskolák, a gyerekeknek azt kell tanulniuk, amit az amerikai gyerekek tanulnak. És a japánok ezt mind lelkesen üdvözölték, és közben folyton a demokráciáról szavaltak – rázta meg a fejét Ogata-szan. – Sok remek dolgot tönkretettek az iskoláinkban.

– Igen, biztos vagyok benne, hogy ez igaz – nézett fel ismét Dzsiró. – De kétségkívül sok hibája is volt a régi rendszernek, az iskolákban is meg máshol is.

– Honnan veszed ezt, Dzsiró? Olvastad valahol?

– Egyszerűen csak ez a véleményem.

– Az újságban olvastad? Én egész életemet a fiatal nemzedék nevelésének szenteltem. Aztán végignéztem, ahogy az amerika-

iak lerombolják az egészet. Roppant különös, ami az iskoláinkban folyik manapság, amilyen viselkedésre tanítják a gyerekeket. Különös. Sok dolgot meg már nem tanítanak. Tudtad, hogy manapság a gyerekek úgy hagyják el az iskolát, hogy semmit sem tudnak a saját hazájuk történelméről?

– Ez valóban sajnálatos. De azért emlékszem néhány furcsa dologra az iskolás éveimből. Emlékszem, például azt tanították nekünk, hogy Japánt az istenek alapították. Meg hogy milyen isteni és felsőbbrendű a nemzetünk. Szó szerint be kellett magolnunk a tankönyvet. Bizonyos dolgokért talán nem kár.

– De Dzsiró, a helyzet nem ilyen egyszerű. Te nyilvánvalóan nem érted, hogyan működtek ezek a dolgok. A helyzet egyáltalán nem olyan egyszerű, ahogy te gondolod. Mi arra áldoztuk az életünket, hogy a következő nemzedékeknek átadjuk a megfelelő értékeket, hogy a gyerekek megfelelő magatartást tanúsítsanak a hazájuk, a társaik iránt. Valaha létezett a japán szellem, az kötött össze mindannyiunkat. Képzeld csak el, milyen lehet ma kisfiúnak lenni. Az iskolában semmiféle értéket nem adnak át neki – kivéve talán azt, hogy önző módon követeljen magának bármit, amit meg akar szerezni az életben. Aztán hazamegy, és otthon a szüleit veszekedni látja, mert az anyja nem hajlandó az apja pártjára szavazni. Micsoda világ!

– Igen, értem, mit akar mondani, Apám, de bocsásson meg, most már muszáj lefeküdnöm.

– Mi megtettünk minden tőlünk telhetőt, az olyan emberek, mint Endo meg én, megtettünk mindent, hogy fenntartsuk azt, ami az ország javát szolgálta. Nagyon sok jó dolgot leromboltak.

– Ez igen sajnálatos. – A férjem felállt. – Bocsásson meg, Apám, de muszáj aludnom. Holnap megint fárasztó napom lesz.

Ogata-szan a fiára emelte a tekintetét. Az arcán kissé meglepett kifejezés ült.

– Persze, hogyne. Milyen tapintatlanság tőlem, hogy ilyen későig feltartottalak – mondta, és kissé meghajolt.

– Ugyan már. Sajnálom, hogy nem beszélgethetünk tovább, de most már tényleg aludnom kell valamicskét.

– Persze, hogyne.

Dzsiró jó éjszakát kívánt az apjának, és kiment a szobából. Ogata-szan egy darabig úgy bámulta az ajtót, mintha arra számítana, hogy Dzsiró bármelyik pillanatban visszajöhet. Aztán zavarodott tekintettel fordult felém.

– Észre se vettem, hogy ilyen későre jár – mondta. – Nem akartam feltartani Dzsirót.

Ötödik fejezet

– Elment? És a szállodájában sem hagyott üzenetet?

Szacsiko elnevette magát.

– Miért csodálkozik ennyire, Ecuko? – kérdezte. – Nem, semmit sem hagyott. Tegnap reggel távozott, csak ennyit mondtak. Az igazat megvallva, félig-meddig számítottam is erre.

Ekkor vettem észre, hogy még mindig a kezemben tartom a tálcát. Óvatosan letettem, aztán leültem egy párnára Szacsikóval szemben. Aznap reggel kellemes szellő lengedezett a lakásban.

– De hát ez szörnyű – mondtam. – Pedig már mindent összepakolt, útra készen várta.

– Nekem ez nem újdonság, Ecuko. Amikor még Tokióban laktunk, mert tudja, ott ismerkedtem meg vele, szóval amikor még Tokióban laktunk, pontosan ugyanez történt. Nem, nekem ez nem újdonság. Már megszoktam, hogy erre is fel kell készülnöm.

– És azt mondja, ma este újra bemegy a városba? Egyedül?

– Ne nézzen rám olyan rémülten, Ecuko. Tokióhoz képest Nagaszaki unalmas kisváros. Ha Frank még mindig Nagaszakiban van, ma este megtalálom. Talán átköltözött egy másik szállodába, de a szokásain nem változtatott.

– De ez annyira kellemetlen! Ha akarja, szívesen átmegyek és vigyázok Marikóra, amíg haza nem ér.

– Nahát, ez kedves. Marikót nyugodtan egyedül lehet hagyni, de nagyon kedves volna, ha pár órát vele töltene ma este. De biztos vagyok benne, hogy hamarosan rendeződik a helyzet, Ecuko. Tudja, ha valaki olyan dolgokon ment keresztül, mint én, az nem aggódik ilyen jelentéktelen nehézségek miatt.

– De mi van, ha... Úgy értem, mi van, ha elutazott Nagaszakiból?

– Ó, nem ment messzire, Ecuko. Különben is, ha igazán szakítani akart volna velem, akkor hagyott volna nekem valami leve-

let, nem? Higgyc el, nem ment messzire. Tudja, hogy utánamegyek és megtalálom.

Szacsiko rám nézett és elmosolyodott. Fogalmam sem volt, mit feleljek erre.

– Különben is, Ecuko – folytatta –, eljött egészen idáig. Eljött egészen Nagaszakiig, hogy megkeressen a nagybátyám házában, eljött idáig Tokióból. Hát miért tett volna ilyet, ha nem gondolta volna komolyan mindazt, amit ígért? Tudja, Ecuko, semmit sem akar jobban, mint elvinni engem Amerikába. Ez minden vágya. Igazából semmi sem változott, csak egy kicsit késik a dolog – nevetett fel. – Tudja, Frank néha olyan, mint egy kisgyerek.

– De vajon miért tűnt el így? Én ezt nem értem.

– Nincs mit érteni ezen, Ecuko, nem számít. Frank igazából másra sem vágyik, mint hogy elvigyen engem Amerikába, és ott nyugodt, tiszteletreméltó életet éljünk. Máskülönben miért tette volna meg azt a hosszú utat, hogy megkeressen a nagybátyámnál? Ugyan, Ecuko, emiatt igazán nem érdemes aggódni.

– Biztosan így van.

Szacsiko mintha még mondani akart volna valamit, de aztán inkább nem szólt. Lesütötte a szemét, meredten bámulta a teástálcát.

– Nos, Ecuko – mondta aztán mosolyogva –, töltsük ki a teát.

Csöndben figyelte, ahogy töltök. Amikor egyszer rápillantottam, biztatóan rám mosolygott. Miután kitöltöttem a teát, egy darabig csöndben ültünk.

– Mellesleg, Ecuko – szólalt meg Szacsiko –, úgy tudom, beszélt Fudzsivara asszonnyal, és elmagyarázta neki a helyzetemet.

– Igen. Tegnapelőtt találkoztam vele.

– Gondolom, kíváncsi volt rá, mi történt velem.

– Elmagyaráztam neki, hogy valaki elviszi magával Amerikába. Tökéletesen megértette a dolgot.

– Tudja, Ecuko – mondta Szacsiko –, nehéz helyzetbe kerültem.

– Igen, tisztában vagyok vele.

– Anyagi és egyéb szempontból is.

– Igen, értem – bólintottam. – Ha akarja, beszéljek Fudzshivara asszonnyal. Biztos vagyok benne, hogy jelen körülmények között szívesen...

– Nem, nem, Ecuko – tiltakozott nevetve Szacsiko –, semmi kedvem visszamenni a kifőzdébe. Biztos vagyok benne, hogy hamarosan elutazom Amerikába. Csupán csak későbbre csúszott a dolog, ennyi az egész. De addig is szükségem volna némi pénzre. És eszembe jutott, Ecuko, hogy egyszer felajánlotta a segítségét.

Kedves mosollyal fordult felém. Egy darabig csak néztem, aztán bólintottam, és azt mondtam:

– Van egy kis megtakarított pénzem. Nem nagy összeg, de örülök, ha bármit tehetek.

Szacsiko kecsesen meghajolt, aztán felemelte a teáscsészéjét.

– Nem akarom zavarba hozni azzal, hogy konkrét összeget nevezek meg – mondta. – Ezt magára bízom. Én hálásan elfogadom, amit megfelelőnek tart. Természetesen időben megadom majd a tartozásom, efelől biztosíthatom, Ecuko.

– Hogyne – feleltem halkán. – Nem kétlem.

Szacsiko továbbra is kedves mosollyal fordult felém. Elnézést kértem, és kimentem a szobából.

A hálószobába beáradó napfény minden porszemet láthatóvá tett a levegőben. Letérdeltem a ruhásszekrényünk alján lévő kis fiókok elé. Kipakoltam a legalsó fiókot, kivettem belőle a fényképalbumokat, a képeslapokat, egy mappát, anyám akvarelljeivel, és mindent gondosan leraktam magam mellé a padlóra. A fiók mélyén egy fekete lakkdoboz rejtőzött. Kinyitottam, és megpillantottam a leveleket, amelyeket a férjem tudta nélkül őrizgettem, meg két-három kis fényképet, majd kihúztam alóluk a pénzes borítékot. Vigyázva visszaraktam mindent úgy, ahogy volt, és betoltam a fiókot. Mielőtt elhagytam volna a szobát, kiválasztottam egy finom mintájú selyemsálat, és abba csomagoltam a borítékot.

Amikor visszamentem a nappaliba, Szacsiko éppen teát töltött magának. Nem nézett fel, és amikor letettem mellé a földre az összehajtogatott sálat, tovább töltötte a teát, rá sem pillan-

tott. Biccentett, amikor leültem, majd kortyolgatni kezdte a teáját. Csak egyszer sandított rá a párnája mellett heverő csomagra, akkor, amikor letette a teáscsészéjét.

– Van itt valami, amit úgy látom, nem ért, Ecuko – szólalt meg.

– Tudja, én nem szégyellek semmit, amit tettem, nem vagyok zavarban miatta. Nyugodtan kérdezhet bármit.

– Igen, hogyne.

– Például, Ecuko, miért nem kérdez soha semmit a barátomról, ahogyan nevezi? Semmi okom nincs arra, hogy zavarban legyek. Ejnye, Ecuko, már kezd is elpirulni.

– Biztosíthatom, hogy nem jöttem zavarba. Én csak...

– Dehogynem, Ecuko, látom, hogy zavarba jött. – Szacsiko felnevetett, és összecsapta a kezét. – De hát miért nem akarja megérteni? Nekem nincs rejtegetnivalóm, nekem nincs miért szégyellnem magam. Miért pirul el így? Csak mert megemlítettem Franket?

– De hát én nem vagyok zavarban. És biztosíthatom, sosem feltételeztem semmi...

– Akkor miért nem kérdez róla soha, Ecuko? Biztosan van egy csomó kérdés, amit szívesen feltenne. Hát akkor miért nem teszi fel? A környéken mindenkit nagyon érdekel a dolog, biztosan magát is, Ecuko. Úgyhogy nyugodtan kérdezzen csak tőlem, amit akar.

– De én igazán...

– Gyerünk, Ecuko, ragaszkodom hozzá. Kérdezzen róla! Azt akarom, hogy kérdezzen róla.

– Hát jó.

– Nos? Gyerünk, Ecuko, kérdezzen!

– Hát jó. Hogy néz ki a barátja?

– Hogy néz ki? – nevette el magát ismét Szacsiko. – Csak ennyit akar tudni? Nos, magas, mint a legtöbb külföldi, és egy kicsit ritkul a haja. De azért nem öreg ám. A külföldiek hamarabb kopaszodnak, tudta ezt, Ecuko? Most kérdezzen valami mást róla. Biztosan más dolgokra is kíváncsi.

– Nos, őszintén szólva...

– Gyerünk, Ecuko, kérdezzen! Halljam a kérdéseit.

– De igazából nincs semmi, amit...

– Dehogyan nincs! Miért nem kérdez? Kérdezzen róla, Ecuko, kérdezzen csak róla!

– Nos, valójában – mondtam – van itt egy dolog, amin már sokat gondolkodtam.

Szacsiko mintha megdermedt volna, aztán két összetett kezét leengedte az ölébe.

– Azon gondolkodtam – folytattam – hogy beszél-e egyáltalán japánul.

Szacsiko egy pillanatig hallgatott. Aztán elmosolyodott, szemlátomást megkönnyebbülés töltötte el. Újra felemelte a teáscsészéjét, és többször is kortyolt belőle. Amikor megszólalt, szinte ábrándos volt a hangja.

– A külföldiek nehezen boldogulnak a nyelvünkkel – mondta, majd elhallgatott, és mosolyogva nézett maga elé. – Frank rémesen beszél japánul, úgyhogy angolul szoktunk társalogni. Tud valamicskét angolul, Ecuko? Egyáltalán nem? Tudja, az apám jól beszélt angolul. Voltak európai kapcsolatai, és mindig arra biztatott, hogy tanuljam meg a nyelvet. De amikor férjhez mentem, természetesen abbahagytam a tanulást. A férjem megtiltotta. Elvette az összes angol könyvemet. De azért nem felejtettem el angolul. Amikor külföldiekkel találkoztam Tokióban, visszatért a tudásom.

Egy darabig csöndben ültünk. Aztán Szacsiko fáradtan felsóhajtott.

– Azt hiszem, jobb lesz, ha visszamegyek – mondta. Oldalra nyúlt, és felvette a földről az összehajtogatott sálat. Aztán anélkül, hogy megnézte volna, beledobta a táskájába.

– Nem kér még egy kis teát? – kérdeztem.

Szacsiko megvonta a vállát.

– Talán egy keveset.

Újratöltöttem a csészéket. Szacsiko figyelt, aztán megszólalt:

– Ha gondot okoz, mármint a ma este, semmi baj. Marikót nyugodtan egyedül lehet hagyni.

– Nem okoz gondot. Biztos vagyok benne, hogy a férjemnek nem lesz ellene semmi kifogása.

– Nagyon kedves, Ecuko – mondta Szacsiko tárgyilagosan. Aztán hozzátette: – Talán jobb, ha figyelmeztetem. A lányom elégé nehezen kezelhető az utóbbi napokban.

– Nem baj – feleltem mosolyogva. – Úgyis hozzá kell szoknom, hogy a gyerekek néha nehezen kezelhetőek.

Szacsiko tovább kortyolgatta a teáját. A jelek szerint nem volt sietős a dolga. Aztán letette a csészéjét, és egy darabig a kézfejét vizsgálta.

– Tudom, hogy szörnyű volt, ami itt, Nagaszakiban történt – mondta aztán. – De Tokióban is rossz volt a helyzet. Hetekig így mentek a dolgok, nagyon rossz volt. A végén már mind alagutakban meg romos házakban húzódtunk meg, és nem volt körülöttünk más, csak törmelék. Mindenki, aki Tokióban élt, látott csúf dolgokat. Mariko is. – Tovább bámulta a kézfejét.

– Igen – mondtam. – Bizonyára nagyon nehéz idők voltak.

– Az a nő. Az a nő, akiről Mariko beszélt. Mariko akkor látta őt, amikor Tokióban laktunk. Más dolgokat is látott Tokióban, szörnyű dolgokat, de mindig azt a nőt emlegeti. – Szacsiko megfordította a kezét, és most hol az egyik, hol a másik tenyerét nézte, mintha össze akarna hasonlítani őket.

– És az a nő... – szólaltam meg. – Egy légitámadásban halt meg?

– Megölte magát. Állítólag elvágta a torkát. Én nem ismertem. Tudja, Mariko elszaladt otthonról egyik reggel. Már nem emlékszem, miért, talán megsértődött valamin. Mindenesetre kirohant az utcára, én meg a nyomába eredtem. Nagyon korán volt, senki sem járt odakint. Mariko végigszaladt egy sikátoron, én meg követtem. Az utca végében csatorna húzódott, és ott térdelt az a nő, könyékig a vízben. Fiatal nő volt, nagyon sovány. Amint megláttam, rögtön tudtam, hogy valami nincs rendben vele. Képzelve, Ecuko, megfordult, és rámosolygott Marikóra. Tudtam, hogy valami nincs rendben, és Mariko is tudhatta, mert megtorpant. Először azt gondoltam, vak a nő, olyan volt a nézése, mintha nem látott volna semmit. Aztán kihúzta a karját a csatornából, és megmutatta, mit nyomott a víz alá. Egy csecse-

mő volt. Ekkor megragadtam Marikót, és kirohantunk a sikátorból.

Nem szóltam semmit, vártam, hogy folytassa. Szacsiko töltött még magának egy kis teát a kannából.

– Amint mondtam – folytatta –, azt hallottam, hogy a nő öngyilkos lett. Pár nappal később.

– Hány éves volt akkor Mariko?

– Öt, majdnem hat. Más dolgokat is látott Tokióban. De mindig azt a nőt emlegeti.

– Mindent látott? Látta a csecsemőt?

– Igen. Igazából sokáig azt hittem, nem értette, amit látott. Nem beszélt róla utána. Nem látszott különösebben feldűlnak. Csak nagyjából egy hónap múlva kezdte emlegetni. Akkor már ebben az öreg házban laktunk, éppen aludtunk. Az éjszaka közepén arra ébredtem, hogy Mariko felül, és az ajtónyílásra mered. Nem volt ott ajtó, csak a nyílás, Mariko felült, és azt nézte. Egészen megijedtem. Tudja, bárki bejöhetett volna a házba. Megkérdeztem Marikótól, mi baja, mire azt mondta, hogy ott áll egy nő és figyel minket. Megkérdeztem, miféle nőről beszél, mire azt mondta, arról a nőről, akit azon a reggelen láttunk. Az a nő figyel minket az ajtónyílásból. Felkeltem, és körülnéztem, de nem volt ott senki. Persze, könnyen lehetséges, hogy tényleg állt ott egy nő. Végül is bárki beléphetett a házba.

– Értem. És Mariko összetévesztette azzal a nővel, akit láttak.

– Szerintem ez történt. Mindenesetre azóta beszél folyton arról a nőről, mint valami megszállott. Azt gondoltam, majd kinövi, de nemrég újrakezdődött. Ha ma este megint előhozná, kérem, ne is törődjön vele.

– Igen, értem.

– Tudja, milyenek a gyerekek – tette hozzá Szacsiko. – Mindenfélét elképzelnek, aztán nem tudják, hol végződik a játék, és hol kezdődik a valóság.

– Igen, azt hiszem, ebben nincs semmi szokatlan.

– Tudja, Ecuko, Mariko születésekor nagyon nehéz volt a helyzet.

– Igen, bizonyára – feleltem. – Tudom, hogy én nagyon szerencsés vagyok.

– Nagyon nehéz volt a helyzet. Talán butaság is volt éppen akkor férjhez menni. Végül is mindenki látta, hogy háború közeleg. De az az igazság, Ecuko, hogy senki sem tudta, milyen is valójában a háború, akkor még nem tudtuk. A férjem köztisztviselőként álló családból származott. Sosem gondoltam volna, hogy a háború ennyire megváltoztat mindent.

Szacsiko letette a teáscsészéjét, és beletúrt a hajába. Aztán mosoly villant fel az arcán.

– Ami a ma estét illeti, Ecuko – mondta –, a lányom nagyon jól elvan magában. Úgyhogy kérem, ne törődjön vele túl sokat.

*

Fudzsivara asszony arca gyakran elborult, amikor a fiáról beszélt.

– Lassan öregember lesz belőle – mondta éppen. – Nemsokára már csak a vénlányok közül válogathat.

A kifőzde udvarában üldögéltünk. Az ebédelő irodisták jó néhány asztalt elfoglaltak.

– Szegény Kazuo-szan – nevettem el magam. – De azért megérttem az érzéseit. Annyira elkeseredett Micsiko kisasszony miatt. Régóta voltak jegyesek, ugye?

– Három éve. Sosem értettem, mire jó az ilyen hosszú jegyeség. Igen, Micsiko helyes lány volt. Biztos vagyok benne, hogy egyetértene velem, és ő sem helyeselné, hogy Kazuo így gyászolja. Ő is azt akarná, hogy folytassa az életét.

– De azért nehéz lehet Kazuónak. Olyan sokáig tervezgetett, aztán így értek véget a dolgok.

– De ez most már a múlt – jelentette ki Fudzsivara asszony. – Már mindnyájunknak túl kellett lépniünk ezeken a dolgokon. Emlékszem, Ecuko, te is mennyire kétségbe voltál esve valamikor. De sikerült továbblépned.

– Igen, de nekem szerencsém volt. Ogata-szan nagyon jó volt hozzám akkortájt. Nem is tudom, mi lett volna velem máskü-

lönben.

– Igen, ő nagyon jó volt hozzád. És persze, így ismerkedtél meg a férjeddal. De megérdemelted a szerencsédet.

– Nem is tudom, hol lennék ma, ha Ogata-szan nem fogadott volna be. De azért megértem, milyen nehéz lehet, mármint az ön fiának. Még nekem is eszembe jut olykor Nakamura-szan. Nem tehetek róla. Néha úgy ébredek, hogy elfelejtettem, mi történt. Azt hiszem, még mindig itt vagyok, Nakagavában...

– Ugyan, Ecuko, ne mondj ilyeneket. – Fudzshivara asszony figyelmesen méregetett egy darabig, aztán felsóhajtott. – Igazából velem is megesik. Ahogy mondtad, reggel, amikor felébred az ember, olykor akaratlanul is rátör ez az érzés. Sokszor úgy ébredek, hogy sietnem kell, reggelit kell készítenem nekik.

Egy pillanatra elhallgattunk. Aztán Fudzshivara asszony felnevetett.

– Ez nem szép tőled, Ecuko, most miattad én is ilyeneket beszélek – mondta.

– Butaság volt a részemről – mondtam. – Különben is, Nakamura-szannal semmi sem volt köztünk. Úgy értem, még nem volt eldöntve semmi.

Fudzshivara asszony tovább nézett, és elgondolkodva bólogott. Aztán az udvar túlsó végében az egyik vendég felállt, távozni készült.

Figyeltem, ahogy Fudzshivara asszony odament hozzá. Rövidujjú inget viselő, jó megjelenésű fiatalember volt a vendég. Mindketten meghajoltak, aztán vidám beszélgetésbe kezdtek. A férfi tett valami megjegyzést, miközben kinyitotta a tárcáját, Fudzshivara asszony pedig jóízűen felnevetett. Megint meghajoltak, aztán a férfi eltűnt a délutáni nyüzsgésben. Örültem, hogy volt időm összeszedni magam. Amikor Fudzshivara asszony visszajött, így szóltam:

– Nemsokára elmegyek. Ilyenkor nagy a forgalom a kifőzdében.

– Te csak maradj itt és pihenj. Most ültél le. Hozok neked valamit enni.

– Nem, semmi szükség rá.

– Ugyan már, Ecuko, ha nem eszel itt, akkor legjobb esetben is csak egy óra múlva jutsz ebédhez. Tudod, milyen fontos a rendszeres táplálkozás a te állapotodban.

– Igen, azt hiszem.

Fudzsivara asszony fürkésző pillantást vetett rám, aztán azt mondta:

– Most igazán van minek örülnöd, Ecuko. Miért vagy ilyen boldogtalan?

– Boldogtalan? De hát én egyáltalán nem vagyok boldogtalan. Tovább nézett, azután idegesen felnevetett.

– Ha majd megszületik a gyerek – mondta örülni fogsz, meglátod. És remek anya lesz belőled, Ecuko.

– Remélem.

– Biztosan így lesz.

– Igen. – Felnéztem, és elmosolyodtam.

Fudzsivara asszony bólintott, majd megint felállt.

*

Szacsiko faházában egyre sűrűbb lett a sötétség – csak egyetlen lámpás világított a szobában –, ezért először azt gondoltam, Mariko egy fekete foltot bámul a falon. Amikor odanyújtotta az ujját, a folt megmozdult. Csak ekkor jöttem rá, hogy egy pók az.

– Mariko, hagyd békén. Ne nyúlj hozzá.

A kislány mindkét kezét a háta mögé tette, de tovább bámulta a pókot.

– Régen volt egy macskánk – mondta. – Mielőtt idejöttünk. Az a macska mindig elkapta a pókokat.

– Értem. De te hagyd békén, Mariko.

– De nem mérgező.

– Nem, de akkor is hagyd békén, piszkos.

– A régi macskánk megette a pókokat. Mi történne, ha megenének egy pókot?

– Nem tudom, Mariko.

– Megbetegednék?

– Nem tudom. – Visszatértem a varrásomhoz, amelyet magammal hoztam. Mariko továbbra is a pókot figyelte. Végül megszólalt:

– Tudom, miért jött át ma este.

– Azért jöttem át, mert nem helyes egy ilyen kislányt egyedül hagyni.

– A nő miatt. Azért, mert lehet, hogy a nő megint eljön.

– Mi lenne, ha megmutatnád még néhány rajzodat? Amiket az előbb mutattál, igazán szépek voltak.

Mariko nem felelt. Odament az ablakhoz, és kibámult a sötétségbe.

– Anyukád nemsokára hazajön – mondtam. – Addig mutathatnál még néhány rajzot.

Mariko tovább bámulta a sötétséget. Végül visszatért a sarokba, ahol ült, mielőtt a pók magára vonta a figyelmét.

– Hogy telt a mai napod, Mariko? – kérdeztem. – Rajzoltál valamit?

– Játszottam Acuval meg Mi-csannal.

– Remek. És ők hol laknak? A lakótelepen?

– Az ott Acu – mutatott az egyik fekete kismacskára maga mellett –, az meg Mi-csan.

Elnevettem magam.

– Á, most már értem. Nagyon aranyos kiscicák. De a többi gyerekekkel sosem szoktál játszani? A lakótelepi gyerekekkel?

– Acuval játszom meg Mi-csannal.

– De talán összebarátkozhatnál a gyerekekkel is. Biztosan mind nagyon kedvesek.

– Ellopták Szudzsi-csant. Ó volt a kedvenc kiscicám.

– Ellopták? Nahát, nem is értem, hogy tehettek ilyet.

Mariko simogatni kezdte az egyik kismacskát.

– Most már elvesztettem Szudzsi-csant.

– Lehet, hogy nemsokára előkerül. Szerintem a gyerekek csak játszottak.

– Megölték. Most már elvesztettem Szudzsi-csant.

– Ó. Nem értem, hogy tehették ezt.

– Kövekkal dobáltam őket. Mert mindenfélét mondtak.

– Nos, nem szép dolog kövekkel dobálni másokat, Mariko.

– Mindenfélét mondtak. Anyáról. Kövekkel dobáltam őket, erre ők elvitték Szudzsi-csant, és nem akarják visszaadni.

– Hát, még mindig itt van neked a többi kiscica.

Mariko átvágott a szobán, és megint odament az ablakhoz. Pont olyan magas volt, hogy a könyökét a párkányra tudta támasztani. Pár percig kibámult a sötétségbe, az arcát az ablaküvegnek nyomta.

– Ki akarok menni – szólalt meg váratlanul.

– Kimenni? De hát nagyon későre jár, már sötét van odakint. És anyukád bármelyik percben megjöhet.

– De én ki akarok menni.

– Ne menj sehová, Mariko.

A kislány tovább bámult kifelé. Próbáltam kivenni, mit lát, de onnan, ahol én ültem, csak a sötétség látszott.

– Lehet, hogy kedvesebbnek kéne lenned a többi gyerekkel. Akkor össze tudnál barátkozni velük.

– Tudom, miért kérte meg Anya, hogy jöjjön át.

– Ha kövekkel dobálsz másokat, nemigen lesznek barátaid.

– A nő miatt. Azért, mert Anya tud a nőről.

– Nem értem, miről beszélsz, Mariko-szan. Mesélj még a kiscicáidról! Ha nagyobbak lesznek, megint lerajzolod majd őket?

– Azért, mert lehet, hogy megint eljön a nő. Ezért hívta át Anya.

– Nem hiszem.

– Anya látta a nőt. Látta őt valamelyik éjszaka.

Egy pillanatra abbahagytam a varrást, és Marikóra pillantottam. Időközben hátat fordított az ablaknak, és most engem bámult furcsa, kifejezéstelen tekintettel.

– Hol látta anyukád ezt a... valakit?

– Odakint. Odakint látta. Ezért hívta át magát.

Mariko eljött az ablaktól, visszatért a cicáihoz. Az anyamacska is megjelent, a kölykei odakuporodtak mellé. Mariko lefeküdt melléjük, és suttogni kezdett. A suttogásában volt valami nyugtalanító.

– Anyukád nemsokára hazaér – mondtam. – Nem tudom, mit csinálhat.

Mariko tovább suttogott.

– Beszélt nekem Frank-szanról – folytattam. – Az alapján, amit hallottam róla, nagyon kedves ember lehet.

A suttogás abbamaradt. Egy pillanatig egymásra meredtünk.

– Rossz ember – jelentette ki Mariko.

– Ejnye, nem szép dolog ilyet mondani, Mariko-szan. Anyukád mindent elmondott róla, és az alapján nagyon kedvesnek tűnt. És biztos vagyok benne, hogy nagyon jó hozzád. Nem igaz?

A kislány felállt, és odament a falhoz. A pók még mindig ott volt.

– Igen, biztos vagyok benne, hogy kedves ember. Jó hozzád, ugye, Mariko-szan?

Mariko előrenyújtotta a kezét. A pók lassan megindult a falon.

– Mariko, hagyd azt békén!

– A tokiói cicánk megfogta a pókokat. Úgy volt, hogy magunkkal hozzuk.

Új helyén most jobban láttam a pókot. Vastag, rövid lábai voltak, mindegyik külön árnyékot vetett a sárga falra.

– Jó cica volt – folytatta Mariko. – Úgy volt, hogy velünk jön Nagaszakiba.

– És aztán nem hoztad el?

– Eltűnt. Aznap, mikor elutaztunk. Anya megígérte, hogy elhozzuk, de eltűnt.

– Értem.

Mariko hirtelen megmozdult, és elkapta a pók egyik lábát. A többi láb ott kapálózott a keze körül, ahogy elvette a faltól.

– Mariko, hagyd azt! Piszkos.

Mariko megfordította a kezét, mire a pók belemászott a tenyerébe. A kislány erre rátette a másik kezét, és így fogságba ejtette a pókot.

– Mariko, tedd le!

– Nem mérges – mondta, és közelebb lépett hozzám.

– Nem, de piszkos. Tedd vissza a sarokba!

– De nem mérges.

Ott állt előttem, két összezárt tenyere között a pókkal. Az ujjai közti résen át láttam, ahogy az egyik láb lassan, ütemesen mozog.

– Tedd vissza a sarokba, Mariko!

– Mi történne, ha megenném? Nem mérges.

– Nagyon beteg lennél. Ejnye, Mariko, tedd vissza a sarokba!

Mariko közelebb emelte a pókot az arcához, és résnyire nyitotta a száját.

– Ne butáskodj, Mariko! Nagyon piszkos az a pók.

A kislány szája nagyobbra nyílt, aztán két keze szétvált, és a pók az ölembe esett. Hátrahőköltem. A pók átrohant a tatamin, majd eltűnt mögöttem az árnyékban. Beletelt egy-két pillanatba, míg magamhoz tértem. Ezalatt Mariko kiment a házból.

Hatodik fejezet

Nem emlékszem már pontosan, mennyi időt töltöttem Mariko keresésével azon az éjszakán. Valószínűleg elég sokat, mert már előrehaladott volt a terhességem, és vigyáztam, hogy óvatosan mozogjak. Egyébként amikor kimentem, meglepően békésnek találtam a folyópartot. A part egy részén nagyon magasra nőtt a fű. Feltehetően papucsot viseltem, mert világosan emlékszem, hogyan csiklandozták a lábamat a fűszálak. Ahogy a parton lépkedtem, mindenféle rovarok zümmögtek körülöttem.

Aztán felfigyeltem egy másféle hangra, valami susogásra, mintha egy kígyó csusszant volna végig a fűben mögöttem. Megálltam, füleltem, aztán rájöttem, mi az; egy régi kötél darab tekeredett a bokám köré, és magammal vonszoltam a fűben. Óvatosan leszedtem a lábamról. Amikor felemeltem, és az ujjaim közt a holdfény felé tartottam, nyirkosnak és sárosnak éreztem.

– Szia, Mariko – mondtam, mert a kislány ott kuporgott a fűben nem messze tőlem, a térdét az állához szorítva. Egy fűzfa borult fölé; a folyóparton jó néhány fűzfa nőtt. Kissé közelebb mentem a gyerekekhez, csak ekkor tudtam világosabban kivenni az arcát.

– Mi az? – kérdezte.

– Semmi. Csak rátekeredett a lábamra idefelé jövet.

– De mi az?

– Semmi, csak egy régi kötél darab. Miért jöttél ki ide?

– Akar egy kiscicát?

– Egy kiscicát?

– Anya azt mondja, nem tarthatjuk meg a kiscicákat. Akar egyet?

– Nem hiszem.

– De gyorsan otthont kell találnunk nekik. Anya azt mondja, különben kénytelenek leszünk vízbe fojtani őket.

– Az nagy kár lenne.

– Megkaphatná Acut.

– Majd meglátjuk.
– Miért van az magánál?
– Mondtam már, nem érdekes. Csak rátekeredett a lábamra. –
Közelebb léptem hozzá. – Miért csinálod ezt, Mariko?
– Mit?
– Olyan fura arcot vágta.
– Nem vágta fura arcot. Miért van magánál az a kötél?
– Fura arcot vágta. Nagyon fura arcot.
– Miért van magánál az a kötél?
Egy pillanatig csak néztem. A félelem jelei tűntek fel az arcán.
– Akkor nem akar kiscicát? – kérdezte.
– Nem, azt hiszem, nem. Mi van veled?
Mariko felállt. Előrébb mentem, egészen a fűzfáig. Nem
messze megláttam a faházat, a háztető sötétebb volt, mint az ég.
Hallottam Mariko futva távolodó lépteit a sötétségben.

*

A faház ajtajához érve Szacsiko dühös hangját hallottam oda-
bentről. Mindketten felém fordultak, amikor beléptem. Szacsiko
a szoba közepén állt, a lánya előtte. A lámpás fényében Szacsiko
gondosan kifestett arca olyannak tűnt, mint egy maszk.

– Attól tartok, sok baja volt Marikóval – mondta nekem.
– Nos, kiszaladt...
– Kérj bocsánatot Ecuko-szantól! – ragadta meg durván Mariko
karját.

– Megint ki akarok menni.
– Nem mész sehova. És most kérj bocsánatot!
– Ki akarok menni.
Szacsiko a szabad kezével nagyot csapott a kislány fenekére.
– Gyerünk, kérj bocsánatot Ecuko-szantól!
Mariko szemébe apró könnyek gyűltek. Rám pillantott, aztán
megint az anyja felé fordult.

– Miért mész el folyton?
Szacsiko ismét figyelmeztetően felemelte a kezét.
– Miért mész el folyton Frank-szannal?

– Hajlandó vagy végre bocsánatot kérni?
– Frank-szan úgy pisil, mint egy disznó. Disznó a pöcegödörben.

Szacsiko a lányára meredt, a keze megállt a levegőben.

– Megissza a saját pisijét.

– Hallgass!

– Megissza a saját pisijét, és az ágyba szarik.

Szacsiko továbbra is Marikót bámulta, de nem mozdult.

– Megissza a saját pisijét. – Mariko kirántotta a karját az anyja szorításából, és úgy sétált át a szobán, mintha mi sem történt volna. Az ajtóban megfordult, és visszabámult az anyjára. – Úgy pisil, mint egy disznó – ismételte meg, majd kivonult a sötétségbe.

Szacsiko egy darabig az ajtónyílást bámulta, mintha megfedkezett volna a jelenlétemről.

– Nem kellene valakinek utánamennie? – kérdeztem egy idő után.

Szacsiko rám nézett. Mintha egy kicsit megnyugodott volna.

– Nem – mondta, és leült. – Hagyja őt.

– De nagyon későre jár.

– Hagyja. Majd hazajön, amikor kedve tartja.

A nyitott tűzhelyen egy ideje már sípolt a vízforraló. Szacsiko levette a tűzről, és nekilátott teát készíteni. Egy darabig figyeltem, aztán halkán megkérdeztem:

– Megtalálta a barátját?

– Igen, Ecuko – felelte. – Megtaláltam. – Folytatta a teakészítést, nem nézett rám. Aztán azt mondta: – Nagyon kedves, hogy átjött ma este. És bocsánatot kérek Mariko miatt.

Tovább néztem Szacsikót. Végül megszólaltam:

– És most mik a tervei?

– A terveim? – Szacsiko mostanra megtöltötte a teáskannát, a maradék vizet pedig a lángokra locsolta. – Ecuko, már sokszor elmondtam, számomra az a legfontosabb, hogy a lányom jól érezze magát. Az az első. Végére is anya vagyok, nem valami rosszlány, aki fütyül az illendőségre. Anya vagyok, és elsősorban a lányom érdekeit tartom szem előtt.

– Természetesen.

– Azt tervezem, hogy írok a nagybátyámnak. Közlöm vele, hol vagyok, és beszámolok neki a jelenlegi körülményeimről, legalábbis arról, ami rá tartozik. Azután ha úgy kívánja, megbeszéllem vele, volna-e lehetőségünk visszatérni a házába. – Szacsiko két kézzel felemelte a teáskannát, és finoman rázogatózni kezdte. – Tulajdonképpen, Ecuko, még örülök is, hogy így alakultak a dolgok. Képzeld, milyen nagy megrázkódtatás lett volna a lányomnak, ha egyszerre idegenek között találja magát, egy olyan országban, ahol csupa amcsik élnek. És hirtelen egy amcsi lett volna az apja. Képzeld csak, mennyire összezavarodott volna ettől. Érti, amit mondom, Ecuko? Épp elég felfordulás volt az életében, ideje, hogy nyugalmat találjon. Nem is baj, hogy így alakultak a dolgok.

Helyeslően dűnnyögtem valamit.

– A gyerek, Ecuko – folytatta Szacsiko –, felelősséggel jár. Hamar rá fog jönni maga is. És ez az, amitől Frank fél, a vak is látja. Fél Marikótól. Nos, én ezt nem tudom elfogadni, Ecuko. Nekem a lányom az első. Nem is baj, hogy így alakultak a dolgok – mondta, miközben tovább ringatta a teáskannát.

– Ez nagyon fájdalmas lehet – mondtam végül.

– Fájdalmas? – nevette el magát Szacsiko. – Csak nem képzeli, Ecuko, hogy efféle apróságok fájdalmat okoznak nekem? Talán amikor annyi idős voltam, mint maga. De ma már nem. Túl sok mindenen mentem keresztül az elmúlt években. Különben is, számítottam rá, hogy ez fog történni. Hát igen, csöppet sem lepődtem meg. Számítottam rá. Legutóbb, Tokióban, nagyjából ugyanez történt. Frank eltűnt, és elköltötte az összes pénzünket, három nap alatt elitta. A nagy része az én pénzem volt. Tudta, Ecuko, hogy szállodai szobalányként dolgoztam? Igen, szobalányként. De nem panaszkodtam. Már majdnem összegyűlt a pénz, még pár hét kellett volna, és elhajózhatunk Amerikába. Ő meg elitta az egészet. Hosszú heteken át térden csúszva súroltam a padlót, ő meg három nap alatt mind elitta. És most már megint valami ócska kis rosszlánnyal szórakozik. Hogyan tehet-

ném egy ilyen ember kezébe a lányom jövőjét? Én anya vagyok, nekem a lányom az első.

Ismét hallgatásba merültünk. Szacsiko maga elé tette a teáskannát, és meredten bámulta.

– Remélem, a nagybátyja megértőnek bizonyul majd – jegyeztem meg.

Szacsiko vállat vont.

– Ami a nagybátyámat illeti, Ecuko, majd megtárgyalom vele a dolgot. Erre készülök, Mariko érdekében. Ha a bácsikám nem hajlandó segíteni, akkor más megoldást keresek. Mindenesetre nem áll szándékomban Amerikába menni egy részeges idegennel. Nagyon is örülök, hogy talált egy rosszlányt, akivel kedvére iszogathat, megérdemlik egymást, az biztos. De ami engem illet, én azt fogom tenni, ami Marikónak a legjobb, így döntöttem.

Szacsiko egy darabig csak tovább bámulta a teáskannát. Aztán sóhajtott egyet, és felállt. Odament az ablakhoz, és kikucskált a sötétségbe.

– Nem kellene megkeresnünk? – kérdeztem.

– Nem – felelte Szacsiko, és tovább nézett kifelé. – Hamarosan hazajön. Hadd legyen kint, ha erre vágyik.

*

Most már nagyon is bánom, ahogy Keikóval viselkedtem. Végére is ebben az országban nem szokatlan, ha egy fiatal nő az ő korában arra vágyik, hogy elköltözzön otthonról. Minden jel szerint csupán annyit értem el, hogy amikor aztán mégis elment – ennek már csaknem hat éve –, minden kapcsolatot megszakított velem. De el se tudtam képzelni, hogy ilyen gyorsan eltűnik a szemem előtt, én csak azt tudtam, hogy bármilyen boldogtalan is itthon, a kinti világ túl sok lesz neki. Meg akartam védeni, azért szálltam szembe vele olyan hevesen.

Aznap reggel – Niki látogatásának ötödik napján – korán felébredtem. Az első gondolatom az volt, hogy a legutóbbi éjszakák-tól és reggelektől eltérően nem hallom az esőt. Aztán rájöttem, mi ébresztett fel.

Ott feküdtem a takaró alatt, és azt a néhány tárgyat pásztáztam a tekintetemmel, amelyek láthatóak voltak a halvány fényben. Pár perc múlva kissé megnyugodtam, és újra lehunytam a szemem. De azért nem aludtam. A lakás tulajdonosnőjére gondoltam – Keiko lakásának tulajdonosára –, arra, amikor végül kinyitotta annak a manchesteri szobának az ajtaját.

Kinyitottam a szemem, és újra végignéztem a szobában lévő tárgyakat. Végül felkeltem, és felvettem a köntösömet. Kimentem a fürdőszobába, de vigyáztam, fel ne ébresszem Nikit, aki a szomszédos vendégszobában aludt. Amikor kijöttem a fürdőszobából, egy darabig elálldogáltam a lépcső tetején. A lépcsőn túl, a folyosó túloldalán láttam Keiko szobájának ajtaját. Csukva volt, mint mindig. Tovább bámultam, azután kissé közelebb mentem hozzá. Végül egyszer csak ott álltam előtte. Hirtelen halk zajt hallottam, mintha megmozdult volna valami odabent. Hallgatóztam egy ideig, de a zaj nem ismétlődött meg. Kinyújtottam a kezem, és kinyitottam az ajtót.

Keiko szobája kopárnak tűnt a szürke fényben; lepedővel letakart ágy, a fehér fésülködőasztala, a földön egy csomó kartondoboz, bennük a holmija, amit nem vitt magával Manchesterbe. Beljebb léptem. A függöny el volt húzva, láttam a kertet odalent. Az ég halványnak, szinte fehérnek látszott; úgy tűnt, nem esik. Az ablakon túl, lent a fűben két madár csipegette a lehullott almákat. Kezdttem fájni, úgyhogy visszamentem a szobámba.

*

– Az egyik barátnőm verset ír rólad – mondta Niki. Éppen a konyhában reggeliztünk.

– Rólam? Mi a csudáért ír rólam verset?

– Meséltem neki rólad, és úgy döntött, hogy ír rólad egy verset. Kiváló költő.

– Verset, rólam? Micsoda képtelenség! Miről írhatna? Nem is ismer.

– Most mondtam, Anya. Meséltem neki rólad. Csodálatosan képes megérteni az embereket. Tudod, ő maga is sok mindenben

ment keresztül.

– Értem. És hány éves ez a barátnőd?

– Anya, neked ez a mániád, folyton azt kérdezed, ki hány éves. Nem számít, hány éves az ember, az számít, hogy mit élt át. Vannak százévesek, akik nem éltek át semmit.

– Biztosan így van. – Elnevettem magam, és egy pillanatra kinéztem az ablakon. Odakint szemerkélni kezdett az eső.

– Meséltem neki rólad – folytatta Niki. – Rólad meg Apuról, meg arról, hogyan hagytad el Japánt. Nagy hatással volt rá. Sejti, milyen lehetett, megérti, hogy biztosan nem volt olyan egyszerű, mint amilyennek hangzik.

Tovább bámultam kifelé, aztán hadarni kezdtem:

– A barátnőd biztos csodás verset fog írni. – Kivettem egy almát a gyümölcskosárból, Niki pedig figyelte, ahogy hámozom a késemmel.

– Sok nő – mondta – ott marad a gyerekei meg az undorító férje mellett, és pocsekul érzi magát. De képtelen rászánni magát, hogy tegyen valamit. Így éli le az egész életét.

– Értem. Tehát szerinted el kéne hagyniuk a gyerekeiket, Niki?

– Tudod, mit akarok mondani. Szánalmas, amikor az emberek egyszerűen elfecsérelik az életüket.

Nem szóltam, bár a lányom elhallgatott, mintha azt várná, hogy mondjak valamit.

– Nem lehetett könnyű, amit tettél, Anya. Büszkének kellene lenned arra, hogy így alakítottad az életedet.

Tovább hámoztam az almát. Amikor befejeztem, beletöröltem az ujjaimat a szalvétába.

– A barátnőim is így gondolják – mondta Niki. – Mármint azok, akiknek elmeséltem.

– Nagyon megtisztelő. Kérlek, köszönd meg a nevemben azoknak a csodálatos barátnőidnek.

– Jól van, na, csak úgy mondtam.

– Nos, elég világosan kifejtetted az álláspontodat.

Lehet, hogy túlságosan kurtán-furcsán beszéltem Nikivel aznap reggel, de szemtelenség volt azt feltételeznie, hogy megerősítésre van szükségem ebben a kérdésben. Különben is alig tud

valamit arról, mi történt valójában azokban az utolsó időkben Nagaszakiban. Feltehetően az alapján alakított ki magának valamiféle képet, amit az apja mondott neki. Ez a kép viszont elkerülhetetlenül pontatlan. Mert hiába írt a férjem annyi lenyűgöző újságcikket Japánról, igazság szerint sosem értette a kultúránkat, és még kevésbé volt képes megérteni egy olyan embert, mint Dzsiró. Nem állítom, hogy szeretettel gondolok vissza Dzsiróra, de azért soha nem volt az a goromba fráter, akinek a férjem tartotta. Dzsiró keményen dolgozott a családjáért, elvégezte a dolgát, és tőlem is elvárta, hogy elvégezzem a magamét; saját szempontjából nézve kötelességtudó férj volt. És abban a hét évben, amit a lánya mellett töltött, jó apa is volt. Sok mindenről győztem meg magam azokban az utolsó időkben, de azt soha nem állítottam, hogy nem fog hiányozni Keikónak.

De ezek a dolgok már rég elmúltak, és semmi kedvem újra végiggondolni őket. Volt rá okom, hogy elhagyjam Japánt, és tudom, hogy mindig is szem előtt tartottam Keiko érdekeit. Semmi értelme újra ezeken a dolgokon rágódni.

Jó ideje nyesegettem az ablakpárkányon lévő cserepes növényeket, amikor észrevettem, mennyire elcsöndesedett Niki. Amikor felé fordultam, a kandallónál állt, és elnézett mellettem, a kertet bámulta. Visszafordultam az ablak felé, és megpróbáltam követni a tekintetét; bár az ablak bepárásodott, a kert egész jól kivehető volt még. Niki mintha a sövényen túl bámult volna egy pontot, ott, ahol az eső meg a szél kidöntötték a paradicsompalánták karóit.

– Idén nemigen lesz paradicsomunk – állapítottam meg. – Eléggé elhanyagoltam a palántákat.

Még mindig a karókat néztem, amikor meghallottam egy kihúzott fiók hangját, vagyis Niki folytatta a kutatást. Reggeli után elhatározta, hogy elolvassa az apja összes újságcikket, és a délelőtt nagy részét azzal töltötte, hogy átkutatott minden fiókot meg könyvespolcot a házban.

Pár percig még a cserepes növényeimmel foglalatostkodtam, jó sok volt belőlük, alig fértek el a párkányon. Hallottam, hogy a hátam mögött Niki tovább húzogatja a fiókokat. Aztán megint

elcsöndesedett, és amikor hátrafordultam, ismét elnézett mellett, bámulta a kertet.

– Azt hiszem, most megyek és megetetem az aranyhalakat – mondta.

– Az aranyhalakat?

Niki nem válaszolt, kiment a szobából, majd a következő pillanatban azt láttam, hogy átvág a gyepen. Letörölgettem a párát az ablaküvegről, és figyeltem, mit csinál a lányom. A kert legtávolabbi végébe ment, a sziklák között megbúvó halastóhoz. Beleszórt a haleleséget, aztán egy darabig csak álldogált ott, és a tavat bámulta. Profilból láttam; nagyon soványnak tűnt, és divatos ruhái ellenére volt benne valami félreismerhetetlenül gyerekes vonás. Néztem, ahogy a szél összeborzolja a haját, és azon tűnődtem, vajon miért ment ki kabát nélkül.

Visszafelé jövet megállt a paradicsompalántáknál, és a szemerkélő eső ellenére hosszan nézte őket. Azután kissé előrébb lépett, és roppant óvatosan igazgatni kezdte a karókat. Több kidőlt karót is felállított, aztán leguggolt, a térde szinte a vizes fűvet érte, és megigazította a hálót, amelyet azért terítettem a földre, hogy megvédjem a palántákat a portyázó madaraktól.

– Köszönöm, Niki – mondtam, amikor bejött. – Ez nagyon kedves volt tőled.

Dünnögött valamit, aztán leült a kanapéra. Észrevettem, hogy eléggé zavarba jött.

– Idén tényleg nagyon elhanyagoltam a paradicsomot – folytattam. – De úgysem számít, azt hiszem. Mostanában sosem tudom, mit kezdjek azzal a sok terméssel. Tavaly a legnagyobb részét odaadtam Morrisonéknak.

– Ó, istenem – szólalt meg Niki –, Morrisonék. Hogy vannak a jó öreg Morrisonék?

– Niki, Morrisonék nagyon kedves emberek. Sosem értettem, miért beszélsz olyan lenézően róluk. Valamikor jó barátnők voltak Cathyvel.

– Hát persze, Cathy. Vajon mi lehet vele? Gondolom, még mindig itthon lakik, igaz?

– Nos, igen. Most egy bankban dolgozik.

– Jellemző.

– Szerintem jobbat nem is tehetne az ő korában. És azt tudtad, hogy Marilyn férjhez ment?

– Tényleg? És kihez?

– Már nem emlékszem, mivel foglalkozik a férje. Csak egyszer találkoztam vele. Nagyon rokonszenvesnek tűnt.

– Gondolom, lelkész vagy ilyesmi.

– Ejnye, Niki, igazán nem értem, miért beszélsz így. Morrisonék mindig rendkívül kedvesek voltak hozzánk.

Niki türelmetlenül felsóhajtott.

– Csak a viselkedésük – mondta. – Felfordul tőle a gyomrom. Például ahogy a gyerekeiket nevelték.

– De hát évek óta alig találkoztál Morrisonékkal.

– Épp elégszer találkoztam velük, amikor összejártam Cathyvel. Az ilyen emberek reménytelenek. Szerintem inkább sajnálnom kéne Cathyt.

– Az a bajod veled, hogy nem költözött Londonba, mint te? Meg kell mondanom, Niki, ebben nyoma sincs annak a toleráns gondolkodásmódnak, amire láthatólag olyan büszkék vagytok a barátaiddal.

– Mindegy, úgysem érted, miről beszélek. – Rám pillantott, aztán újra felsóhajtott. – Mindegy – ismételte meg, és elfordította a tekintetét.

Tovább néztem őt egy darabig. Végül visszatértem az ablakpárkányhoz, és pár percig csöndben dolgoztam.

– Tudod, Niki – szólaltam meg egy idő után –, nagyon örülök, hogy vannak jó barátaid, akikkel szívesen vagy együtt. Végül is most már a saját életedet kell élned. Mi sem természetesebb ennél.

A lányom nem felelt. Amikor rápillantottam, egy újságot olvasott, amelyet az egyik fiókban talált.

– Szívesen megismerkednék a barátaiddal – mondtam. – Bár mikor elhozhatod őket.

Niki megrázta a fejét, hogy ne hulljon a szemébe a haja, és tovább olvasott. Az arca figyelemről árulkodott.

Visszatértem a növényeimhez, mert nagyon is jól tudtam értelmezni ezeket a jeleket. Van valami enyhe, néma elutasítás Niki viselkedésében, valahányszor érdeklődést mutatok a londoni élete iránt, így közli velem, hogy megbánom, ha nem hagyom abba. Emiatt a jelenlegi életéről alkotott képem nagyrészt találgatásokon alapszik. A leveleiben azonban – és Niki sosem felejt el írni nekem – megemlíti bizonyos dolgokat, amelyeket beszélgetés közben sosem hozna elő. Így értesültem róla például, hogy a barátját Davidnek hívják, és politikatudományt tanul az egyik londoni főiskolán. Mégis, ha a beszélgetéseink során akár csak David hogyléte felől próbálnék érdeklődni, azonnal szilárd falba ütköznék.

Magánszférája erőszakos védelmezésével Niki a nővérere emlékeztet. Mert igazság szerint a két lányom sok mindenben hasonlított, jóval több dologban, mint amennyit a férjem valaha is hajlandó lett volna elismerni. Szerinte ég és föld volt a két lány; ráadásul idővel arra a meggyőződésre jutott, hogy Keiko természeténél fogva nehéz eset, és nem sok mindent tehetünk érte. Bár soha nem mondta ki nyíltan, gyakran célozgatott rá, hogy Keiko az apjától örökölte a személyiségét. Nemigen szálltam vitába vele, mert kényelmesebb volt magunk helyett Dzsirót hibáztatni. A férjem persze nem ismerte Keikót kicsi korában; ha ismerte volna, rájött volna, milyen sok hasonlóságot mutatott a két lány ebben a korai életszakaszban. Mindketten indulatosak voltak, mindkettejükben erős volt a birtoklási vágy; ha meghagudtak, nem békültek meg egyhamar, mint más gyerekek, hanem egész nap durcáskodtak. És mégis, egyikük boldog, magabiztos fiatal nőve érett – bízom benne, hogy Niki előtt reményteljes jövő áll –, a másik pedig egyre szerencsétlenebb lett, míg végül eldobta az életét. Én nem tudom olyan egyszerűen a természetet vagy Dzsirót hibáztatni, mint a férjem. De mindez már elmúlt, és nem sok értelme van rágódni rajta.

– Igaz is, Anya – szólalt meg Niki. – Te voltál az ma reggel, ugye?

– Ma reggel?

– Valami zajt hallottam ma reggel. Nagyon korán, úgy négy körül.

– Sajnálom, hogy megzavartalak. Igen, én voltam az. – Kitört belőlem a nevetés. – Miért, mit képzelte, ki volt az? – Annyira rázott a nevetés, hogy egy darabig abba se tudtam hagyni. Niki, kezében a kinyitott újsággal, rám meredt.

– Sajnálom, ha felébresztettelek, Niki – mondtam, amikor végre sikerült lecsillapodnom.

– Semmi baj, úgyis ébren voltam. Mostanában nem alszom valami jól.

– Pedig mennyire erősködtél, hogy a szoba miatt van. Talán el kéne menned orvoshoz.

– Lehet, hogy elmegyek – tért vissza Niki az újságjához. Letettem a metszőollót, és újra a lányom felé fordultam.

– Tudod, ez fura. Ma reggel megint visszatért az az álmom.

– Milyen álmom?

– Meséltem neked valamelyik nap, de biztosan nem figyeltél. Megint arról a kislányról álmodtam.

– Miféle kislányról?

– Akit hintázni láttunk egyik nap. Amikor a faluban kávéztunk.

Niki megvonta a vállát.

– Ja, hogy arról – mondta, de nem nézett fel.

– Nos, igazából nem is azt a kislányt láttam álmomban. Erre jöttem rá ma reggel. Úgy nézett ki, mint az a kislány, de nem ő volt az.

Niki ismét rám nézett. Aztán így szólt:

– Gondolom, azt akarod mondani, hogy ő volt az. Keiko.

– Keiko? – nevettem fel. – Micsoda különös ötlet! Miért lett volna Keiko? Nem, semmi köze sem volt Keikóhoz.

Niki továbbra is értetlenül bámult rám.

– Csak egy kislány volt, akit régen ismertem – magyaráztam. – Sok-sok évvel ezelőtt.

– Melyik kislány?

– Nem ismered. Sok-sok évvel ezelőtt találkoztam vele.

Niki megint megrántotta a vállát.

– Én nem is tudok elaludni. Szerintem alig négy órát aludhatam ma éjjel.

– Ez eléggé aggasztó, Niki. Különösen a te korodban. Talán jobb lenne, ha megvizsgáltatnád magad. Dr. Fergusonhoz bármikor elmehetsz.

Niki szokása szerint türelmetlenül legyintett, aztán tovább olvasta az apja cikkét. Elnéztem egy darabig, aztán megszólaltam:

– Tulajdonképpen valami másra is rájöttem ma reggel. Valami másra, az álommal kapcsolatban.

A lányom mintha nem is hallotta volna.

– Tudod – mondtam –, a kislány nem is a hintán van. Először azt hittem. De nem a hintán van.

Niki dűnnyögött valamit, és folytatta az olvasást.

MÁSODIK RÉSZ

Hetedik fejezet

Ahogy az idő melegebbre fordult, úgy vált egyre kellemetlenebbé a lakótelepünk melletti pusztaság. A sáros föld kiszáradt, megrepedezett, az esős évszakban felgyűlt víz pedig ott maradt a mélyebb árkokban és gödrökben. Mindenfelé rovarok hemzsegték, különösen a szúnyogok szaporodtak el. A lakótelepen folyt a szokásos panaszkodás, de az évek múltával az emberek egyre inkább cinikus beletörődéssel szemlélték a pusztaságot.

Azon a nyáron rendszeresen átvágtam a területen Szacsiko fáháza felé, és ez igazán undorító élmény volt; gyakran telement a hajam rovarokkal, a föld repedéseiben pedig lárvák és muslicák nyüzsögtek. Még ma is élénken emlékszem ezekre a gyalogtűrákra, s az anyasággal kapcsolatos balsejtelmeim meg Ogata-szan látogatása mellett nagy szerepük van abban, hogy olyan világosan fel tudom idézni azt a nyarat. Pedig sok tekintetben olyan volt, mint az összes többi nyár. A következő évekhez hasonlóan ekkor is gyakran bámultam ki üres tekintettel a lakásom ablakán. Derűsebb napokon messze elláttam a folyó másik partján sorakozó fákon túlra, láttam a felhőkbe burkolózó dombok halvány körvonalait. Nem volt kellemetlen látvány, olykor egyenesen a megkönnyebbülés ritkán tapasztalt érzésével töltött el, mintha megszabadultam volna a lakásban töltött hosszú délutánok ürességétől.

A pusztaságon kívül más dolgok is aggasztották a környék lakóit azon a nyáron. Az újságok másról sem írtak, mint hogy a megszállás a végéhez közeledik, és Tokióban a politikusok javában vitatkoznak egymással. A lakótelepen gyakori beszédtema volt ez, de ugyanazzal a cinizmussal tárgyalták, mint a pusztaság ügyes-bajos dolgait. Nagyobb izgalmat váltottak ki a Nagaszakit rettegésben tartó gyermekgyilkosságok hírei. Először egy fiút, majd egy kislányt találtak meg, mindkettőt agyonverték. Amikor egy újabb áldozat – ismét csak egy kislány – tetemére bukkantak, amely egy fáról lógott, szinte pánik tört ki a környékbeli anyák körében. Érthető módon senkit sem nyugtatott

meg különösebben, hogy a gyilkosságok a város túlsó végében történtek; a lakótelepen újabban alig lehetett gyerekeket látni, különösen az esti órákban.

Nem tudom, mennyire aggasztották ezek a hírek Szacsikót akkoriban. Annyi bizonyos, hogy mintha kevésbé hajlott volna arra, hogy egyedül hagyja Marikót, de azt gyanítom, hogy ez inkább életének más fejleményeivel volt kapcsolatban; megérkezett a válasz a nagybátyjától, aki közölte vele, hogy hajlandó visszafogadni őket a házába, és nem sokkal ezután észrevettem, hogy Szacsiko másképp bánik a lányával: mintha kissé türelmesebben és nyugodtabban viselkedett volna vele.

Szacsikót szemlátomást nagy megkönnyebbüléssel töltötte el a levél, és eleinte nemigen volt okom kételkedni abban, hogy visszatér a bácsikája házába. Ám ahogy teltek a napok, erősödött bennem a gyanakvás Szacsiko szándékait illetően. Először is azért, mert pár nappal a levél érkezése után rájöttem, hogy Marikónak még meg sem említette a dolgot. Aztán pedig, ahogy teltek a hetek, nemcsak hogy semmi előkészületet nem tett a költözésre, de amint megtudtam, még csak nem is válaszolt a nagybátyjának.

Ha Szacsiko nem húzódozott volna annyira attól, hogy bármit is meséljen a nagybátyja családjáról, valószínűleg kevesebbet töprengtem volna erről. Így azonban felébredt bennem a kíváncsiság, és Szacsiko hallgatása ellenére sikerült megtudnom egyet s mást; először is ehhez a bizonyos nagybácsihoz valójában nem kötötte vérségi kapcsolat, mivel az illető Szacsiko férjének a rokona volt; Szacsiko csak néhány hónappal odaköltözése előtt ismerte meg. A nagybácsi jómódú volt, és szokatlanul nagy házban lakott – amelyet csupán a lányával és egy cselédlánnyal osztott meg –, így bőven maradt hely Szacsikónak meg a kislányának. Szacsiko valóban többször is említette, milyen üres és csöndes a ház nagy része.

Különösen kíváncsi lettem a nagybácsi lányára, akiről azt tudtam meg, hogy nagyjából Szacsikóval egykorú hajadon. Szacsiko nem sokat árult el erről a rokonáról, de az egyik beszélgetésünk azért megmaradt az emlékezetemben. Addigra már kialakult

bennem az a meggyőződés, hogy Szacsiko azért vonakodik visszatérni a nagybátyjához, mert valamiféle feszültség volt közte és a bácsi lánya között. Nyilván célozhattam erre Szacsikónak azon a reggelen, mert ennek hatására nyíltan beszélt a nagybátyjánál eltöltött időről, ami pedig igen ritkán fordult elő. Élénken emlékszem erre a beszélgetésre; az augusztus közepi, száraz, szélcsendes reggelek egyike volt, és a dombtetőn lévő hídon álltunk, a városba tartó villamosra várva. Már nem emlékszem, hová is mentünk aznap, és hol hagytuk Marikót – mert abban biztos vagyok, hogy a kislány nem volt velünk. Szacsiko a kezével ernyőzte a szemét, így nézte a hídról nyíló kilátást.

– Csodálkozom, Ecuko – mondta –, hogyan is juthatott eszébe ilyesmi. Épp ellenkezőleg, Jaszuko meg én a legjobb barátnők voltunk, és alig várom, hogy viszontlássam. Igazán nem értem, miért gondolta az ellenkezőjét, Ecuko.

– Sajnálom, bizonyára félreértettem valamit – feleltem. – Valami okból azt feltételeztem, hogy nem szívesen tér vissza hozzánk.

– Szó sincs róla, Ecuko. Kétségtelen, hogy amikor megismerkedtünk, éppen fontolóra vettem bizonyos egyéb lehetőségeket is. De azt már csak nem róhatjuk fel egy anyának, hogy minden lehetőséget megfontol, ami a gyereke számára adódik! Csak annyi történt, hogy egy ideig úgy tűnt, érdekes lehetőség nyílt számunkra. De miután alaposabban megfontoltam, elvettem. Ennyi az egész, Ecuko, már nem érdekelnek azok a bizonyos egyéb tervek. Örülök, hogy minden a lehető legjobban alakult, és alig várom, hogy visszatérhessek a nagybátyámhoz. Ami pedig Jaszuko-szant illeti, a legmélyebb tisztelettel viseltetünk egymás iránt. Nem értem, mi alapján feltételezte, hogy másképpen áll a helyzet, Ecuko.

– Bocsásson meg, én csak arra gondoltam, hogy egyszer említést tett valami veszekedésről.

– Veszekedésről? – Szacsiko egy pillanatig rám meredt, aztán mosoly terült szét az arcán. – Ó, most már értem, mire céloz. Nem, Ecuko, az nem volt veszekedés, csak jelentéktelen kis összezördülés. Miről is volt szó? Látja, nem is emlékszem rá,

annyira jelentéktelen volt. Á, igen, persze, arról vitatkoztunk, melyikünk készítse el a vacsorát. Igen, most már tudom, ennyi volt az egész. Tudja, Ecuko, felváltva főztünk. Egyik este a cselédlány, következő este Jaszuko, aztán meg én. A cselédlány megbetegedett az egyik olyan napon, amikor rajta lett volna a sor, és Jaszukóval mindketten főzni akartunk. De ne értse félre, Ecuko, általában nagyon jól kijöttünk egymással. Csak hát amikor az ember össze van zárva valakivel, és másokkal nem is találkozik, időnként elveszti az arányérzékét.

– Igen, nagyon is értem. Sajnálom, tévedtem.

– Tudja, Ecuko, amikor a cselédlány minden kisebb-nagyobb teendőt elvégez helyettünk, meglepő, milyen lassan múlik az idő. Jaszukóval megpróbáltuk mindenféle módon elfoglalni magunkat, de nemigen volt más dolgunk, mint hogy egész nap ülünk és beszélgessünk. Hónapokig ültünk együtt a házban, és szinte nem is találkoztunk senkivel. Kész csoda, hogy nem volt köztünk veszekedés, mármint komoly veszekedés.

– Igen, minden bizonyal. Nyilvánvalóan félreértettem.

– Igen, Ecuko, attól tartok, így történt. Csak azért emlékszem egyáltalán arra az esetre, mert pont az elköltözésünk előtt történt, és azóta nem is találkoztam a kuzinommal. De képtelenség volna veszekedésnek nevezni a dolgot – nevette el magát. – Szerintem Jaszuko is csak nevet rajta, ha eszébe jut.

Talán épp aznap reggel határoztuk el, hogy mielőtt Szacsiko elköltözne, teszünk egy kisebb kirándulást. És nem sokkal később, egy meleg délutánon elkísértem Szacsikót meg a lányát Inaszába. Inasza Nagaszakinak a kikötő fölött elterülő, dombos része, szép, hegyvidéki táj; nem volt messze a környékünktől – a lakásom ablakából éppen az inaszai dombokra láttam –, de akkoriban ritkán mozdultam ki, úgyhogy valóságos túrának éreztem az inaszai kirándulást. Emlékszem, napokig készültem rá; azt hiszem, ez az egyik legszebb emlékem azokból az időkből.

A délután közepén, komppal keltünk át Inaszába. A víz utánunk hozta a kikötő lármáját – a kalapácsok kopogását, a gépek sivítását, olykor egy-egy hajókürt bömbölését –, de akkortájt Nagaszakiban nem éreztük kellemetlennek az ilyen zajokat; még mindig felvidítottak minket, mert a gyógyulás hangjai voltak.

A túlparton erősebben fújt a tengeri szél, és nem érződött olyan fojtogatónak a hőség. A kikötő hangjai továbbra is eljutottak hozzánk, amint egy padon ültünk a libegő állomása előtti udvaron. Már csak azért is hálásak voltunk a szellőért, mert itt szinte semmi nem védett a napfénytől; az udvar egyszerű betontérség volt, amely leginkább iskolaudvarra emlékeztetett, mivel aznap nagyrészt gyerekek és anyák foglalták el. A másik oldalon, egy sor forgókereszten túl látszott a fából ácsolt peron, ahol majd megáll a libegő. Egy darabig megbabonázva bámultuk a felkúszó és leereszkedő kocsikat; az egyik befúrta magát a fák közé, és lassanként már csak aprócska pontnak látszott az ég háttere előtt, miközben a társa lefelé siklott, és egyre nagyobb lett, míg végül egy zökkenéssel lefékezett a peronnál. A forgókeresztek melletti bódében egy férfi valamiféle fogantyúkat húzkodott; sapkát viselt, és ha egy kocsi épségben leért, mindig kihajolt a bódéjából, és szóba elegyedett a gyerekekkel, akik oda gyűltek, hogy figyeljék, mit csinál.

Először azért találkoztunk az amerikai nővel, mert úgy határoztunk, libegővel megyünk fel a dombtetőre. Szacsiko meg a lánya elment jegyet venni, így egy pillanatig egyedül maradtam a padon. Aztán észrevettem, hogy az udvar túlsó végében egy kis bódében édességeket és játékokat árulnak. Arra gondoltam, vehetnék valami cukorkát Marikónak, így hát felálltam, és elindultam a bódé felé. Két gyerek állt előttem sorban, és arról vitatkoztak, mit vegyenek. Amíg vártam, hogy befejezzék, felfigyeltem a játékszerek között egy műanyag látcsőre. A gyerekek tovább vitáztak, én pedig hátranéztem az udvar túlsó végébe. Szacsiko és Mariko még mindig ott álltak a forgóajtóknál; Szacsiko mintha két nővel beszélgetett volna.

– Mit parancsol, hölgyem?

A gyerekek elmentek. A pult mögött takaros nyári egyenruhába öltözött fiatalember állt.

– Kipróbálhatnám? – mutattam a látcsőre.

– Természetesen, hölgyem. Csak játék, de elég jól működik.

A szememhez emeltem a látcsövet és a domboldal felé irányítottam; csakugyan meglepően erős nagyítást adott. Az udvar felé fordultam, és Szacsikóra meg a lányára irányítottam a látcsövet. Szacsiko aznap világos kimonót viselt, elegáns selyemövvel – azt gyanítottam, hogy különleges alkalmakra tartogatja ezt az öltözéket –, és kecses alakja kitűnt a tömegből. Még mindig a két nővel beszélgetett, egyikük külföldinek tűnt.

– Ma is nagyon meleg napunk van, hölgyem – jegyezte meg a fiatalember, amikor átnyújtottam neki a pénzt. – Libegővel mennek?

– Igen, mindjárt indulunk.

– Pompás a kilátás. A dombtetőn tévétornyot építünk. Jövőre már egészen odáig felmegy majd a libegő, fel a csúcsra.

– Nagyszerű. Kellemes napot!

– Köszönöm, hölgyem.

Kezemben a látcsővel átvágtam az udvaron. Noha akkor még nem értettem angolul, rögtön kitaláltam, hogy a külföldi nő amerikai. Magas volt, vörös haja hullámos, és a szemüvegkerete felfelé ívelt. Hangosan beszélt Szacsikóhoz, én pedig csodálkozva figyeltem, Szacsiko milyen könnyedén válaszol neki angolul. A másik nő japán volt; nagyjából negyvenéves lehetett, és feltűnően pufóknak találtam. Mellette egy nyolc-kilenc éves, duci kisfiú állt. Meghajoltam feléjük, amikor odaértem, kellemes napot kívántam, azután átadtam Marikónak a látcsövet.

– Csak játék – mondtam. – De azért láthatsz vele egy-két dolgot.

Mariko kibontotta a csomagolást, és komoly arckifejezéssel szemügyre vette a látcsövet. Belenézett, előbb az udvar, majd a domboldal felé fordította.

– Köszönd meg, Mariko – nógatta Szacsiko.

Mariko továbbra sem vette el a látcsövet a szeme elől. Aztán leengedte, és a nyakába vetette a műanyag szíjat.

– Köszönöm, Ecuko-szan – mondta kissé kelletlenül.

Az amerikai nő a látcsőre mutatott, mondott valamit angolul, és felnevetett. A játékszer felkeltette a duci kisfiú érdeklődését is, aki előzőleg a domboldal és a lefelé tartó libegőt figyelte. Tekintetét a látcsőre szegezve közelebb lépett Marikóhoz.

– Ez nagyon kedves, Ecuko – mondta Szacsiko.

– Ugyan már, ez csak játék.

Közben megérkezett a libegő, úgyhogy átmentünk a forgókereszteken, majd tovább a megereszkedett pallókon. Úgy tűnt, csak a két nő meg a duci kisfiú lesznek az útitársaink. A sapkás férfi kijött a bódéjából, és egyesével beteretelt minket a fülkébe. A libegő fémborítású belseje kopár hatást keltett. Minden oldalon nagy ablakok voltak, és a két hosszanti fal mentén padok húzódtak.

A libegő még jó ideig várakozott a peronnál. A duci kisfiú türelmetlenül járkálni kezdett fel-alá. Mellettem Mariko feltérdelt a padra, és kinézett az ablakon. A mi oldalunkról az udvart lehetett látni és a kíváncsi gyerekeket, akik a forgókereszteknél gyülekeztek. Mariko mintha azt próbálgatta volna, mit tud a látcsőve: egy pillanatra a szeméhez emelte, aztán leengedte. A két gyerek egy ideig tudomást sem vett egymásról. Aztán a fiú megszólalt:

– Bele akarok nézni. – A látcső felé nyújtotta a kezét. Mariko hűvös pillantást vetett rá.

– Akira, ne így kérd – szólt rá a fiúra az anyja. – Szépen kérd a kis hölgytől.

A fiú visszahúzta a kezét, és Marikóra nézett. A kislány visszabámult rá. A fiú elfordult, és odament egy másik ablakhoz.

A forgókereszteknél álló gyerekek integetni kezdtek, amikor a kocs elindult felfelé. Ösztönösen belekapaszkodtam az ablak alatt húzódó fémrúdba, az amerikai nő pedig idegesen felsikkantott, aztán elnevette magát. Az udvar egyre kisebb lett, a domboldal pedig megmozdult alattunk; a fülke enyhén kilenggett, ahogy haladt felfelé; egy pillanatig szinte sűrűlt az ablakokat a fák, aztán hirtelen nagy mélyedés nyílt alattunk, és mintha az ég közepén himbálóztunk volna. Szacsiko lágy han-

gon felnevetett, és rámutatott valamire az ablakon túl. Mariko továbbra is a szeme elé tartotta a látcsövét.

A libegő felért, mi pedig olyan óvatosan szálltunk ki, mintha nem volnánk biztosak benne, hogy szilárd talajra lépünk. A felső állomásnak nem volt lebetonozott udvara, a peronról egy kis füves tisztásra vezetett az utunk. Az egyenruhás férfin kívül, aki kíségetett minket a kocsiból, egyetlen lélek sem volt közel s távol. A tisztás végében, már majdnem a fenyőfák között néhány fa piknikasztal állt. A tisztás másik oldalán, ahol kiszálltunk, fémkerítés húzódott, ez választott el minket egy sziklaperemtől. Miután valamelyest visszanyertük tájékozódó képességünket, odasétáltunk a kerítéshez, és lenéztünk a meredek domboldalra. A következő pillanatban csatlakozott hozzánk a két nő meg a kisfiú.

– Lélegzetelállító, ugye? – fordult hozzám a japán nő. – Az összes érdekes helyet megmutatom a barátnőmnek. Most először jár Japánban.

– Értem. Remélem, jól érzi itt magát.

– Én is remélem. Sajnos, nem tudok jól angolul. Úgy látom, az ön barátnője sokkal jobban beszéli a nyelvet, mint én.

– Igen, ő nagyon jól beszél angolul.

Mindketten Szacsikóra pillantottunk, aki megint csak az amerikai nővel társalgott.

– Milyen szép dolog, ha valaki ilyen jó nevelésben részesül – jegyezte meg a japán nő. – Nos, további kellemes napot kívánok.

Meghajoltunk, azután a nő intett amerikai vendégének, hogy ideje továbbmenni.

– Kérlek, hadd nézzek bele – mondta a duci kisfiú dühös hangon, és megint kinyújtotta a kezét. Mariko ugyanúgy rámeredt, mint a libegő kocsjában.

– Látni akarom – szólalt meg a fiú hevesebben.

– Akira, ne felejtsd el, hogy szépen kell kérned a kis hölgyet.

– Kérlek! Látni akarom.

Mariko tovább nézte a fiút, majd leakasztotta a nyakából a műanyag szíjat, és odaadta neki a látcsövet. A fiú a szeméhez emelte, és egy darabig a kerítésen túlra nézett.

– Ez vacak – jelentette ki végül, és visszament az anyjához. – Az enyém sokkal jobb. Anya, nézd, még azokat a fákat sem látni vele igazán. Nézd csak meg!

Az anyja felé nyújtotta a látcsövet. Mariko a kezét tartotta, de a fiú elkapta előle a játékszert, és megint az anyjának kínálta.

– Nézz csak bele, Anya! Még azokat a fákat sem látod, a közelieket sem.

– Akira, most már add vissza a kis hölgynek!

– Az enyém sokkal jobb.

– Ejnye, Akira, nem szép dolog ilyet mondani. Tudod, hogy nem mindenki olyan szerencsés, mint te.

Mariko a látcső felé nyúlt, és a fiú ezúttal hajlandó volt odaadni.

– Köszönd meg a kis hölgynek! – szólt rá az anyja.

A fiú nem szólt, odébb ment. Az anyja elnevette magát.

– Nagyon köszönjük – mondta Marikónak. – Nagyon kedves volt tőled, hogy ideadtad. – Azután rámosolygott Szacsikóra, majd rám. – Gyönyörű hely, ugye? – mondta. – Kellemes napot kívánok.

*

A cikcakkosan felfelé tartó ösvényt fenyőtűk borították. Komótosan gyalogoltunk, gyakran megálltunk pihenni. Mariko csöndes volt, és – meglepetésemre – semmi jelét nem adta, hogy rosszkodni szeretne. Mindazonáltal furcsa módon nem volt hajlandó velünk együtt haladni. Hol lemaradt, ilyenkor aggodalmasan pillantgattunk hátrafelé, hol meg elszaladt mellettünk, és hagyott minket.

Másodszor nagyjából egy órával azután talákoztunk az amerikai nővel, hogy kiszálltunk a libegőből. A társnőjével lefelé sétáltak az ösvényen, és amikor felismertek minket, lelkesen üdvözöltek. A duci kisfiú mögöttük lépkedett, és ügyet se vetett ránk. Amikor az amerikai nő elment mellettünk, mondott valamit Szacsikónak angolul, és Szacsiko válasza hangos nevetést váltott ki belőle. Szemlátomást szívesen megállt volna, hogy

folytassa a beszélgetést, de a japán nő meg a fia továbbment, úgyhogy az amerikai nő intett, és követte őket.

Amikor megdicsértem Szacsikót, milyen jól beszél angolul, ő elnevette magát, de nem felelt. Megfigyeltem, hogy a találkozás különös hatással volt rá. Elcsöndesedett, a gondolataiba merülve lépdelt mellettem. Amikor Mariko megint előrerohant, így szólt hozzám:

– Apám köztisztviselőként álló ember volt, Ecuko. Nagy tekintélynek örvendett. De a külföldi kapcsolataim miatt kis híján kútba esett a házasságom. – Halványan elmosolyodott, és a fejét csóválta. – Milyen furcsa, Ecuko. Mintha ezer éve lett volna.

– Igen – mondtam. – Nagyon sokat változtak a dolgok.

Az ösvény éles kanyart vett, és ismét felfelé tartott. A fák lassan elmaradtak mögöttünk, és egyszeriben kitágult körülötünk az ég. Mariko, aki előttünk járt, kiáltott valamit, és előre mutatott, azután izgatottan nekiiramodott.

– Nem láttam túl gyakran az apámat – mondta Szacsiko. – Sok időt töltött külföldön, Európában meg Amerikában. Fiatal koromban arról álmodoztam, hogy egy napon elmegyek Amerikába, és filmszínésznő leszek. Az anyám csak nevetett rajtam. De az apám azt mondta, ha elég jól megtanulok angolul, könnyen lehet belőlem irodista. Szerettem angolul tanulni.

Mariko megállt egy fennsíkszerű részen. Megint kiáltott nekünk valamit.

– Emlékszem – folytatta Szacsiko –, az apám egyszer hozott nekem egy könyvet Amerikából, a *Karácsonyi éneket* angolul. Akkor aztán meglett a céloim. Olyan jól meg akartam tanulni angolul, hogy el tudjam olvasni azt a könyvet. Sajnos, erre végül nem volt lehetőségem. Amikor férjhez mentem, a férjem eltiltott a tanulástól. Még azt is megparancsolta, hogy dobjam ki a könyvet.

– Ez igazán sajnálatos – mondtam.

– A férjem már csak ilyen volt, Ecuko. Nagyon szigorú és nagyon hazafias. Soha nem volt különösebben figyelmes férfi. De roppant előkelő családból származott, és a szüleim jó partinak

ítélték. Nem tiltakoztam, amikor eltiltott az angoltanulástól. Végül is, úgy tűnt, nem venném semmi hasznát.

Időközben utolértük Marikót; egy négyszögletű térségen álltunk, amely az ösvény oldalából nyúlt ki, és jó néhány nagy sziklatömb szegélyezte. Pad gyanánt laposra és simára csiszolt, oldalára dőlt, vastag fatörzs szolgált. Szacsikóval leültünk, hogy egy kis levegőhöz jussunk.

– Ne menj közel a peremhez, Mariko! – intette a lányát Szacsiko. A kislány elsétált a nagy kövekig, és a látcsövén keresztül nézte a kilátást.

Meglehetősen bizonytalan érzés töltött el, ahogy ott gubbasztottam a hegytetőn, és az elém táruló látványt bámultam; lent a mélyben a kikötő olyan volt, mint valami gépezet nagy alkatrésze, amelyet a vízben felejtettek. A kikötőn túl, a másik parton a dombok sora vezetett Nagaszaki felé. A dombok lábánál elterülő térséget kisebb-nagyobb házak borították. Jobbra, a messzeségben a kikötőt a nyílt tenger váltotta fel.

Ott ültünk egy darabig, próbáltunk lélegzethez jutni, és élveztük a szellőt. Aztán megszólaltam:

– Az ember nem is gondolná, hogy történt itt valami, nem igaz? Minden olyan élettelinek tűnik. Pedig azt a részt ott lent – mutattam lefelé –, azt az egész területet csúnyán eltalálták, amikor ledobták a bombát. És most nézze csak meg!

Szacsiko bólintott, azután mosolygó arccal fordult felém.

– Milyen jókedvű ma, Ecuko – jegyezte meg.

– Olyan jó itt! Ma úgy döntöttem, optimista leszek. Elhatároztam, hogy boldog lesz a jövőm. Fudzsivara asszony mindig azt hajtogatja, hogy előre kell tekintem. És igaza van. Ha az emberek nem így tettek volna, akkor mindez – mutattam ismét lefelé – még ma is romokban heverne.

Szacsiko újra elmosolyodott.

– Igen, úgy van, ahogy mondja, Ecuko. Minden romokban heverne. – Egy darabig tovább bámulta az elénk táruló kilátást. – Mellesleg, Ecuko – szólalt meg aztán –, felteszem, hogy a barát-nője, Fudzsivara asszony a háborúban vesztette el a családját.

Bólintottam.

– Öt gyereke volt. A férje pedig fontos embernek számított Nagaszakiban. Amikor a bombát ledobták, mind meghaltak, kivéve a legidősebb fiát. Szörnyű csapás lehetett számára, mégis tovább élte az életét.

– Igen – mondta Szacsiko, lassan bólogatva. – Gondoltam, hogy ilyesmi történt. És akkor is kifőzdét vezetett?

– Nem, dehogyis. A férje fontos ember volt. Csak akkor nyitotta meg a kifőzdét, miután mindent elvesztett. Valahányszor találkozom vele, arra gondolok, hogy olyannak kell lennem, mint ő, előre kell tekintenem. Mert ő sok tekintetben többet veszített el, mint én. Végül is nézzen csak rám. Épp most lesz saját családom.

– Igen, nagyon is igaza van. – Szacsiko megigazította gondosan megfésült haját, amelyet a szél összekócolt, azután mély lélegzetet vett. – Nagyon is igaza van, Ecuko, nem szabad folyton a múltba néznünk. Az én életemben is sok mindent lerombolt a háború, de itt van nekem a lányom. Amint mondta, előre kell tekintenünk.

– Tudja – mondtam –, csak az utóbbi napokban kezdtem igazán belegondolni, milyen is lesz. Mármint ha megszületik a gyerekek. Már egyáltalán nem félek annyira. Szinte várom. Mostantól optimista leszek.

– Nagyon helyes, Ecuko. Végül is előttünk a jövő. Hamar rájön majd, hogy az anyaság ad igazi értelmet az életnek. Mit bánom én, ha egy kissé unalmas a nagybátyám házában! Én csak azt akarom, hogy a lányomnak jó legyen. A legjobb magántanítókat fogadjuk mellé, és pillanatok alatt behozza a lemaradását. Amint mondta, Ecuko, előre kell tekintenünk az életben.

– Nagyon örülök, hogy így érez – mondtam. – Mindketten igazán hálásak lehetünk. Lehet, hogy sok mindent elvesztettünk a háborúban, de még annyi minden van előttünk.

– Igen, Ecuko. Sok minden van előttünk.

Mariko közelebb jött, és megállt előttünk. Talán kihallgatott valamennyit a beszélgetésünkből, mert így szólt hozzám:

– Megint Jaszuko-szannal fogunk lakni. Mondta Anya?

– Igen – feleltem –, mondta. Várod már, hogy újra ott lakj, Mariko-szan?

– Ott megint tarthatunk kiscicákat – mondta a kislány. – Jaszuko-szan házában rengeteg hely van.

– Ezt majd még meglátjuk, Mariko – szólt közbe Szacsiko.

Mariko az anyjára pillantott, majd azt mondta:

– De Jaszuko-szan szereti a macskákat. Különben is, Maru Jaszuko-szan macskája volt, mielőtt elhoztuk. Úgyhogy a kiscicák is az övéi.

– Igen, Mariko, de ezt majd még meglátjuk. Meglátjuk, mit szól hozzá Jaszuko-szan apja.

A kislány durcás pillantást vetett az anyjára, azután ismét felém fordult.

– Ott tarthatunk kiscicákat – jelentette ki komoly arccal.

*

Valamikor késő délután visszajutottunk a tisztásra, ahol kiszálltunk a libegőből. Az uzsonnásdobozainkban maradt még egy kevés keksz és csokoládé, úgyhogy leültünk eszegetni az egyik asztalhoz. A tisztás túlsó végében maroknyi ember gyülekezett a fémkerítésnél, várták a libegőt, amely majd leviszi őket a hegyről.

Már jó néhány perce ültünk ott, amikor valami zajra kaptuk fel a fejünket. Az amerikai nő vágott át nagy léptekkel a tisztáson, arcán széles mosoly ült. A zavar legcsekélyebb jele nélkül helyet foglalt az asztalunknál, ránc mosolygott, majd angolul kezdett beszélni Szacsikóhoz. Azt gondoltam, bizonyára hálás, amiért talált valakit, akivel nem mutogatás útján kell kommunikálnia. Amikor körülnéztem, a közelben megpillantottam a japán nőt, éppen kabátot adott a fiára. Őt szemlátomást kevésbé vonzotta a társaságunk, de végül mégis mosolyogva közeledett az asztalunk felé. Leült velem szemben, és amikor a fia is helyet foglalt mellette, egyszerre észrevettem, mennyire hasonlítanak pufók vonásaik; leginkább az orcájuk volt húsosan petyhüdt,

mint a buldogpofa. Az amerikai nő folyamatosan, hangosan magyarázott valamit Szacsikónak.

Az idegenek érkezésekor Mariko kinyitotta a rajzfüzetét, és rajzolni kezdett. A pufók arcú nő váltott velem néhány udvarias mondatot, aztán a kislányhoz fordult:

– És te jól érezted magad? – kérdezte tőle. – Nagyon szép itt a hegyen, ugye?

Mariko tovább húzogatta a ceruzáját a papíron, nem nézett fel. A nőt azonban ez láthatólag a legkevésbé sem zavarta.

– Mit rajzolsz? – érdeklődött. – Úgy látom, nagyon szép lesz.

Mariko ezúttal abbahagyta a rajzolást, és hűvös pillantást vetett a nőre.

– Úgy látom, nagyon szép lesz. Megnézhetjük? – A nő kinyújtotta a kezét, és elvette a rajzfüzetet. – Ugye, milyen szép, Akira? – fordult a fiához. – Milyen ügyes a kis hölgy, ugye?

A fiú ráhajolt az asztalra, hogy jobban lássa a füzetet. Érdeklődéssel vizsgálta a rajzokat, de nem szólt.

– Igazán nagyon szépek – lapozgatta nő a rajzfüzetet. – Ezeket mind ma csináltad?

Mariko egy darabig hallgatott. Aztán megszólalt:

– A ceruzák újak. Ma reggel vettük őket. Új ceruzákkal nehezebb rajzolni.

– Értem. Igen, az új ceruzák keményebbek, ugye? Akira is szeret rajzolni, igaz, Akira?

– Rajzolni könnyű – mondta a fiú.

– Ugye, milyen szépek ezek a rajzok, Akira?

Mariko arra az oldalra mutatott, ahol éppen nyitva volt a füzet.

– Az nem tetszik. Még túl újak voltak a ceruzák. A következő jobb.

– Á, igen. Ez gyönyörű!

– Lent csináltam a kikötőben – mondta Mariko. – De nagy volt a zaj meg a hőség, úgyhogy siettem.

– Igazán szép lett. Szeretsz rajzolni?

– Igen.

Szacsiko és az amerikai nő a rajzfüzet felé fordult. Az amerikai nő rámutatott a rajzra, majd hangosan, többször egymás után kimondta az „elragadó” szó japán megfelelőjét.

– És ez mi? – folytatta a pufók arcú nő. – Egy lepke! Nagyon nehéz lehetett ilyen szépen megrajzolni. Biztosan nem sokáig maradt mozdulatlan.

– Emlékeztem rá – mondta Mariko. – Már láttam ilyet egyszer. A nő bólintott, majd Szacsikóhoz fordult.

– Milyen ügyes a lánya! Úgy vélem, nagyon dicséretes, ha egy gyerek használja a memóriáját és a képzelőerejét. Sok ilyen korú gyerek még mindig könyvekből másol.

– Igen – felelte Szacsiko. – Bizonyára.

Eléggé meglepett Szacsiko elutasító hangneme, az amerikai nővel ugyanis a lehető legszívélyesebben társalgott. A duci fiú közelebb hajolt az asztalhoz, és rányomta az ujját a rajzra.

– Azok a hajók túl nagyok – jelentette ki. – Ha az ott egy fa akar lenni, akkor a hajóknak sokkal kisebbnek kéne lenniük.

Az anyja elgondolkodott ezen egy pillanatra.

– Nos, talán így van – mondta. – De akkor is igazán elbűvölő kis rajz. Nem gondolod, Akira?

– A hajók egyszerűen túl nagyok – felelte a fiú.

A nő felnevetett.

– Bocsásson meg Akirának – fordult Szacsikóhoz. – De tudja, roppant kiváló rajztanára van, és emiatt nyilvánvalóan sokkal jobban ért ezekhez a dolgokhoz, mint a legtöbb vele egykorú gyerek. Az ön lányának van rajztanára?

– Nem, nincs. – Szacsiko ismét érezhetően hűvösen válaszolt. A nő azonban mintha észre sem vette volna.

– Pedig egyáltalán nem rossz ötlet – folytatta. – A férjem eleinte ellenezte. Úgy gondolta, Akirának bőven elég, ha matematikából és természettudományokból van magántanára. De szerintem a rajz is fontos. A gyereknek addig kell fejlesztenie a képzelőerejét, amíg fiatal. Az iskolában a tanárok is egyetértettek velem. De Akirának a matematika megy a legjobban. Úgy gondolom, a matematika nagyon fontos. Mi a véleménye?

– Igen, valóban – felelte Szacsiko. – Biztos vagyok benne, hogy nagyon hasznos.

– A matematika élesíti az agyat. Azok a gyerekek, akiknek jól megy a matematika, sok minden másban is jók. A férjemmel egyetértettünk abban, hogy magántanárt fogadjunk Akira mellé matematikából. És nagyon megértte.

Tavaly Akira végig harmadik vagy negyedik volt az osztályában, de idén ő lett az osztályelső.

– A matek könnyű – jelentette ki a fiú. Aztán Marikóhoz fordult: – Tudod a kilences szorzótáblát?

Az anyja megint elnevette magát.

– Biztosan a kis hölgy is nagyon okos. A rajza igazán ígéretes.

– A matek könnyű – ismételte meg a fiú. – A kilences szorzótábla pofonegyszerű.

– Igen, Akira már tudja az egész szorzótáblát. A legtöbb gyerek az ő korában még csak háromig vagy négyig tudja. Akira, mennyi kilencszer öt?

– Kilencszer öt az negyvenöt!

– És kilencszer kilenc?

– Kilencszer kilenc az nyolcvanegy!

Az amerikai nő kérdezett valamit Szacsikótól, és amikor Szacsiko bólintott, összezsápta a kezét, és megint csak többször megismételte az „elragadó” szót.

– A lánya igazán remek kis hölgy lehet – mondta a pufók arcú nő Szacsikónak. – Szeret iskolába járni? Akira majdnem mindent szeret az iskolában. A matematika és a rajz mellett a földrajz is nagyon jól megy neki. A barátnőm nagyon meglepődött, amikor látta, hogy Akira ismeri az összes nagyobb amerikai várost. Ugye, Suzie-szan? – fordult a barátnője felé, és hebegett valamit angolul. Az amerikai nő láthatólag nem értette, de biztatóan rámosolygott a fiúra.

– De Akira kedvenc tantárgya a matematika. Ugye, Akira?

– A matek könnyű!

– És a kis hölgy mit szeret a legjobban az iskolában? – érdeklődött a nő, és újra Mariko felé fordult.

Mariko egy darabig hallgatott, aztán azt mondta:

– Én is szeretem a matekot.
– Tehát te is szereted a matekot. Ez nagyszerű!
– Akkor mennyi kilencszer hat? – kérdezte tőle dühösen a fiú.
– Csodálatos, amikor a gyerekek élvezik a tanulást, ugye? –
mondta az anyja.
– Halljuk, mennyi kilencszer hat?
Közbeszóltam:
– És mi lesz Akira-szan, ha nagy lesz?
– Akira, mondd meg a hölgynek, mi akarsz lenni!
– A Mitsubishi vállalat vezérigazgatója!
– Az apja cége – magyarázta az anyja. – Akira már most nagyon
céltudatos.
– Igen, látom – mondtam mosolyogva. – Ez remek!
– És a te apád hol dolgozik? – kérdezte a fiú Marikótól.
– Ejnye, Akira, ne faggatózz, ez nem szép dolog. – A nő ismét
Szacsikóhoz fordult. – Az ő korában a legtöbb gyerek még rendőr
vagy tűzoltó akar lenni. De Akira már egészen kicsi kora óta a
Mitsubishinél akar dolgozni.
– A te apád hol dolgozik? – ismételte meg a kérdését a fiú. Az
anyja ezúttal nem intette le, hanem maga is érdeklődéssel pil-
lantott Marikóra.
– Az állatkertben – felelte Mariko.
Egy pillanatig senki sem szólalt meg. A fiú furcsa módon
mintegy megszégyenülten, durcás arccal ült vissza a padra. Az-
után az anyja kissé bizonytalanul megkérdezte:
– Milyen érdekes foglalkozás! Mi imádjuk az állatokat. Itt van a
városban a férje állatkertje?
Mielőtt Szacsiko válaszolhatott volna, Mariko nagy zajjal le-
mászott a padról, és szó nélkül elindult egy közeli facsoport felé.
Valamennyien őt néztük egy darabig.
– Ő a legnagyobb gyereke? – kérdezte a nő Szacsikótól.
– Egyedüli gyerek.
– Ó, értem. Ez igazán nem baj. Így könnyebben lesz önálló. És
gyakran keményebben is dolgozik. Őközötte – mondta, és a ke-
zét a fiú fejére tette – meg a nagyobbik között hat év a korkü-
lönbség.

Az amerikai nő ekkor felkiáltott, és összecsapta a tenyerét. Mariko egyenletesen mászott felfelé az egyik fán. A pufók arcú nő ültében hátrafordult, és aggodalmasan figyelte Marikót.

– Nagyon fiúsan viselkedik a lánya – jegyezte meg.

Az amerikai nő vidáman megismételte a „fiús” szót, és megint összecsapta a tenyerét.

– Nem veszélyes ez? – kérdezte a pufók arcú nő. – Még a végén leesik.

Szacsiko mosolygott, s egyszerre kedvesebben szólt a nőhöz.

– Furcsállja, hogy egy gyerek fára mászik? – kérdezte.

A nő továbbra is aggódva nézte Marikót.

– Biztosan nem veszélyes? Eltörhet alatta az ág.

Szacsiko felnevetett.

– A lányom tudja, mit csinál, az biztos. De azért kedves öntől, hogy aggódik miatta. Nagyon köszönöm. – Elegánsan meghajolt a nő felé. Az amerikai nő mondott valamit Szacsikónak, és újra elkezdtek angolul beszélgetni. A pufók arcú nő hátat fordított a fának.

– Kérem, ne tartson szemtelennek – mondta, és a karomra tette a kezét –, de akaratlanul is megláttam. Ez lesz az első gyereke?

– Igen – feleltem nevetve. – Őszre várjuk.

– Csodálatos! Az ön férje is az állatkertben dolgozik?

– Nem, ő egy elektronikai cégnél van.

– Komolyan?

A nő jó tanácsokkal kezdett ellátni a gyermekgondozást illetően. Eközben a válla fölött átnézve megláttam, hogy a fiú, aki felállt az asztaltól, elindul Mariko fája felé.

– És helyes, ha sok jó zenét hallgattatunk a gyerekekkel – mondta éppen a nő. – Biztos vagyok benne, hogy ez sokat számít. A gyerekeknek már a kezdet kezdetén jó zenét kell hallania.

– Igen, én is nagyon szeretem a zenét.

A fiú megállt a fa tövében, és csodálkozó képpel bámult fel Marikóra.

– A nagyobbik fiunknak nem olyan kifinomult a hallása, mint Akirának – folytatta a nő. – A férjem szerint azért, mert kicsi korában nem hallott elegendő jó zenét, és én hajlamos vagyok

egyetérteni vele. Akkoriban a rádióban folyton katonai indulókat adtak. Ez biztosan nem tett jót.

Miközben a nő tovább beszélt, láttam, hogy a fiú megpróbál felkapaszkodni a fatörzsre. Mariko lejjebb ereszkedett, és feltehetőleg tanácsokkal látta el. Mellettem az amerikai nő továbbra is hangosan nevetett, és olykor egy-egy szót mondott japánul. A fiú végre ellökte magát a földtől; fél lábát belepréselte a törzs hasadékába, és két kézzel kapaszkodott az egyik ágba. Bár csak pár centire emelkedett el a talajtól, igen izgatottnak tűnt. A kislány, miközben leereszkedett – nehéz lett volna megmondani, hogy szándékosan tette-e –, erősen rálépett a fiú kezére. A fiú felsikoltott, és nehézkesen elterült a földön.

Az anyja rémülten fordult hátra. Szacsiko meg az amerikai nő, akik nem látták az esetet, szintén a földön heverő fiú felé fordultak. A gyerek az oldalán feküdt, és hangosan jajgatott. Az anyja odarohant hozzá, letérdelt mellé, és nyomkodni kezdte a lábát. A fiú tovább jajgatott. A tisztás túloldalán a libegőre váró emberek mind minket néztek. Egy-két perc múlva az anya odavezette az asztalunkhoz a fiút, aki még mindig hangosan sírt.

– Fára mászni nagyon veszélyes – jelentette ki a nő haragosan.

– Nem esett nagyot – próbáltam megnyugtatni. – Hiszen még alig mászott fel.

– El is törhetett volna valamije. Szerintem a gyerekeknek nem kellene megengedni, hogy fára másszanak. Micsoda butaság!

– Belém rúgott – zokogta a fiú. – Lerúgott a fáról. Meg akart ölni.

– Beléd rúgott? A kislány?

Láttam, hogy Szacsiko a lányára pillant. Mariko már ismét a fatetején volt.

– Meg akart ölni.

– A kislány beléd rúgott?

– A fia csak megcsúszott – szóltam közbe sietve. – Mindent láttam. Alig pár centiről esett le.

– Belém rúgott. Meg akart ölni.

A nő is hátrafordult, és a fa felé nézett.

– Csak megcsúszott – ismételt meg.

– Nem szabad ilyen butaságokat csinálnod, Akira – mondta a nő haragosan. – Fára mászni nagyon veszélyes.

– Meg akart ölni.

– Nem szabad fára másznod.

A fiú tovább zokogott.

*

A japán városokban – nem úgy, mint Angliában – a vendéglősök, teaház-tulajdonosok, boltosok mintha alig várnák, hogy le szálljon a sötétség; még el sem enyészett a nappali világosság, máris lámpások tűnnek fel a kirakatokban, világító feliratok gyulladnak ki a bejáratok fölött. Amikor hazafelé sétáltunk aznap este, Nagaszakit már elborították az éjszaka színei; késő délután hagytuk el Inaszát, majd a Hamaja áruház éttermében vacsoráztunk. Azután, mivel még nem szívesen vetettünk volna véget a kirándulásnak, ráérősen sétálgattunk a mellékutcákban, csöppet sem siettünk a villamoshoz. Emlékszem, akkoriban jött divatba, hogy a fiatal párok kézen fogva mutatkozzanak mások előtt – Dzsiró meg én sosem tettünk ilyet –, és séta közben sok ilyen párt láttunk, akik valami esti szórakozást kerestek. Az ég bolt, amint gyakran előfordult azokon a nyári estéken, halványlila színt öltött.

Sok halárusító bódé állt arrafelé, és esténként, amikor a halász hajók visszatértek a kikötőbe, megszokott látvány volt, hogy friss hallal megrakott ládákat cipelő férfiak igyekeztek át a zsúfolt mellékutcákon. Az egyik ilyen nyüzsgő és meglehetősen szemetes utcában láttuk meg a kudzsibiki-bódét. Sosem vonzott különösebben ez a szórakozás, és miután Angliában nincs ilyesmi – legfeljebb a vásárokon –, talán már egészen el is felejtetem volna, ha nem emlékeznék olyan pontosan arra a bizonyos estére.

A tömeg mögött álltunk, onnan figyeltük az eseményeket. Egy asszony a magasba tartott egy két-három éves kisfiút; odafent az emelvényen egy férfi, akinek kendő volt a fejére kötve, előre nyújtotta a gömböt, hogy a gyerek elérje. A kisfiúnak sikerült ki-

halásznya egy cédulát, de szemlátomást nem tudta, mihez kezdjen vele. A kezében szorongatta, és üres tekintettel nézett a körülötte állók mosolygó arcára. A kendős férfi még lejjebb hajolt, és mondott valamit a gyerekeknek, amitől az emberekből kitört a nevetés. Végül az anya lejjebb engedte a gyereket, elvette tőle a cédulát, és átadta a férfinak. A sorsjeggyel egy rúzszt nyertek, amit a nő nagy nevetés közepette vett át.

Mariko lábujjhegyen állt, így próbálta kifürkészni, milyen nyeremények vannak kirakva a bódé hátuljában. Hirtelen odafordult Szacsikóhoz, és így szólt:

– Sorsjegyet akarok.

– Ez csak pénzszerzés, Mariko.

– Sorsjegyet akarok. – Volt valami furcsa izgatottság a viselkedésében. – Ki akarom próbálni a kudzsibikét.

– Tessék, Mariko – nyújtottam át neki egy pénzérmét.

Kissé meglepve fordult felém. Aztán elvette a pénzt, és előre nyomakodott.

Többen is szerencsét próbáltak; egy nő cukorkát nyert, egy középkorú férfi gumilabdát. Azután Mariko következett.

– Nos, kis hercegnő – mondta a férfi, és határozottan megrázta a gömböt –, hunyd be a szemed, és gondolj erősen arra a nagy mackóra ott.

– Nem a mackót akarom – mondta Mariko.

A férfi elfintorodott, mire az emberekből kitört a nevetés.

– Nem akard azt a nagy, szőrös mackót? Ej, ej, kis hercegnő, hát akkor mit akarsz?

Mariko a bódé végébe mutatott.

– Azt a kosarat – mondta.

– A kosarat? – A férfi vállat vont. – Jól van, hercegnő, csukd be jó szoroson a szemed, és gondolj a kosaradra. Készen állsz?

Mariko egy virágcserepet nyert. Visszajött hozzánk, és átadta nekem a nyereményét.

– Nem kéred? – kérdeztem. – Hiszen te nyerted.

– Én a kosarat akartam. A kiscicáknak most már szükségük van saját kosárra.

– Nos, annyi baj legyen.

Mariko az anyjához fordult.

– Meg akarom próbálni még egyszer.

Szacsiko felsóhajtott.

– Már későre jár.

– Meg akarom próbáim. Csak még egyszer!

Mariko újra odanyomakodott a bódéhoz. Míg vártunk rá, Szacsiko hozzám fordult és azt mondta:

– Fura, de rám egészen más benyomást tett. Mármint a barát-nője, Fudzsiwara asszony.

– Igen?

Szacsiko a nyakát nyújtogatva próbált elnézni az emberek feje fölé.

– Tudja, Ecuko – folytatta –, attól tartok, hogy én egészen más-milyennek látom. Olyan asszonymak, akinek semmi sem maradt az életében.

– De ez nem igaz – tiltakoztam.

– Csakugyan? És mégis hová kellene előretekintenie, Ecuko? Mi az, amiért érdemes élnie?

– Ott a kifőzdéje. Nem valami elegáns hely, de neki sokat jelent.

– A kifőzdéje?

– Meg ott a fia. A fiának nagyon ígéretesen alakul a pályája.

Szacsiko megint a bódé felé nézett.

– Igen, bizonyára – felelte fáradt mosollyal. – Persze, ott a fia.

Mariko ezúttal egy ceruzát nyert, és durcás arccal tért vissza hozzánk. Már elindultunk volna, de Mariko még mindig a kudzsiwara-bódét bámulta.

– Gyere már! – szólt rá Szacsiko. – Ecuko-szannak most már haza kell mennie.

– Még egyszer meg akarom próbálni. Csak még egyszer!

Szacsiko türelmetlenül felsóhajtott, azután rám nézett. Én megvontam a vállam, és elnevettem magam.

– Hát jó – mondta Szacsiko. – Próbáld meg még egyszer!

Közben többen is nyertek. Egy fiatal nőnek púderes doboz jutott, és ez a szerencsés találat némi tapsot csalt ki a jelenlévők-

ből. Amikor a kendős férfi meglátta, hogy Mariko harmadszor is odamegy, megint csak mulatságos fintor jelent meg az arcán.

– Nini, már megint itt vagy, kis hercegnő? Még mindig a kosárra fáj a fogad? Nem szeretnéd inkább azt a nagy, szőrös macskót?

Mariko nem felelt, várta, hogy a férfi odanyújtsa neki a gömböt. Miután kihúzott egy sorsjegyet, a férfi közéről tanulmányozta a cédulát, majd hátrapillantott, oda, ahol a nyeremények voltak kirakva. Ismét megvizsgálta a sorsjegyet, azután végül bólintott.

– Nem nyerted meg a kosarat. De tudod, mit nyertél? Az egyik főnyereményt!

Köröskörül taps, nevetés hallatszott. A férfi hátrament, és egy nagy faládának látszó tárggyal jött vissza.

– Anyukád ebben tarthatja a zöldségeket! – jelentette ki, inkább a tömegnek, mint Marikónak intézve szavait, és egy pillanatra a magasba emelte a nyereményt. A mellettem álló Szacsikóból kitört a nevetés, majd ő is csatlakozott a tapsolókhöz. Az emberek utat engedtek a nyereményét cipelő Marikónak.

Otthagytuk a tömeget, de Szacsiko még mindig nevetett. Annyira kacagott, hogy apró könnycseppek gyűltek a szemébe; letörölte őket, és megnézte a ládát.

– Milyen furcsa kinézetű dolog – mondta, és átadta nekem a nyereményt.

Akkora volt épp, mint egy narancsosláda, és meglepően könnyűnek bizonyult; a fát simára csiszolták, de nem lakkozták le, és az egyik oldalán két, drótszövetből készült, felle csúsztható lap volt.

– Még jól jöhet – mondtam, miközben felhúztam az egyik lapot.

– Megnyertem az egyik főnyereményt – mondta Mariko.

– Igen, ügyes voltál – dicsérte meg Szacsiko.

– Egyszer nyertem egy kimonót – fordult felém Mariko. – Tokióban egyszer egy kimonót nyertem.

– Nos, most megint nyertél.

– Ecuko, megkérhetném, hogy hozza a táskámat? Akkor haza tudnám cipelni ezt a dolgot.

– Megnyertem az egyik főnyereményt – ismételte meg Mariko.

– Igen, nagyon jól csináltad – mondta az anyja, és felnevetett.

Már távol jártunk a kudzsibiki-bódétól. A kövezetei újságpapír és mindenféle más szemét borította.

– Ebben lakhatnának a kiscicák, nem? – vetette fel Mariko. – Tehetnék bele plédeket, és akkor ez lenne a házuk.

Szacsiko kétkedő pillantást vetett a karjában cipelt dobozra.

– Nem vagyok biztos benne, hogy tetszene nekik.

– Ez lehetne a házuk. És amikor elmegyünk Jaszuko-szanhoz, ebben vihetnék el őket.

Szacsiko fáradtan mosolygott.

– Ugye, lehet, Anya? Ebben vihetnék el a kiscicákat.

– Igen, azt hiszem – mondta Szacsiko. – Igen, jól van. Ebben visszük majd el a kiscicákat.

– Akkor megtarthatjuk őket?

– Igen, megtarthatjuk a kiscicákat. Jaszuko-szan apja biztosan nem fogja ellenezni.

Mariko egy kicsit előreszaladt, aztán megvárt minket.

– Akkor nem kell gazdát keresnünk nekik többé?

– Nem, már nem. Jaszuko-szanhoz költözünk, úgyhogy végül is megtartjuk a kiscicákat.

– Akkor nem kell gazdát találnunk. Végül is megtartjuk őket. A ládában laknak majd, ugye, Anya?

– Igen – felelte Szacsiko, aztán hátravetett fejjel ismét nevetni kezdett.

*

Gyakran veszem észre, hogy úgy idézem magam elé Mariko arcát, ahogy aznap este láttam hazafelé a villamoson. Kibámult az ablakon, a homlokát az üvegnek szorította; fiús arcán átsuhantak az odakint elzötyögő város változó fényei. Mariko egész úton hallgatott, és Szacsiko meg én is csak pár mondatot váltottunk. Egyszer, emlékszem, Szacsiko azt kérdezte:

- Dühös lesz a férje?
- Könnyen lehet – feleltem mosolyogva. – De tegnap szóltam neki, hogy valószínűleg későn érek haza.
- Kellemes nap volt.
- Igen. Dzsiró üljön csak otthon és mérgeződjön. Nagyon jól éreztem magam ma.
- Máskor is el kell mennünk, Ecuko.
- Igen.
- Ugye, meglátogat majd, ha elköltöztem?
- Hát persze.

Ezután megint elhallgattunk. Kicsit később, amikor a villamos lelassított egy megálló előtt, észrevettem, hogy Szacsiko össze-rezzen. Elnézett a kocsi végébe, ahol két-három ember gyülekezett az ajtónál. Egy nő állt ott, és Marikót bámulta. Harminc év körül lehetett, az arca sovány és megviselt. Valószínűleg minden rossz szándék nélkül figyelte a kislányt, csupán Szacsiko reakciója miatt ébredt fel bennem a gyanú. Eközben Mariko továbbra is kinézett az ablakon, észre sem vette a nőt.

A nő felfigyelt rá, hogy Szacsiko őt nézi, és elfordult. A villamos beérkezett a megállóba, az ajtók kinyíltak, és a nő leszállt.

- Ismeri azt a nőt? – kérdeztem halkán.
- Szacsiko felnevetett.
- Nem. Tévedtem.
 - Összetévesztette valakivel?
 - Igen, egy pillanatra. Pedig valójában nem is hasonlított az illetőre. – Megint felnevetett, majd kinézett, hogy lássa, hol vagyunk.

Nyolcadik fejezet

Visszatekintve teljesen világosnak tűnik, miért maradt olyan sokáig nálunk Ogata-szan azon a nyáron. Miután elég jól ismer-te a fiát, nyilván rájött, mi Dzsiró stratégiája Sigeo Macuda cik-kével kapcsolatban; a férjem egyszerűen csak arra várt, hogy Ogata-szan visszamenjen Fukuokába, és akkor az egész kérdés-ről megfeledezhetünk. Eközben lelkesen bizonygatta, hogy sürgősen és határozottan vissza kell utasítani a család neve el-lem támadást; hogy az ügy őt is legalább annyira aggasztja, mint az apját; és hogy amint lesz egy kis ideje, azonnal írni fog egykori iskolatársának. Most már, utólag jól látom, mennyire jellemző volt Dzsiró viselkedése, ő ugyanis minden helyzetet így kezel, ami kellemetlen konfliktus esélyét hordozta. Ha évekkel később nem nagyjából ugyanígy kezel egy másik válsághelyze-tet, akkor talán sosem hagyom el Nagaszakit. De ez most mellé-kes.

Korábban már meséltem egy-két részletet arról az estéről, amikor a férjem két részeg kollégája becsöngetett, és félbeszakí-totta Dzsiró meg Ogata-szan sakkjátszmáját. Aznap este, miköz-ben lefekvéshez készülődtem, egyszerre halaszthatatlannak éreztem, hogy megtárgyaljam Dzsiróval az egész Sigeo Macuda-ügyet; nem kívántam ugyan tőle, hogy akarata ellenére megírja azt a bizonyos levelet, de egyre erősebben éreztem, hogy tisztáz-nia kell az álláspontját az apjával. Mindezek ellenére végül aznap este is, mint számos korábbi alkalommal, visszafogtam magam, és nem hozakodtam elő a kérdéssel. Először is, a férjem úgy vé-lekedett volna, hogy nincs közöm az üggyhöz, és nem kíváncsi a megjegyzéseimre. Azonkívül késő este Dzsiró mindig fáradt volt, és ha megpróbálok beszélgetni vele, csak türelmetlenné tettem volna. Különben is, a kapcsolatunk természete nem en-gedte, hogy nyíltan megvitassuk az efféle dolgokat.

Másnap Ogata-szan egész nap a lakásban maradt, gyakran né-zegette a sakktáblát, mivel – mint elmondta – előző este egy kulcsfontosságú lépésnél szakadt félbe a játszma. Este aztán,

nagyjából egy órával vacsora után ismét előhozta a sakktáblát, és megint tanulmányozni kezdte a bábukat. Egyszer felnézett, és így szólt a férjemhez:

– Nos, Dzsiró, akkor holnap lesz a nagy nap.

Dzsiró felemelte a tekintetét az újságjáról, és felnevetett.

– Nem kell ebből ilyen nagy ügyet csinálni – mondta.

– Ugyan már! Nagy nap lesz ez neked. Természetesen kötelességed mindent megtenni a cégedért, de véleményem szerint ez már önmagában is siker, bármi történik is holnap. Még manapság sem megszokott, ha a pályája elején járó fiatalembert kérnek fel, hogy ilyen magas szinten képviselje a cégét.

Dzsiró megvonta a vállát.

– Valószínűleg így van. De persze még ha remekül mennek holnap a dolgok, akkor sincs rá garancia, hogy megkapom az előléptetést. De azt hiszem, az igazgató nem ok nélkül elégedett a munkámmal ebben az évben.

– Minden jel szerint nagyon bízik benned. És szerinted hogy fog menni a holnapi tárgyalás?

– Remélem, eléggé simán. Ebben a szakaszban még minden résztvevő félnek érdeke az együttműködés. Ez inkább csak megalapozza a jövő ősze várható, valódi tárgyalásokat. Nem olyan nagy dolog.

– Hát majd meglátjuk, mi lesz belőle. Nos, Dzsiró, mi lenne, ha befejeznénk a játszmányt? Már három napja elkezdtük.

– Á, igen, a játszma. Természetesen, Apám, ugye, tudja, hogy bármilyen sikeres leszek is holnap, nincs rá semmi garancia, hogy megkapom az előléptetést.

– Hogyne, Dzsiró, tisztában vagyok veled. Magam is végigjártam a számlétrát. Pontosan tudom, hogy megy ez. Néha olyanok előznek meg, akik valójában a nyomodba sem érhetnének. De nem szabad, hogy az ilyen dolgok eltántorítsanak. Csak tarts ki, és a végén diadalt aratsz. Nos, akkor most befejezhetnénk ezt a játszmányt.

A férjem a sakktáblára pillantott, de semmi jelét nem adta, hogy közelebb akarna húzódni hozzá.

– Apám már majdnem nyert, ha jól emlékszem – mondta.

– Igen, sarokba szorítottalak, de még megtalálhatod a kivezető utat. Emlékszel, Dzsiró, hogy amikor sakkozni tanítottalak, mindig figyelmeztettelek, hogy túl hamar használd a bástyáidat? És bizony, még ma is elköveted ezt a hibát. Látod?

– A bástyák, igen. Ahogy mondja, Apám.

– És ha már itt tartunk, Dzsiró, szerintem nem gondolkodsz előre a lépéseiden. Igazam van? Emlékszel, mennyit vesződtem, hogy rávegyelek, legalább három lépéssel gondolkozz előre? De szerintem most sem teszed.

– Három lépéssel? Nos, azt hiszem, tényleg nem. Nem nevezhetem magam olyan kiváló játékosnak, mint Apám. Mindenesetre azt hiszem, kimondhatjuk, hogy Apám nyert.

– Igen, Dzsiró, már a játszma kezdetén fájóan nyilvánvaló volt, hogy nem gondolod át a lépéseidet. Hányszor mondtam neked? A jó sakkozó előre gondolkodik, legalább három lépéssel előre.

– Igen, bizonyára.

– Ezt a lovat például minek titted ide? Dzsiró, nézz már ide, nem is figyelsz. Emlékszel még rá egyáltalán, miért titted ide?

Dzsiró rápillantott a sakktáblára.

– Őszintén szólva nem emlékszem – mondta. – Akkor biztosan jó okom volt rá.

– Jó okod volt rá? Micsoda badarság, Dzsiró. Az első néhány lépésnél még előre gondolkodtál, ezt jól láttam. Igazi stratégiád volt. De mihelyt keresztülhúztam a számításaidat, nekiálltál rögtönözni. Elfelejtetted, mit hajtogattam neked annak idején? A sakkban az a lényeg, hogy az ember következetesen ragaszkodjon a stratégiájához. Ha az ellenség keresztülhúzza a számításainkat, nem adjuk fel, hanem azonnal újabb tervvel állunk elő. Nem akkor győz az egyik fél, és veszít a másik, amikor a királyt végleg sarokba szorítják. A játszma akkor dől el, amikor az egyik játékos úgy dönt, hogy semmiféle stratégiához nem tartja magát. Amikor a katonái szanaszét szóródnak, nem szolgálnak egy közös ügyet, csak átgondolatlanul lépkednek ide-oda, nos, akkor veszít.

– Rendben, Apám, elismerem. Vesztettem. Most már talán hagyjuk ezt.

Ogata-szan előbb rám, aztán ismét Dzsiróra pillantott.

– Ugyan, miféle beszéd ez? Tüzetesen tanulmányoztam a játszma állását, és úgy látom, legalább háromféle módon menekülhetsz.

A férjem leengedte az újságját.

– Bocsásson meg, ha tévedek – szólalt meg –, de Apám mintha épp az imént mondta volna, hogy az a játékos, aki nem alkalmaz következetes stratégiát, elkerülhetetlenül veszít. Nos, amint Apám többször is rámutatott, én mindig csak a következő lépésen gondolkodom, úgyhogy nem sok értelme lenne folytatni. És most, ha megbocsát, szeretném végigolvasni ezt a riportot.

– De Dzsiró, ez szintiszta defetizmus. Még korántsem veszítetted el a játszmat, épp most mondtam. Most kellene megtervezned a védelmedet, hogy életben maradj, és újra rám támadhass. Dzsiró, benned mindig is volt némi defetizmus, már egészen fiatal korodban is. Reméltem, hogy majd kinövöd, de tessék, ennyi év után már megint itt tartunk.

– Bocsásson meg, de nem értem, mi köze ennek a defetizmus-hoz. Ez csak játék...

– Lehet, hogy ez tényleg csak játék. Egy apa könnyen felismeri az ilyen nemkívánatos vonásokat, amikor újra jelentkeznek. Erre a tulajdonságodra nem vagyok valami büszke, Dzsiró. Azonnal feladtad, mihelyt az első stratégiád összeomlott. És most, amikor defenzívába szorultál, nekiállsz duzzogni, és már nem is akarsz lejátszani a játszmat. Nos, kilencéves korodban is pontosan így viselkedtél.

– Apám, ennek az egésznek semmi értelme. Különb dolgom is van, mint hogy a sakkon törjem a fejemet egész nap.

Dzsiró elég hangosan mondta ezt, Ogata-szan egy pillanatra meg is hőkölt.

– Apámnak könnyű – folytatta a férjem. – Egész nap álmodozhat a stratégiáiról meg a következő húzásairól. Én a magam részéről fontosabb dolgokkal is el tudom tölteni az időmet.

Ezzel a férjem visszatért az újságjához. Az apja egy darabig csodálkozva nézett rá, aztán elnevette magát.

– Ugyan, Dzsiró – mondta –, úgy kiabálunk egymással, mint két kofa. – Megint felnevetett. – Mint két kofa.

Dzsiró nem nézett fel.

– Ugyan már, Dzsiró, elég a veszekedésből. Ha nem akarsz befejezni a játszmát, akkor nem kell befejeznünk.

A férjem még mindig nem adta jelét, hogy hallaná, amit az apja mond.

Ogata-szan megint felnevetett.

– Hát jó, te győztél. Nem játszunk többet. De hadd mutassam meg neked, hogyan tudtál volna kimászni ebből a kutyaszorítóból. Három lehetőséged is volt. Az első a legegyszerűbb, és nem sok mindent tehettem volna ellene. Nézd csak, Dzsiró, nézd meg! Dzsiró, nézz ide, mutatok neked valamit!

Dzsiró továbbra sem vett tudomást az apjáról. Úgy festett, mint akit végtelenül leköt az olvasás. Lapozott, és tovább olvasott.

Ogata-szan bólogatott, és halkán nevetgélt magában.

– Pont olyan, mint gyerekkorában – mondta. – Ha nem úgy alakulnak a dolgok, ahogy ő akarta, nekiáll duzzogni, és hiába beszél neki az ember. – Rám pillantott, és furcsa nevetés tört ki belőle. Aztán megint a fia felé fordult. – Dzsiró, nézz ide! Legalább ezt hadd mutassam meg! Pofonegyszerű.

A férjem hirtelen lecsapta az újságját, és az apja felé lendült. Nyilvánvalóan az volt a szándéka, hogy felrúgja a sakktáblát, a rajta lévő figurákkal együtt. De ügyetlenül mozdult, és mielőtt a sakktáblát elérte volna a lábával, felborította a mellette lévő teáskannát. A kanna az oldalára gördült, a fedele nagy zörgéssel leesett, és a tea pillanatok alatt szétfolyt a tatamin. Dzsiró, aki nem is értette pontosan, mi történt, megfordult, és a kiömlött teára meredt. Aztán visszafordult, és a sakktáblára szegezte a tekintetét. Az, hogy a sakkfigurák továbbra is ott állnak a helyükön, láthatólag még inkább feldühítette, és egy pillanatig azt hittem, újra megpróbálja fellökni őket. De aztán inkább felállt, felkapta az újságját, és szó nélkül kiment a szobából.

Gyorsan odaléptem a felborult kannához. A folyadék egy részét már kezdte beszívni a párna, amelyiken Dzsiró ült. Arrébb

húztam a párnát, és törölgetni kezdtem a kötényem szélével.

– Semmit sem változott – mondta Ogata-szan. Halvány mosoly jelent meg a szeme körül. – A gyerekek felnőnek, de igazából nem sokat változnak.

Kimentem a konyhába, és kerestem egy rongyot. Amikor visszamentem, Ogata-szan ugyanúgy ült, ahogy ott hagytam, és még a mosoly is ott lebegett az arcán. A tatamin éktelenkedő tócsát nézte, és szemlátomást a gondolataiba merült. Annyira lekötötte a kiömlött tea látványa, hogy kissé elbizonytalanodtam, mielőtt letérdeltem volna, hogy feltöröljem.

– Ne izgasd fel magad emiatt, Ecuko – mondta végül Ogata-szan. – Emiatt igazán nem szabad felizgatnod magad.

– Nem – mondtam, és tovább szárogattam a tatamit.

– Nos, azt hiszem, ma korán lefekhetnénk. Nem árt, ha az ember egyszer-kétszer korán kerül ágyba.

– Igen.

– Ne izgasd fel magad emiatt, Ecuko. Dzsiró holnapra el is felejtí az egészet, meglátod. Nagyon jól emlékszem rá, milyen, amikor így dühbe gurul. Szinte nosztalgiával tölt el, hogy ilyen jelenetnek lehetek tanúja. Eszembe juttatja, milyen is volt Dzsiró kicsi korában. Igen, szinte rám tör a nosztalgia.

Én tovább törölgettem a teát.

– Ugyan, Ecuko – mondta Ogata-szan. – Emiatt igazán nem szabad felizgatnod magad.

*

Másnap reggelig már nem beszéltem a férjemmel. Reggeli közben folyton az újságra pillantott, amelyet odakészítettem a tálkája mellé. Alig szólt, és nem fűzött megjegyzést ahhoz, hogy az apja még nem jött elő. Én a magam részéről erősen füleltem, hátha jön valami hang Ogata-szan szobája felől, de nem hallottam semmit.

– Remélem, jól fog menni a mai tárgyalás – szólaltam meg, miután néhány percig némán ültünk.

A férjem megvonta a vállát.

– Nem kell ebből ilyen nagy ügyet csinálni – mondta, aztán rám nézett, és így szólt: – A fekete selyem nyakkendőmet akartam ma felvenni, de valahová eltüntetted. Szeretném, ha nem piszkálnád a nyakkendőimet.

– A fekete selymet? Ott lóg a dróton a többi mellett.

– Az előbb nem volt ott. Szeretném, ha nem piszkálnád folyton a nyakkendőimet.

– A selyem nyakkendőnek ott kell lennie a többi között – mondtam. – Tegnapelőtt kivasaltam, mert tudtam, hogy ma azt akarod majd felvenni, de gondosan visszatettem a helyére. Biztosan nem volt ott?

A férjem türelmetlenül felsóhajtott, és lenézett az újságra.

– Nem érdekes – mondta. – Ez is megteszi.

Némán evett tovább. Eközben Ogata-szan még mindig nem mutatkozott, úgyhogy végül felálltam, és odamentem az ajtajához hallgatózni. Miután ott álltam egy darabig, de semmit nem hallottam, résnyire el akartam csúsztatni a tolóajtót. De a férjem megfordult, és azt kérdezte:

– Mit művelsz? Jól tudod, hogy nem ülhetek itt egész délelőtt.

– Előretolta a teáscsészéjét.

Visszaültem, félrehúztam a piszkos edényeket, és töltöttem Dzsirónak egy kis teát. Gyorsan elkortyolta, miközben az újság címlapját nézegette.

– Fontos nap ez számunkra – szólaltam meg. – Remélem, minden jól megy majd.

– Nem kell ebből ekkora ügyet csinálni – mondta Dzsiró, de fel se pillantott.

Mielőtt azonban kilépett a lakásból, alaposan megnézte magát az előszobai tükörben, megigazította a nyakkendőjét, és hosszan vizsgálgatta az állát, hogy elég gondosan borotválkozott-e. Miután távozott, megint odamentem Ogata-szan ajtajához, és hallgatóztam. Továbbra sem hallottam semmit.

– Apa! – szólítottam meg halkan.

– Á, Ecuko! – hallottam Ogata-szan hangját odabentről. – Tudhattam volna, hogy nem hagysz lustálkodni.

Némileg megkönnyebbülve mentem vissza a konyhába friss teát készíteni, azután megterítettem az asztalt Ogata-szan reggelijéhez. Amikor végül leült enni, könnyedén megjegyezte:

– Dzsiró már elment, gondolom.

– Igen, rég elment. Már éppen ki akartam dobni Apa reggelijét. Azt hittem, olyan lusta, hogy délig se kel ki az ágyból.

– Ugyan, ne légy ilyen kegyetlen, Ecuko. Az én koromban már szívesen pihenget az ember. Különben is, ha itt vagyok nálatok, olyan, mintha vakációznék.

– Nos, azt hiszem talán most az egyszer meg lehet bocsátani Apának a lustálkodást.

– Ha visszamegyek Fukuokába, többé nem lesz alkalmam így heverészni – mondta, miközben kézbe vette az evőpálcikáit. – Azt hiszem, hamarosan eljön az ideje, hogy visszamenjek.

– Hogy visszamenjen? De hát hová siet, Apa?

– Nem, hamarosan tényleg vissza kell mennem. Rengeteg a dolgom.

– A dolga? Miféle dolga?

– Nos, először is újjá kell építenem a verandát. Aztán ott a sziklakert. Még hozzá se kezdtem. Hónapokkal ezelőtt leszállították a köveket, és azóta is csak ott várnak rám a kertben – sóhajtott fel, majd enni kezdett. – Ha visszamegyek, biztosan nem lesz időm így lustálkodni.

– De azért még nem kell elmennie, igaz, Apa? A sziklakert még várhat egy ideig.

– Nagyon kedves vagy, Ecuko. De most már szorít az idő. Tudod, ősszel várhatóan meglátogat a lányom meg a férje, és az összes munkával el kell készülnöm, mire megjönnek. Tavaly meg tavalyelőtt ősszel is meglátogattak. Úgyhogy azt gyanítom, idén is el akarnak majd jönni.

– Értem.

– Igen, bizonyára el akarnak jönni idén ősszel is. Az a legmegfelelőbb időszak Kikuko férjének. És Kikuko mindig azt írja a leveleiben, hogy már igazán nagyon kíváncsi az új házamra.

Ogata-szan bólogatott magában, aztán tovább evett a tálkájából. Elnéztem egy darabig.

– Úgy látszik, Kikuko-szan nagyon ragaszkodik Apához – mondtam aztán. – Jó hosszú utat kell megtennie Oszakából. Biztosan nagyon hiányzik neki Apa.

– Szerintem nem bánja, ha egy időre elszabadulhat az apósától néha. Máskülönben nem érteném, miért vállalkozik ilyen hosszú útra.

– Nem szép Apától, hogy ezt mondja. Biztosan hiányzik a lányának. Majd megmondom neki, mit mondott róla Apa.

Ogata-szan elnevette magát.

– De hát ez az igazság! Az öreg Vatanabe úgy uralkodik fölöttük, mint egy hadúr. Ahányszor csak eljönnek hozzám, állandóan arról beszélnek, hogy egyre elviselhetetlenebb. Én a magam részéről eléggé kedvelem az öreget, de tagadhatatlanul olyan, mint egy vén hadúr. Szerintem a lányoméék arra vágynak, hogy legyen egy saját lakásuk, olyan, mint ez, Ecuko. Nem butaság, ha a fiatal párok távol élnek a szülőktől. Egyre több pár csinálja így. A fiatalok már nem akarják, hogy hatalmaskodó öregek parancsolgassanak nekik.

Ogata-szannak ekkor mintha hirtelen eszébe jutott volna befejezetlen reggelije, és sietve enni kezdett. Amikor végeztünk, felállt, és odament az ablakhoz. Egy darabig csak álldogált, hátal nekem, és a kilátást nézte. Azután kissé jobban kinyitotta az ablakot, hogy több levegő jöjjön be, és mély lélegzetet vett.

– Jól érzi magát az új házában, Apa? – kérdeztem.

– A házamban? Nos, igen. Amint mondtam, még van vele némi tennivaló. De jóval praktikusabb. A nagaszaki ház túl nagy volt egy egyedül élő öregembernek.

Tovább bámult kifelé; az éles reggeli fényben csak feje és válla elmosódott körvonalát láttam.

– De azért szép volt a régi ház – mondtam. – Még ma is megállok előtte és megnézem, ha arra járok. Épp a múlt héten mentem el előtte, amikor Fudzsiwara asszonytól jöttem hazafelé.

Azt hittem, Ogata-szan nem is hallja, amit mondok, mert továbbra is csak némán bámult ki az ablakon. De a következő pillanatban megszólalt:

– És milyenek találtad a régi házat?

– Ó, nem sokat változott. Úgy látszik, az új lakók úgy szeretik, ahogy Apa hagyta.

Ogata-szan most kissé hátrafordult.

– És mi a helyzet az azáleákkal? Megvannak még kint a kapu mellett? – Az erős fényben most sem láttam tisztán az arcát, de a hangjából arra következtettem, hogy mosolyog.

– Azáleák?

– Nos, persze, honnan is emlékeznél rájuk? – Ismét az ablak felé fordult, és széttárta a karját. – Aznap ültettem őket a kapu mellé. Azon a napon, amikor végül minden eldőlt.

– Mi dőlt el?

– Hogy te meg Dzsiró összeházasodtok. De sosem beszéltem neked az azáleákról, úgyhogy nem várhatom el tőled, hogy emlékezz rájuk.

– Apa azáleákat ültetett nekem? Milyen szép gondolat! De nem, azt hiszem, valóban sosem említette.

– Pedig te kérted, Ecuko. – Ismét felém fordult. – Sőt, határozottan rám parancsoltál, hogy ültessek azáleákat a kapu mellé.

– Micsoda? – nevettem el magam. – Hogy én ráparancsoltam Apára?

– Igen, rám parancsoltál. Mintha csak a kertészed volnék. Nem emlékszel? Amikor már azt gondoltam, hogy végre minden elrendeződött, és a menyem leszel, azt mondtad, van itt még valami: nem vagy hajlandó olyan házban élni, ahol nincsenek azáleák a kapu mellett. És ha nem ültetek azáleákat, nem lesz semmi ebből az egészből. Hát mit tehettem? Azonnal kimentem, és elültettem az azáleákat.

Elnevettem magam.

– Most, hogy mondja, tényleg rémlik valami. De micsoda képzelenség, Apa, én sosem erőszakoskodtam.

– Dehogynem, Ecuko! Azt mondtad, nem vagy hajlandó olyan házban élni, ahol nincsenek azáleák a kapu mellett.

– Ogata-szan eljött az ablaktól, és újra leült velem szemben.

– Igen, Ecuko – mondta –, pont úgy beszéltél velem, mint valami kertésszel.

Mindketten jót nevettünk, aztán nekiálltam kitölteni a teát.

– Tudja, mindig is az azálea volt a kedvenc virágom – szólaltam meg.

– Igen. Ezt mondtad.

Befejeztem a tea kitöltését, és csöndben ültünk egy darabig, figyeltük a csészékből gomolygó gőzt.

– Akkor még fogalmam se volt semmiről – mondtam. – Már-mint Dzsiró terveiről.

– Hát igen.

Előrehajoltam, és odatoltam egy aprósüteménnyel megrakott tányért Ogata-szan teáscsészéje mellé. Aztán Ogata-szan megszólalt:

– Az azáleák nagyon szépen kihajtottak. Csakhogy addigra már elköltöztetek. De azért egyáltalán nem butaság, ha a fiatal párok önálló életet élnek. Nézd meg Kikukót meg a férjét. Örülnének, ha lenne egy kis saját lakásuk, de az öreg Vatanabe előtt szóba sem hozhatják a dolgot. Micsoda vén hadúr!

– Most, hogy belegondolok – feleltem –, csakugyan láttam azáleákat a kapu mellett múlt héten. Úgy látszik, az új lakók egyet-érteneek velem. Azáleák nélkül nem kert a kert.

– Örülök, hogy még megvannak – mondta Ogata-szan, és kortyolt egyet a teájából. Aztán felsóhajtott, és nevetve hozzátette: – Micsoda vén hadúr ez a Vatanabe!

*

Nem sokkal reggeli után Ogata-szan azt javasolta, nézzünk körül Nagaszakiban – „mint a turisták”, mondta. Nekem azonnal megtetszett az ötlet, úgyhogy bevillamosoztunk a városba. Úgy emlékszem, eltöltöttünk némi időt egy művészeti galériában, azután nem sokkal dél előtt megnéztük a béke-emlékművet a városközpont közelében lévő nagy közparkban.

A parkot mindenki csak úgy emlegette: a Békepark – sosem derítettem ki, ez volt-e a hivatalos neve –, és valóban, a nagy zöldterület a gyerekek meg a madarak ricsaja ellenére fennkölt hangulatot árasztott. A szokásos díszítőelemeket, mint például a bokrokat meg a szökőkutakat a minimumra szorították, így

meglehetősen puritánul hatott a sík pázsit, a széles nyári ég és maga a park fölé tornyosuló emlékmű, az atombomba áldozatainak emléket állító, nagy, fehér szobor.

A kinyújtott karral ülő szoboralak úgy hatott, mint valami izmos görög isten. Jobb kezével az égre mutatott, ahonnan a bomba lezuhant; a másikkal – amelyet oldalra nyújtott – elvileg a gonosz erőket tartotta vissza. A szemét lehunyta, mintha imádkozna.

Mindig is az volt az érzésem, hogy a szobor meglehetősen ormótlan, és sosem tudtam gondolatban mindazzal társítani, ami a bombázás napján és az utána következő, rettenetes napokban történt. Bizonyos távolságból szinte komikus hatást keltett a figura, olyan volt, mint egy közlekedési rendőr, aki a forgalmat irányítja. Számomra soha nem volt több közönséges szobornál, és noha Nagaszakiban a legtöbben láthatólag valamiféle gesztusként értékelték, azt gyanítom, hogy az emberek többsége nagyjából ugyanúgy vélekedett róla, mint én. Manapság, ha véletlenül eszembe jut az a Nagaszakiban álló nagy, fehér szobor, legelőször is azt a délelőttöt idézi fel bennem, amikor a Békeparkban jártam Ogata-szannal, meg a képeslap ügyét.

– Ha képen látja az ember, nem ilyen lenyűgöző. – Emlékszem, ezt mondta Ogata-szan, kezében a szobrot ábrázoló, frissen vásárolt képeslappal. Nagyjából ötven méterre álltunk az emlékműtől. – Már jó ideje küldeni akarok egy képeslapot – folytatta. – Igaz, most már napokon belül visszamegyek Fukuokába, de azt hiszem, azért még érdemes feladni. Van nálad toll, Ecuko? Talán az lenne a legjobb, ha most rögtön postára adnám, különben még elfelejtem.

Találtam egy tollat a retikulómban, és leültünk egy közeli padra. Amikor megláttam, hogy Ogata-szan csak bámulja a képeslap üres oldalát, és a tollat a kezében tartja, de nem kezd írni, felébredt bennem a kíváncsiság. Egyszer-kétszer a szoborra pillantott, mintha attól várna ihletet. Végül megkérdeztem tőle:

- Egy fukuokai barátjának küldi?
- Nos, csupán ismerősöm.

– Apa nagyon büntudatosnak tűnik – jegyeztem meg. – Kíváncsi lennék, kinek írja azt a lapot.

Ogata-szan csodálkozva pillantott fel. Aztán kitört belőle a harsány nevetés:

– Büntudatosnak? Komolyan?

– Igen, nagyon büntudatosnak. Kíváncsi lennék, miket művel Apa, amikor nincs szem előtt.

Ogata-szan még mindig hangosan nevetett. Annyira rázta a nevetés, hogy még a pad is rázkódott alattunk. Amikor egy kicsit összeszedte magát, így szólt:

– Hát jó, Ecuko. Lelepleztél. Rajtakaptál, hogy a *girlfriend*-nek írok. – Az angol szót használta. – Tetten értél – mondta, és újra elnevette magát.

– Mindig is gyanítottam, hogy Apa nagyvilági életet él Fukuokában.

– Igen, Ecuko – felelte, még mindig kuncogva –, roppant nagyvilági életet élek. – Aztán mély lélegzetet vett, és megint lepillantott a képeslapjára. – Az a helyzet, hogy fogalmam sincs, mit írjak. Talán elküldhetném üresen, végül is csak meg akartam mutatni neki, milyen az emlékmű. De az meg talán túlságosan közvetlen volna.

– Nos, nem tudok tanácsot adni, Apa, ha nem árulja el, kicsoda ez a titokzatos hölgy.

– A titokzatos hölgy, Ecuko, egy kisvendéglőt vezet Fukuokában. Közel van a házamhoz, úgyhogy többnyire oda járok vacsorázni. Időnként szóba elegyedem vele, eléggé barátságos nő, és megígértem, hogy küldök neki egy képeslapot a békeemlékműről. Nos, ennyi az egész.

– Értem, Apa. De azért még mindig gyanakszom.

– Igazán barátságos idős hölgy, de egy idő után eléggé fárasztó. Ha én vagyok az egyetlen vendég, odaáll mellém, és mindvégig szóval tart. Sajnos nem sok alkalmas hely van a környéken, ahová eljárhatnék enni. Látod, Ecuko, ha megtanítanál főzni, ahogy ígérted, akkor nem kellene ilyen nőkkel töltenem az időmet.

– De úgysem volna semmi értelme – nevettem. – Apa úgysem tudna beletanulni.

– Micsoda badarság! Egyszerűen csak félsz, hogy túlszárnyalak. Nagyon önző vagy, Ecuko. Nos, lássuk – pillantott ismét a képeslapjára –, mit is írnak az idős hölgynek?

– Emlékszik Fudzshivara asszonyra? – kérdeztem. – Most egy kifőzdét vezet, nem messze Apa régi házától.

– Igen, hallottam. Nagy kár, hogy valakinek az ő társadalmi helyzetében kifőzdét kell fenntartania.

– De ő szívesen csinálja. Legalább elfoglalja magát. Gyakran érdeklődik Apa felől.

– Nagy kár – ismételte meg Ogata-szan. – A férje kiváló ember volt. Nagyon tiszteltem. És most az asszony kifőzdét tart fenn. Hihetetlen. – Komoran csóválta a fejét. – Szívesen benéznék hozzá, hogy üdvözöljem, de azt hiszem, eléggé kínosnak találná a helyzetet. Mármost jelen körülmények között.

– Apa, Fudzshivara asszony nem szégyelli a kifőzdéjét. Büszke rá. Azt mondja, mindig szeretett volna valamilyen üzleti vállalkozásba kezdeni, még ha ilyen szerény üzletről van is szó. Szerintem nagyon örülne, ha Apa meglátogatná.

– Ugye, azt mondtad, hogy Nakagavában van a kifőzdéje?

– Igen. Egészen közel a régi házhoz.

Ogata-szan elgondolkodott ezen, aztán felém fordult, és így szólt:

– Hát jó, Ecuko. Menjünk, látogassuk meg. – Gyorsan ráfirkált valamit a képeslapra, majd visszaadta a tollamat.

– Úgy érti, Apa, hogy most menjünk oda? – Kissé meghökkenett ez a hirtelen elhatározás.

– Igen, miért ne?

– Hát jó. Gondolom, Fudzshivara asszonynál majd kapunk ebédet.

– Igen, talán. De nem szeretném megalázó helyzetbe hozni azt a derék asszonyt.

– Örömmel fog vendégül látni minket.

Ogata-szan bólintott, és egy darabig hallgatott. Azután kissé kimérten megszólalt:

– Ami azt illeti, Ecuko, már jó ideje készülök rá, hogy ellátogassak Nakagavába. Szeretnék ott felkeresni valakit.

– Igen?

– Csak nem tudom, otthon lesz-e ilyenkor.

– Kit akar felkeresni, Apa?

– Sigeót. Sigeo Macudát. Már jó ideje készülök rá, hogy meglátogassam. Lehet, hogy otthon ebédel, akkor pont elkaphatom. Ez jobb lenne, mint ha az iskolában zavarnám.

Ogata-szan pár percig meredten bámult a szobor felé, kissé csodálkozó kifejezéssel az arcán. Én nem szóltam, a képeslapot néztem, amelyet a kezében forgatott. Aztán hirtelen a térdére csapott, és felállt.

– Jól van, Ecuko – mondta –, akkor vágjunk bele. Először megnézzük, otthon van-e Sigeo, aztán meglátogatjuk Fudzsivara asszonyt.

*

Dél körül szállhattunk fel a villamosra, amelyik elvitt minket Nakagavába; a jármű fullasztóan zsúfolt volt, odakint az utcán pedig csak úgy hömpölygött az ebédszünetet tartó tömeg. De ahogy távolodtunk a belvárostól, egyre kevesebb lett a járókelő, és mire a villamos elért a nakagavai végállomásra, már csak pár embert láttunk az utcán.

Miután leszálltunk, Ogata-szan megállt egy pillanatra, és az állát dörzsölgette. Nehéz lett volna megmondani, jó érzéssel tölti-e el, hogy visszatért erre a környékre, vagy egyszerűen csak megpróbálja felidézni magában, merre kell menni Sigeo Macuda házához. Egy betontérségen álldogáltunk, amelyet több üres villamos vett körbe. A fejünk fölött fekete drótok labirintusa húzódott. A nap erősen tűzött, az autók fényezése vakítóan csillogott.

– Micsoda hőség! – jegyezte meg Ogata-szan a homlokát törölgetve. Aztán elindult a végállomással szemben elnyúló házior felé.

A környék nem sokat változott az elmúlt években. Kanyargós, dimbes-dombos, szűk utcákon mentünk végig. Ahol csak a te-

repviszonyok megengedtek, házak nőttek ki a domboldalból, sokukra még jól emlékeztem; némelyik úgy kuporgott egy-egy magaslaton, mintha bármelyik percben ledőlhetne, mások lehetetlenül szűk zugokba szorultak be. Sok erkélyről takarók és száradó ruhák lógtak. További, előkelőbb kinézetű házak előtt haladtunk el, de nem mentünk sem Ogata-szan régi háza felé, sem arra, ahol egykor a szüleimmel laktam. Fel is merült bennem a gondolat, hogy Ogata-szan talán épp azért választotta ezt az útvonalat, mert el akarta kerülni őket.

Azt hiszem, legfeljebb tíz-tizenöt percet gyalogolhattunk összesen, de a napsütés és az emelkedő kezdett nagyon kifárasztani. Végül megálltunk félúton egy meredek kis utcában, és Ogata-szan odavezetett egy lombos fa alá, amely kinyúlt a járdára. Azután rámutatott egy hagyományos, ferde cseréptetővel borított takaros, régi házra az utca túloldalán.

– Az ott Sigeo háza – mondta. – Jól ismertem az apját. Úgy tudom, az anyja még most is vele él. – Azután Ogata-szan dörzsölgetni kezdte az állát, ugyanúgy, mint amikor leszálltunk a villamosról. Én nem szóltam, csak vártam.

– Nem hinném, hogy itthon lesz – mondta Ogata-szan. – Valószínűleg a tanáriban tölti az ebédszünetet a kollégáival.

Én továbbra is csöndben váraкоztam. Ogata-szan ott állt melletttem, és a házat bámulta. Végül így szólt:

– Ecuko, szerinted milyen messze lehet innen Fudzshivara asszony kifőzdéje?

– Pár perc gyalog.

– Az jutott eszembe, hogy talán jobb lenne, ha előremennél, és ott találkoznánk. Az lenne a legjobb megoldás.

– Rendben. Úgy lesz, ahogy Apa kívánja.

– Amúgy is nagy meggondolatlanóság volt ez a részemről.

– De Apa, nem vagyok nyomorék.

Ogata-szan felnevetett, azután megint a ház felé pillantott.

– Azt hiszem, így lesz a legjobb – mondta. – Előremehetnél.

– Rendben.

– Valószínűleg nem tart sokáig. Sőt – pillantott újra a ház felé –, megvárhatnád, amíg becsöngetek. Ha látod, hogy bemegyek,

akkor elindulhatsz Fudzsiwara asszonyhoz. Nagy meggondolatlanság volt ez az egész a részemről.

– Nincs semmi baj, Apa. De most jól figyeljen, különben sosem találja meg a kifőzdét. Emlékszik rá, hol volt az orvosi rendelő?

De Ogata-szan már nem figyelt. Az út túloldalán kinyílt a kertkapu, és megjelent egy vékony, szemüveges fiatalember. Ingujiban volt, a hóna alatt kis aktatáskát szorongatott. Hunyorított kissé, amikor kilépett a verőfénybe, aztán az aktatáska fölé hajolt, és turkálni kezdett benne. Nem sokszor találkoztam Sigeo Macudával, de most vékonyabbnak és fiatalabbnak tűnt, mint ahogy emlékeztem rá.

Kilencedik fejezet

Sigeo Macuda becsatolta az aktatáskáját, azután szórakozottan körbetekintgetve átjött az út túloldalára. Egy pillanatra felénk pillantott, de miután nem ismert meg minket, továbbment.

Ogata-szan figyelte, ahogy távolodik. Amikor a fiatalember már több méterre járt tőlünk, utána kiáltott:

– Á, Sigeo!

Sigeo Macuda megállt és hátrafordult. Azután csodálkozó arccal elindult felénk.

– Hogy vagy, Sigeo?

A fiatalember a szemét meresztgette a szemüvege mögött, aztán vidám nevetésben tört ki.

– Nahát, Ogata-szan! Micsoda váratlan meglepetés! – Meghajolt, és kezét nyújtott. – Milyen kellemes meglepetés! És Ecukoszan is itt van! Hogy van? Örülök, hogy újra találkozunk.

Meghajlással üdvözöltük egymást, majd Sigeo mindkettőnkkel kezét fogott. Azután így szólt Ogata-szanzhoz:

– Csak nem engem keresnek? Micsoda balszerencse, mindjárt véget ér az ebédszünetem. – Az órájára pillantott. – De pár percre még bemehetünk.

– Nem, nem – felelte sietve Ogata-szan. – Nem akarunk megzavarni a munkádban. Csak erre jártunk, és eszembe jutott, hogy itt laksz. Épp megmutattam a házadat Ecukónak.

– Néhány percem azért még van. Kérem, legalább egy kis teával hadd kínáljam meg önöket. Tikkasztó hőség van idekint.

– Nem, nem, tudom, hogy munkába kell menned.

A két férfi egy pillanatig csak állt, és egymást nézte.

– És hogy mennek a dolgaid, Sigeo? – kérdezte Ogata-szan. – Mi újság az iskolában?

– Ó, semmi különös. Tudja, hogy megy ez. És ön, Ogata-szan, remélem, élvezzi a nyugdíjas éveit? Nem is tudtam, hogy itt van Nagaszakiban. Dzsiróval nemigen találkozunk mostanában. –

Azután felém fordult, és így folytatta: – Már régóta akartam írni neki, de mindig elfelejtem.

Elmosolyodtam, és néhány udvarias szót szoltam. Aztán a két férfi ismét egymásra nézett.

– Remekül néz ki, Ogata-szan – mondta Sigeo Macuda. – Jól érzi magát Fukuokában?

– Igen, kellemes város. Tudod, ott születtem.

– Igazán?

Csönd borult ránk. Aztán Ogata-szan azt mondta:

– Nem akarunk feltartani. Megértem, ha rohannod kell.

– Nem, nem. Van még pár percem. Kár, hogy nem jöttek egy kicsit hamarabb. Esetleg meglátogathatna, mielőtt elutazik.

– Igen, megpróbálom. De sok mindenkit kell meglátogatnom.

– Igen, tudom, hogy megy ez.

– Édesanyád jól van?

– Igen, remekül, köszönöm.

Egy pillanatra ismét elhallgattak.

– Örülök, hogy minden jól megy – mondta végül Ogata-szan. – Igen, csak erre jártunk, és épp mondtam Ecukónak, hogy itt laksz. Épp azt emlegettem, milyen gyakran jöttél át játszani Dzsiróval, amikor kisfiúk voltatok.

Sigeo Macuda elnevette magát.

– Hogy repül az idő, igaz? – mondta.

– Igen. Épp ezt mondtam Ecukónak. Épp egy érdekes apróságot meséltem neki. Akkor jutott eszembe, amikor megláttam a házat. Egy érdekes apróság.

– Csakugyan?

– Igen. Csak úgy eszembe jutott, amikor megláttam a házat, ennyi az egész. Tudod, a minap olvastam valamit. Egy újságcikket. Az *Új Oktatási Szemlében*, azt hiszem, ez a címe.

A fiatalember egy pillanatig nem szólt, aztán kissé félrehúzódtott, és letette az aktatáskáját.

– Értem – mondta.

– Eléggé meglepett. Sőt, mondhatom, valósággal megdöbbenett.

– Igen. Megértem.

– Egészen elképesztő volt, Sigeo. Egészen elképesztő.
Sigeo Macuda mély lélegzetet vett, és lesütötte a szemét.
Bólintott, de nem szólt.

– Pár napig arra gondoltam, eljövök hozzád és beszélek veled –
folytatta Ogata-szan. – De aztán persze kiment a fejből. Sigeo,
mondd meg őszintén, te tényleg elhiszel akár egy szót is abból,
amit leírtál? Magyarázd meg, mi vitt rá, hogy ilyen dolgokat írj.
Magyarázd meg nekem, Sigeo, és akkor nyugodt lélekkel mehe-
tek vissza Fukuokába. Mert most nagyon össze vagyok zavarod-
va.

Sigeo Macuda egy kavicsot rugdosott a cipője orrával. Aztán
felsóhajtott, Ogata-szanra emelte a tekintetét, és megigazította
a szemüvegét.

– Sok minden megváltozott az utóbbi pár évben – mondta.

– Nos, ez természetesen így van. Ezt én is látom. Miféle válasz
ez, Sigeo?

– Ogata-szan, hadd magyarázzam meg. – Sigeo elhallgatott, és
újra lesütötte a szemét. Pár másodpercig a fülét vakargatta. –
Meg kell értenie. Sok minden megváltozott mostanra. És még
mindig változóban vannak a dolgok. Nem olyan korban élünk,
mint amikor... amikor ön még befolyásos ember volt.

– De Sigeo, hogy jön ez ide? Lehet, hogy a dolgok változnak, de
miért kell ilyen cikket írni? Talán megbántottalak valaha vala-
mivel?

– Nem, soha. Személyesen engem legalábbis nem.

– Szerintem sem. Emlékszel még arra a napra, amikor bemu-
tattalak a főnöködnek az iskolában? Nem is volt olyan régen,
igaz? Vagy talán az is egy másik korszakban történt?

– Ogata-szan – Sigeo Macuda felemelte a hangját, és mintha
magabiztosabbá vált volna a viselkedése –, igazán sajnálom,
hogy nem egy órával korábban jött. Akkor talán részletesebben
el tudtam volna magyarázni a dolgot. Most nincs annyi időnk,
hogy az egész ügyet megtárgyaljuk. De valamit azért hadd
mondjak el. Igen, mindenben hittem, amit abban a cikkben
megírtam, és még ma is hiszek benne. Az ön idejében szörnyű
dolgokat tanítottak a gyerekeknek Japánban. A legártalmasabb

hazugságokkal traktálták őket. És ami a legrosszabb, arra tanították őket, hogy ne lássanak, ne kérdezzenek. És az ország emiatt süllyedt történetének legvégzetesebb katasztrófájába.

– Lehet, hogy elvesztettük a háborút – vágott a szavába Ogata-szan –, de nincs okunk az ellenség szokásait majmolni. A háborút azért veszítettük el, mert nem volt elég ágyúnk meg tankunk, nem azért, mert a népünk gyáva volt, nem azért, mert a társadalmunk sekélyes volt. Fogalmad sincs róla, Sigeo, milyen keményen dolgoztunk mi, az olyan emberek, mint én, mint dr. Endo, akinek szintén nekimentél a cikkedben. A szívünkön viseltük az ország sorsát, és keményen dolgoztunk, hogy megőrizzük és továbbadjuk a helyes értékeket.

– Ezt nem kétlem. Nem kétlem, hogy önök becsületesek és dolgozók voltak. Ezt soha egyetlen pillanatig sem vontam kétségbe. De az önök energiái történetesen rossz irányba, végzetes irányba terelődtek. Önöknek ezt nem kellett tudniuk, de attól tartok, ez az igazság. De ezt ma már magunk mögött hagytuk, és ezért csak hálásak lehetünk.

– Ez elképesztő, Sigeo. Te komolyan hiszel ebben? Ki adott ilyen szavakat a szádba?

– Ogata-szan, legyen őszinte magához. A szíve mélyén biztosan ön is tudja, hogy igazam van. És a tisztesség kedvéért hozzá kell tennem, senki sem hibáztathatja önöket azért, hogy nem voltak tisztában tetteik valódi következményeivel. Akkoriban nagyon kevesen látták, hová vezet ez az egész, őket pedig börtönbe csukták, mert kimondták, amit gondoltak. De most már szabadok, és új hajnalra vezetnek minket.

– Új hajnalra? Miféle badarság ez?

– Nos, most már mennem kell. Sajnálom, hogy nem tárgyalhattuk meg bővebben a dolgot.

– Mi ez, Sigeo? Hogy mondhatasz ilyeneket? Neked szemlátó mást fogalmad sincs róla, milyen elszántan és odaadóan végezték a munkájukat az olyan emberek, mint dr. Endo. Te még kisfiú voltál akkoriban, honnan tudhatnád, hogyan is mentek a dolgok? Honnan tudhatnád, mennyit adtunk, és mennyit kaptunk?

– Ami azt illeti, történetesen tisztában vagyok az ön pályájának egynémely aspektusával. Például az öt nisizakai tanár elbocsátásával és bebörtönzésével 1938 áprilisában. De ma már szabadok, és segítenek, hogy új hajnalra virradjunk. És most kérem, bocsásson meg. – Felkapta az aktatáskáját, és mindkettőnk felé meghajolt. – Üdvözlöm Dzsirót – tette hozzá, azután megfordult és távozott.

Ogata-szan figyelte, ahogy a fiatalember lefelé ballag a dombon. Pár percig csak állt, nem szólt. Amikor felém fordult, mosoly bujkált a szeme körül.

– Milyen magabiztosak a fiatalok – mondta. – Gondolom, valamikor én is pont ilyen voltam. Tévedhetetlennek hittem magam.

– Apa – szólaltam meg –, talán most már elindulhatnánk Fudzsvara asszonyhoz. Ideje megebédelnünk.

– Nos, hát persze, Ecuko. Nagy meggondolatlanság a részemről, hogy hagylak itt ácsorogni ebben a hőségben. Igen, menjünk, látogassuk meg a derék asszonyt. Nagyon örülök, hogy újra láthatom.

Elindultunk lefelé a dombról, aztán átmentünk egy keskeny folyó fölött átívelő fahídon. Alattunk gyerekek játszottak a folyóparton, némelyiknél horgászbot volt. Egyszer csak megszólaltam:

– Micsoda badarságokat hordott össze!

– Kicsoda? Úgy érted, Sigeo?

– Micsoda visszataszító badarságokat beszélt! Szerintem rá se rántson, Apa.

Ogata-szan nevetett, de nem válaszolt.

*

Ahogy ebben a napszakban lenni szokott, a boltok környékén nagy volt a nyüzsgés. Amikor beléptünk a kifőzde árnyas udvarára, örömmel láttam, hogy számos asztal foglalt. Fudzsvara asszony észrevett minket, és elénk jött.

– Nahát, Ogata-szan! – kiáltott fel, mert azonnal megismerte. – Milyen nagyszerű, hogy újra láthatom! Rég találkoztunk, igaz?

– Valóban, rég találkoztunk. – Ogata-szan viszonzta Fudzsi-
vara asszony meghajlását. – Igen, rég volt.

Meglepett, milyen melegen üdvözlik egymást, mert úgy tud-
tam, sosem álltak közeli ismeretségben. Most végtelennek tet-
sző ideig hajlongtak egymás előtt, aztán Fudzsi-
vara asszony elment, hogy ebédet hozzon nekünk.

Hamarosan két gőzölgő tálkával tért vissza, és mentegetőzött,
amiért csak ezzel szolgálhat. Ogata-szan elismerően meghajolt,
és enni kezdett.

– Azt hittem, már rég elfelejtett, Fudzsi-
vara asszony – jegyezte meg mosolyogva. – Valóban rég találkoztunk.

– Nagyon örülök, hogy újra láthatom – mondta Fudzsi-
vara asszony, és leült mellém a lóca szélére. – Ecuko mondta, hogy
most Fukuokában lakik. Sokszor jártam ott. Szép város, igaz?

– Igen, valóban. Fukuoka a szülővárosom.

– Fukuoka a szülővárosa? De hiszen anyai éven át itt élt és dol-
gozott, Ogata-szan. Akkor mi itt Nagaszakiban már nem is szá-
míthatunk önre?

Ogata-szan elnevette magát, és félrebiccentette a fejét.

– Hiába dolgozik az ember lelkesen valahol, a legvégén –
mondta, miközben vállat vont, és szomorkás mosoly jelent meg
az arcán –, a legvégén mégiscsak visszakívánkozik oda, ahol fel-
nőtt.

Fudzsi-
vara asszony megértően bólintott. Aztán így szólt:

– Eszembe jutott, Ogata-szan, amikor ön volt az igazgató Szu-
icsi iskolájában. A fiam nagyon félt öntől.

Ogata-szan elnevette magát.

– Igen, jól emlékszem Szuicsira. Nagyon okos fiú volt. Nagyon
okos.

– Tényleg még mindig emlékszik rá, Ogata-szan?

– Hogyne, természetesen, emlékszem Szuicsira. Nagyon szor-
galmasan tanult. Rendes fiúcska volt.

– Igen, rendes fiúcska volt.

Ogata-szan a tálkájára mutatott az evőpálcikáival.

– Ez igazán csodálatos – mondta.

– Ugyan már! Sajnálom, hogy csak ezzel tudtam szolgálni.

– Nem, dehogyis, nagyon finom.

– Mondja csak – szólalt meg Fudzsiwara asszony –, volt egy tanárnő abban az időben, aki nagyon kedvesen bánt Szuicsival. Hogy is hívták? Azt hiszem, Szuzukinak, Szuzuki kisasszonynak. Nem tudja véletlenül, mi lett vele, Ogata-szan?

– Szuzuki kisasszony? Á, igen, jól emlékszem rá. De sajnos fogalmam sincs, hol lehet most.

– Nagyon kedvesen bánt Szuicsival. Aztán volt egy másik tanár is, Kurodának hívták. Kiváló fiatalember.

– Kuroda... – Ogata-szan lassan bólogatott. – Á, igen, Kuroda. Emlékszem rá. Remek tanár volt.

– Igen, roppant figyelemreméltó fiatalember. A férjem nagyra becsülte. Nem tudja, mi lett vele?

– Kuroda... – Ogata-szan még mindig bólogatott. Egy napsugár tűzött az arcára, megvilágítva a szeme körüli sok-sok ráncot. – Lássuk csak, Kuroda. Egyszer összefutottam vele véletlenül. A háború kezdetén. Azt hiszem, kiment a frontra. Azóta nem halottam róla. Igen, kiváló tanár volt. Sokan vannak a régiek közül, akikről nincs semmi hírem.

Valaki elhívta Fudzsiwara asszonyt. Néztük, ahogy sietős léptekkel átvág az udvaron, és odamegy a vendég asztalához. Megállt, többször is meghajolt, majd leszedett néhány edényt az asztalról, és eltűnt a konyhában.

Ogata-szan nézte, aztán megcsóválta a fejét:

– Szomorú, hogy így kell látnom – mondta halkán. Én nem szóltam, tovább ettem. Aztán Ogata-szan közelebb hajolt hozzám az asztal fölött, és megkérdezte: – Mit is mondtál, Ecuko, hogy hívják a fiát? Mármint azt, aki életben maradt.

– Kazuo – suttoztam.

Ogata-szan bólintott, aztán folytatta az evést.

Fudzsiwara asszony kisvártatva visszajött.

– Szégyellem, hogy csak ezzel szolgálhatok – mondta.

– Badarság – felelte Ogata-szan. – Ez igazán finom. És hogy van manapság Kazuo-szan?

- Remekül. Egészséges, és szereti a munkáját.
- Nagyszerű. Ecuko említette, hogy egy autógyárban dolgozik.
- Igen, nagyon jól érzi ott magát. És ami még jobb, az újracházódást fontolgatja.
- Csakugyan?
- Egyszer kijelentette, hogy soha többé nem nősül meg, de mostanában kezd előretékintem. Egyelőre még nincs jelöltje, de legalább már előretekint.
- Ez értelmes ötletnek tűnik – mondta Ogata-szan. – Végtére is még fiatal, igaz?
- Hát persze. Előtte van még az egész élet.
- Hogyne. Előtte van még az egész élet. Találjon neki valami kedves ifjú hölgyet, Fudzshivara asszony.
- Fudzshivara asszony elnevette magát.
- Ne gondolja, hogy nem próbáltam. De manapság olyan má-sok a fiatal nők. Hihetetlen, milyen gyorsan megváltoztak a dol-gok.
- Igen, nagyon igaza van. Manapság olyan önfejúek a fiatal nők. És folyton mosógépekről meg amerikai ruhákról fecsegnek. Ecuko se különb náluk.
- Micsoda badarság, Apa!
- Fudzshivara asszony megint elnevette magát, aztán azt mon-dta:
- Emlékszem, amikor először hallottam a mosógépről, el se tudtam képzelni, kinek kellhet ilyen masina. Minek ennyi pénzt kidobni, amikor ott a két erős kezünk, amivel dolgozhatunk? De Ecuko biztosan más véleményen van.
- Meg akartam szólalni, de Ogata-szan megelőzött:
- Hadd mondjam el önnek – kezdte –, mit hallottam valame-lyik nap. Egy férfi mesélte ezt nekem, Dzsiró egyik kollégája. Ki-derült, hogy a legutóbbi választásokon a felesége nem értett egyet vele abban, melyik pártra szavazzanak. Kénytelen volt megütni, de az asszony még akkor sem engedett. Úgyhogy a vé-gén két különböző pártra szavaztak. El tudott volna képzelni ilyesmit a régi időkben? Elképesztő.
- Fudzshivara asszony a fejét ingatta.

– Manapság annyira megváltoztak a dolgok – mondta egy sóhaj kíséretében. – De Ecukótól azt hallom, hogy Dzsiró-szan remekül boldogul. Biztosan büszke a fiára.

– Igen, azt hiszem, elég szépen boldogul. Épp a mai napon ő képviseli a céget egy igen jelentős tárgyaláson. Úgy tűnik, előbb-utóbb újra előléptetik.

– Ez nagyszerű!

– Pedig legutóbb tavaly léptették elő. A felettesei valószínűleg igen jó véleménnyel vannak róla.

– Ez nagyszerű! Biztosan nagyon büszke rá.

– Szorgalmasan dolgozik, az biztos. Mindig is ilyen volt, már egészen kicsi korától kezdve. Emlékszem, a többi apának folyton nógatnia kellett a fiát, hogy tanuljon rendesen, nekem meg arra kellett biztatnom, hogy játsszon többet, nem tesz jót neki, ha folyton csak a tanulással foglalkozik.

Fudzsivara asszony elnevette magát, és a fejét csóválta.

– Igen, Kazuo is szorgalmas – mondta. – Gyakran késő éjszakáig olvassa a munkahelyéről hazahozott iratokat. Mindig mondom neki, hogy ne dolgozzon annyit, de nem hallgat rám.

– Nem, sosem hallgatnak az emberre. És be kell vallanom, én is ilyen voltam. De ha az ember hisz abban, amit csinál, akkor nincs kedve tétlenkedni. A feleségem mindig mondta, hogy lazítsak, de sosem hallgattam rá.

– Igen, Kazuo is pontosan ilyen. De ha újra megházasodik, akkor változtatnia kell majd a szokásain.

– Ebben ne reménykedjen! – nevetett Ogata-szan, aztán szép rendesen letette az evőpálcikáit a tálkája mellé. – Nos, nagyon finom volt az ebéd.

– Ugyan már, sajnálom, hogy csak ezzel szolgálhattam. Hozhatok még belőle?

– Ha van még egy kevés, örömmel elfogadom. Tudja, manapság ki kell használnom, ha ilyen finom étellel kínálnak.

– Ugyan már – ismételte meg Fudzsivara asszony, és felállt.

Nem sokkal az előtt értünk haza, hogy Dzsiró megjött a munkából, a szokásosnál egy-két órával korábban. Jókedvűen üdvözölte az apját, előző esti dühkitöréséről láthatólag már teljesen megfeledkezett, majd elvonult fürödni. Kisvártatva kimonóban tért vissza, és magában dúdolgatott. Leült egy párnára, és törölgetni kezdte a haját.

– Nos, hogy ment? – kérdezte Ogata-szan.

– Micsoda? Á, a tárgyalás? Tűrhetően. Igen, egész tűrhetően.

Épp ki akartam menni a konyhába, de megálltam az ajtóban, hogy halljam, mit mond még Dzsiró. Az apja is csak nézett rá. Dzsiró azonban egy darabig tovább törölgette a haját, ránk se pillantott.

– Valójában – szólalt meg végül – azt hiszem, egész jól csináltam. Rávettem a képviselőjüket, hogy írjon alá egy megállapodást. Nem igazi szerződés, de lényegében annak felel meg. A főnököm egészen elcsodálkozott. Nem szokták így elkötelezni magukat. A főnök haza is engedett mára.

– Nos, ez nagyszerű hír! – mondta Ogata-szan, aztán elnevette magát. Rám nézett, majd megint a fiára. – Ez nagyszerű hír!

– Gratulálok! – mondtam, és rámosolyogtam a férjemre. – Nagyon örülök.

Dzsiró felnézett, mintha most vette volna észre, hogy ott vagyok.

– Miért állsz ott így? – kérdezte. – Szívesen innék egy kis teát. – Letette a törülközőt, és fésülködni kezdett.

Aznap este, hogy megünnepeljük Dzsiró sikerét, különlegesebb vacsorát készítettem, mint máskor. Ogata-szan sem evés közben, sem az este hátralevő részében nem tett említést találkozásáról Sigeo Macudával. Ám amikor enni kezdtünk, teljesen váratlanul így szólt:

– Nos, Dzsiró, holnap elutazom.

Dzsiró felnézett.

– Elutazik? Kár! Nos, remélem, jól érezte magát nálunk.

– Igen, jól kipihentem magam. Tulajdonképpen tovább is maradtam, mint ahogy terveztem.

– Szívesen látjuk, Apám – mondta Dzsiró. – Biztosíthatom, nyugodtan maradhat még.

– Köszönöm, de most már vissza kell mennem. Haladnom kell egy-két dologgal.

– Kérem, látogasson meg minket máskor is, amikor csak kedve tartja.

– Apa – szólaltam meg. – El kell jönnie megnézni a kicsit, amikor majd megszületik.

Ogata-szan elmosolyodott.

– Akkor talán újévkor – mondta. – De annál előbb nem háborgatlak titeket, Ecuko. Épp elég dolgotok lesz, nem kell még velem is bajlódnotok.

– Kár, hogy pont akkor jött, amikor ilyen elfoglalt voltam – mondta a férjem. – Legközelebb talán nem lesz ennyi dolgom, és akkor több időnk lesz beszélgetni.

– Ugyan, ne aggódj, Dzsiró. Semmi sem okozhatott volna nekem nagyobb örömet, mint az, hogy látom, milyen odaadóan dolgozol.

– Most, hogy végre nyélbe ütöttük ezt az egyezményt – szolt Dzsiró –, egy kicsit több időm lesz. Kár, hogy pont most kell visszamennie. Pedig épp azt fontolgattam, hogy kiveszek pár nap szabadságot. De most már, gondolom, úgyis mindegy.

– Apa – vágtam a szavába –, ha Dzsiró kivenne néhány nap szabadságot, nem maradhatna még egy hétig?

A férjem abbahagyta az evést, de nem nézett fel.

– Csábító az ajánlat – felelte Ogata-szan –, de azt hiszem, ideje visszamennem.

Dzsiró ismét enni kezdett.

– Kár – mondta.

– Igen, feltétlenül el kell készülnöm a verandával, mire Kikuko és a férje megjön. Ősszel valószínűleg meglátogatnak.

Dzsiró nem felelt, egy darabig csendben ettünk. Azután Ogata-szan megszólalt:

– Különben sem tölthetem azzal az időmet, hogy egész nap itt ülök és sakkjátszmákon töröm a fejem –, majd egy kissé furcsán felnevetett.

Dzsiró bólintott, de nem szólt. Ogata-szan megint elnevette magát, azután ismét hosszú percekig csendben ettünk.

– Szokott mostanában szakét inni, Apám? – kérdezte végül Dzsiró.

– Szakét? Néha megiszom egy kortyot. De nem gyakran.

– Miután ez az utolsó estéje nálunk, esetleg ihatnánk egy keveset.

Ogata-szan fontolóra vette az ajánlatot. Végül mosolyogva így szólt:

– Nem kell ennyit foglalkozni egy ilyen öregemberrel, mint én. De a ragyogó jövődre szívesen megiszom veled egy csészével.

Dzsiró biccentett felém. Odamentem a szekrényhez, és kivettem az üveget meg két szakés csészét.

– Mindig is tudtam, hogy sokra viszed – mondta Ogata-szan. – Mindig is ígéretes fiú voltál.

– Bármi történt is ma, nincs semmi garancia az előléptetésemre – szólt a férjem. – De azt hiszem, a mai munkám azért nem ártott nekem.

– Az biztos – felelte Ogata-szan. – Nagyon kétlem, hogy ártottál volna magadnak.

Mindketten némán figyelték, ahogy kitöltöm a szakét. Azután Ogata-szan letette az evőpálcikáit, és felemelte a csészéjét.

– A jövődre, Dzsiró! – mondta.

A férjem, akinek még teli volt a szája, ugyancsak felemelte a csészéjét.

– És Apám jövőjére! – felelte.

*

Mostanában jöttem rá, hogy az emlékezet olykor nem megbízható; a visszaemlékezés körülményei sokszor erősen átszínezik az emlékeket, és ez részben minden bizonnyal arra is igaz, amit itt elmesélek. Például hajlamos vagyok baljós előjelnek tartani azt, amit egyik délután tapasztaltam, és úgy vélekedni, hogy a kellemetlen kép, amely akkor bevette magát az agyamba, egészen más volt – jóval élénkebb és erőteljesebb –, mint azok az áb-

rándképek, amelyek az efféle hosszú, üres órákban beszivárognak az ember képzeletébe.

Pedig minden valószínűség szerint nem volt ebben semmi különleges. A fára felakasztva talált kislány tragédiája sokkal inkább megrázta a környék lakóit, mint a korábbi gyermekgyilkosságok, és bizonyára nem én voltam az egyetlen azon a nyáron, akit efféle látomások háborgattak.

Késő délután történt, egy-két nappal az inaszai kirándulásunk után, a lakásban tettem-vettem, aztán kinéztem az ablakon. A pusztaság alaposan kiszáradhatott, amióta utoljára láttam a nagy amerikai autót, mert a jármű most minden különösebb nehézség nélkül haladt előre a göröngyös talajon. Egyre közelebb ért, azután felugrott az ablak alatti betonra. A szélvédője annyira csillogott, hogy nem láttam jól, de határozottan az volt a benyomásom, hogy a vezető nincs egyedül. Az autó megkerülte a házat, és eltűnt a szemem elől.

Ekkor történhetett, pontosan abban a pillanatban, amikor meglehetősen zavarodott lelkiállapotban bámultam a faház felé. A vérfagyasztó kép látszólag minden ok nélkül tolakodott be a gondolataim közé. Annyira felkavart, hogy ott is hagytam az ablakot. Visszatértem a házimunkához, megpróbáltam kiűzni a képet az agyamból, de hosszú percekig tartott, míg megszabadultam tőle, és el tudtam tűnődni a nagy fehér autó újbóli felbukkanásán.

Nagyjából egy óra múlva azt láttam, hogy valaki átvág a pusztaságon a faház felé. A szememhez emeltem a kezemet, hogy jobban lássam; egy nő volt az, lassú, de határozott léptű, vékony figura. A faház előtt megállt egy pillanatra, majd eltakarta a ferde háztető. Tovább néztem, de nem jelent meg újra; minden jel szerint bement a házba.

Hosszú percekig ott álltam az ablaknál, nem tudtam, mit tegyek. Aztán végül papucsba bújtam, és elhagytam a lakást. Odakint javában tombolt a hőség, és bár nem mentem messzire, a kiszáradt talajon lépkedve úgy éreztem, sosem jutok el a faházig. Annyira kifárasztott a gyaloglás, hogy mire odaértem, már szinte el is felejtettem, miért indultam el. Valósággal megrémül-

tem, amikor hangokat hallottam odabentről. Az egyik hang Marikóé volt, a másikat nem ismertem. Közelebb léptem a bejárati ajtóhoz, de nem tudtam kivenni, mit mondanak. Egy darabig ott álltam, nem tudtam, mitévő legyek. Azután elhúztam a tolóajtót, és bekiáltottam. A hangok elhallgattak. Vártam egy pillanatig, aztán beléptem.

Tizedik fejezet

A kinti világosság után hidegnek és sötétnek tűnt a faház belseje. A napfény itt-ott élesen tört be a keskeny réseken, kis fénypoltokat vetve a tatamira. Szokás szerint a nedves fa erős szaga terjengett a levegőben.

Beletelt néhány másodpercbe, amíg a szemem hozzászokott a sötétséghez. Egy öregasszony ült a tatamin, Mariko pedig vele szemben foglalt helyet. Amikor az öregasszony felém fordult, olyan óvatosan fordította el a fejét, mint akinek fáj a nyaka. Az arca sovány volt, és olyan krétafehér, hogy első látásra egészen megijedtem tőle. Nagyjából hetvenévesnek nézett ki, bár a nyaka és a válla gyengeségét betegség is okozhatta, nem csak a kor. Komor, sötét színű kimonója gyászruhának látszott. Kissé táskás szemével minden látható érzelem nélkül tekintett rám.

– Jó napot – szólalt meg végül.

Kissé meghajoltam, és viszonzottam az üdvözlést. Egy darabig zavarodottan néztünk egymásra.

– A bérlő szomszédasszonya? – kérdezte az öregasszony. Lassan, elnyújtva ejtette a szavakat.

– Igen – mondtam. – A barátnője.

A nő tovább nézett, azután azt kérdezte:

– Nem tudja, hová ment? Egyedül hagyta a gyereket.

A kislány előzőleg odaült az idegen öregasszony mellé. A kérdés hallatán érdeklődve pillantott rám.

– Nem, nem tudom – feleltem.

– Különös – mondta a nő. – A gyerek sem tudja. Vajon hol lehet? Nem maradhatok soká.

Tovább bámultuk egymást egy darabig.

– Messziről jött?

– Elég messziről. Kérem, bocsássa meg az öltözékemet. Teme-tésen voltam.

– Értem – mondtam, és ismét meghajoltam.

– Szomorú esemény – merengett el az öregasszony, és lassan bólogatott hozzá. – Apám egyik régi munkatársa. Apám olyan

beteg, hogy nem tudja elhagyni a házat. Engem küldött oda, hogy a nevében kifejezzem részvételemet. Szomorú esemény volt. – A pillantása körbevándorolt a szobán. Most is ugyanolyan óvatosan mozgatta a fejét. – Nem is sejti, hol lehet? – kérdezte ismét.

– Sajnos nem.

– Nem maradhatok soká. Apám már biztosan kezd aggódni.

– Esetleg átadhatok valami üzenetet? – kérdeztem.

Az öregasszony egy darabig nem válaszolt. Aztán így szólt: – Talán megmondhatná neki, hogy itt jártam és kerestem. A rokona vagyok. A nevem Jaszuko Kavada.

– Jaszuko-szan? – próbáltam elrejtetni a meghökkenésemet. – Ön Jaszuko-szan, Szacsiko rokona?

Az öregasszony bólintott, a válla finoman megremegett.

– Kérem, mondja meg neki, hogy itt jártam és kerestem. Fogalma sincs, hol lehet?

Megismételtem, hogy nem tudom. A nő újra bólogatni kezdett magában.

– Nagaszaki nagyon megváltozott – mondta. – Alig ismertem rá ma délután.

– Igen – helyeseltem. – Kétségkívül erősen megváltozott. De ön nem Nagaszakiban lakik?

– Már sok éve Nagaszakiban lakunk. Erősen megváltozott, ahogy ön is mondta. Új épületek jelentek meg, még új utcák is. Legutóbb talán tavasszal jártam benn a városban. De már azóta is új épületek jelentek meg. Biztos vagyok benne, hogy tavasszal még nem voltak ott. Azt hiszem, akkor is temetésre mentem. Igen, Jamasita-szan temetésére. A tavaszi temetések valahogy még szomorúbbak. Ugye, azt mondta, a szomszédban lakik? Hát akkor nagyon örvendek, hogy megismerhettem. – Megremegett az arca, és láttam, hogy mosolyog; a szeme egészen résnyire szűkült, a szája pedig nem felfelé görbült, hanem lefelé. Kellemetlen volt ott álldogálni az előszobában, de úgy éreztem, nem hatalmaztak fel rá, hogy fellépjek a tatamira.

– Én is nagyon örvendek a találkozásnak – mondtam.

– Szacsiko gyakran emlegeti önt.

– Emleget? – Ezen láthatólag elgondolkodott egy kicsit. – Úgy tervezte, velünk fog lakni. Az apámmal meg velem. Talán mondta is önnek.

– Igen, mondta.

– Három hete kellett volna hozzánk költöznie. De azóta sem jött.

– Három hete? Nos, itt valami félreértés lehet. Úgy tudom, már készülődik, bármelyik nap elköltözhét.

Az öregasszony újra végigpásztázta a tekintetével a szobát.

– Kár, hogy nincs itt – mondta. – De ha ön a szomszédasszonya, akkor nagyon örvendek, hogy megismerhettem. – Ismét meghajolt felém, azután tovább bámult rám. – Esetleg átadhatna neki egy üzenetet – mondta.

– Hogyne, szívesen.

A nő egy darabig nem szólt. Végül azt mondta:

– Volt egy kis nézeteltérésünk. Talán említette is önnek. Semmi különös, csak egy kis félreértés. Nagyon meglepődtem, amikor másnap azt láttam, hogy összepakolt és elment. Igazán nagyon meglepődtem. Nem akartam megbántam. Az apám szerint az én hibám. – Elhallgatott egy pillanatra. – Nem akartam megbántani – ismételte meg.

Egészen eddig meg sem fordult a fejében, hogy Szacsiko nagybátyjáék nem is tudnak az amerikai barát létezéséről. Ismét meghajoltam, mert jobb válasz nem jutott eszembe.

– Bevallom, hiányzik nekem – folytatta az öregasszony.

– Mariko-szan is hiányzik. Jól éreztem magam velük, ostobaság volt, hogy kijöttem a sodromból, és mindenféle dolgokat mondtam. – Ismét elhallgatott, Mariko felé fordult, azután rám nézett. – A maga módján az apám is hiányolja őket. Tudja, ő hallja. Hallja, mennyivel csöndesebb a ház. Valamelyik reggel ébren találtam, és azt mondta, olyan a házunk, mint egy kripta. Szakasztott olyan, mint egy kripta, ezt mondta. Apámnak nagyon jót tenne, ha visszajönnének. Talán az ő kedvéért visszajön.

– Feltétlenül átadom az üzenetét Szacsiko-szannak – ígértem.

– Ő is jobban járna – mondta az öregasszony. – Végül is nem helyes, ha egy nő életében nincs egy férfi, aki irányítsa. Az ilyes-

mi rossz vért szül. Apám betegeskedik, de az élete nincs veszélyben. Most igazán visszajöhetne, ha másért nem, a saját érdekében. – Az öregasszony bontogatni kezdte a mellette heverő batyut. – Ezeket neki hoztam – mondta.

– Csak egy pár kardigán, amit én kötöttem, semmi több. De finom gyapjú. Gondoltam, akkor adom oda neki, amikor visszajön, de aztán inkább elhoztam. Először Marikónak készítettem egyet, aztán az jutott eszembe, hogy akkor már az anyjának is köthetnék. – Felemelte a kardigánt, aztán a kislányra nézett. Ismét lefelé görbült mosolyra a szája.

– Nagyon szépek – jegyeztem meg. – Biztosan sokat dolgozott velük.

– Finom gyapjú – mondta ismét az öregasszony. Újra összefogta a batyut, benne a kardigánokkal, és gondosan megcsomózta. – Most már haza kell mennem. Apám biztosan aggódik.

Felállt, és lelépett a tatamiról. Segítettem neki felvenni fatalpú papucsát. Mariko megállt a tatami szélén, az öregasszony pedig finoman megérintette a kislány feje búbját.

– Mariko-szan – szólalt meg –, ne felejtsd el megmondani anyádnak, amit mondtam neked. És ne aggódj a kiscicáid miatt. Mind elférnek nálunk.

– Nemsokára megyünk – felelte Mariko. – Megmondom Anyának.

A nő megint elmosolyodott. Azután felém fordult és meghajolt.

– Örvendek, hogy megismerhettem. Nem maradhatok tovább. Tudja, apám nincs jól.

*

– Á, Ecuko – üdvözölt Szacsiko, amikor aznap este visszamentem a faházba. Aztán elnevette magát, és így szólt: – Ne nézzen ilyen csodálkozva! Csak nem gondolta, hogy örökké itt maradok?

A tatamin különféle ruhadarabok, takarók és egyéb tárgyak heverték szanaszét. Elhebegtem valami odailő választ, azután

leültem valahová, ahol nem voltam útban. Észrevettem, hogy mellettem, a padlón két gyönyörű kimonó fekszik, amelyeket sosem láttam Szacsikón. A padló közepén, kartondobozba csomagolva a halvány kínai porcelánból készült, míves teáskészletet is felfedeztem.

Szacsiko szélesre nyitotta a középső tolóajtót, hogy a nap utolsó sugarai behatoljanak a faházba; ennek ellenére a házat gyorsan birtokba vette a félhomály, és a lenyugvó nap fénye a veranda felől alig jutott el abba a távoli sarokba, ahol Mariko kuporgott, és csöndesen figyelte az anyját. Mellette két kismacska pofogatta egymást játékosan; a harmadikat a kislány tartotta a karjában.

– Gondolom, Mariko már mondta – fordultam Szacsikóhoz. – Látogatója volt. A rokona járt itt.

– Igen, Mariko mondta. – Szacsiko tovább pakolt a bőröndjébe.

– Reggel elmennek?

– Igen – felelte kissé türelmetlenül. Aztán felsóhajtott, és rám emelte a tekintetét. – Igen, Ecuko, reggel elmegyünk. – Valamit begyömöszölt a bőrönd sarkába.

– Milyen sok csomagja van – jegyeztem meg. – Hogyan fogja ezt mind elcipelni?

Szacsiko egy darabig nem felelt. Aztán, miközben tovább pakolt, azt mondta:

– Pontosan tudja, Ecuko. Berakjuk a kocsiba.

Nem szóltam. Szacsiko mély lélegzetet vett, aztán rám pillantott, a szoba túlsó végébe.

– Igen, elhagyjuk Nagaszakit, Ecuko. Biztosíthatom, szándékomban állt átmenni, és elbúcsúzni, amint befejeztem a pakolást. Nem mentem volna el anélkül, hogy köszönetet mondjak a kedvességéért. Egyébként ami a kölcsönt illeti, majd visszakapja postai úton. Kérem, emiatt ne aggódjon – mondta, majd folytatta a pakolást.

– Hová mennek? – kérdeztem.

– Kóbéba. Most már egyszer s mindenkorra eldőlt minden.

– Kóbéba?

– Igen, Ecuko, Kóbéba. Onnan pedig Amerikába. Frank már mindent elrendezett. Nem is örül? – Mosoly villant fel az arcán, aztán megint elfordult.

Tovább figyeltem. Mariko is őt nézte. A karjában tartott kismacska kapálózva próbált kiszabadulni, hogy csatlakozhasson a tatamin játszó társaihoz, de a kislány szorosán fogta. Mellette, a szoba sarkában ott volt a zöldecsés láda, amelyet a kudzsibiki-bódében nyert; a jelek szerint Mariko a kismacskák házává alakította át.

– Egyébként, Ecuko, ami abban a kupacban van – mutatott a tatamira Szacsiko –, azt mind itt kell hagynom. Nem is gondoltam, hogy ilyen sok a holmim. Akadnak közte egész rendes darabok is. Válogasson belőlük nyugodtan. Persze, nem akarom megsérteni. Csak arról van szó, hogy némelyik egész tisztességes darab.

– De mi lesz a nagybátyjával meg a lányával? – kérdeztem.

– A nagybátyámmal? – vont a vállát Szacsiko. – Kedves volt tőle, hogy a házába hívott. De sajnos most már más terveim vannak. El sem tudja képzelni, Ecuko, micsoda megkönnyebbülés, hogy elhagyhatom ezt a helyet. Remélem, utoljára láttam ilyen mocskot. – Azután megint felém pillantott, és felnevetett. – Tudom, mi jár a fejében. Biztosíthatom, Ecuko, nagyon is téved. Még egyszer nem fog cserbenhagyni. Holnap korán reggel itt lesz a kocsival. Nem is örül? – Szacsiko végignézett a földön heverő bőröndökön, és felsóhajtott. Aztán átlépett egy ruhakupacot, letérdelt a teáskészlet doboza mellé, és elkezdett vattát tömködni bele.

– Eldöntötted már? – szólalt meg váratlanul Mariko.

– Ezt most nem tudjuk megbeszélni, Mariko – felelte az anyja.
– Sok a dolgom.

– De azt mondtad, megtarthatom őket. Nem emlékszel?

Szacsiko finoman megrázta a kartondobozt; a porcelán még mindig zörgött. Körülnézett, felkapott valami ruhafélét, és nekiállt csíkokra tépdetni.

– Azt mondtad, megtarthatom őket – ismételte meg Mariko.

– Mariko, kérlek, gondold át egy kicsit a helyzetet. Hogy a csudába tudnánk magunkkal vinni ezeket a jószágokat?

– De azt mondtad, megtarthatom őket.

Szacsiko felsóhajtott, majd egy pillanatra mintha fontolóra vett volna valamit. Kezében a szövetcsíkokkal lenézett a teás-készletre.

– Azt mondtad, Anya – erősködött Mariko. – Nem emlékszel? Azt mondtad, megtarthatom őket.

Szacsiko a lányára emelte a tekintetét, majd a kismacskákra pillantott.

– Most másképp állnak a dolgok – mondta fáradtan. Aztán ingerültség hullámszórt át az arcán, és ledobta a textilcsíkokat. – Mariko, miért van az, hogy folyton ezeken a jószágokon jár az eszed? Mégis hogyan vihetnénk magunkkal őket? Nem, itt kell hagynunk a kismacskákat.

– De azt mondtad, megtarthatom őket.

Szacsiko egy pillanatig a lányára meredt.

– Hát semmi másra nem tudsz gondolni? – kérdezte halkán, szinte suttogva. – Elég nagy vagy hozzá, hogy belásd, más dolgok is léteznek azokon a koszos kis állatokon kívül! Nőj már fel végre! Ne légy ilyen szentimentális! Ezek csak... ezek csak állatok, hát nem érted? Nem tudod felfogni ezt, kislányom? Nem tudod felfogni?

Mariko visszabámult az anyjára.

– Ha szeretnéd, Mariko-szan – szólaltam meg –, időnként átjöhettek és megetethetem őket. Aztán majd új otthonra találnak. Nem kell aggódni miattuk.

A kislány felém fordult.

– Anya azt mondta, megtarthatom a kiscicákat – jelentette ki.

– Ne gyerekeskedj már! – förmedt rá Szacsiko. – Szándékosan rosszkodsz, mint mindig. Kit érdekelnek ezek a koszos kis jószágok? – Felállt, és odament a sarokban kuporgó Marikóhoz. A tatamin a kismacskák sietve visszahúzódtak; Szacsiko lenézett rájuk, aztán mély lélegzetet vett. Higgadtan az oldalára fordította a zöldecsés ládát – a kihúzható drótháló így felfelé nézett –, majd lehajolt, és egyenként beledobálta a kismacskákat a ládá-

ba. Azután a lányához fordult; Mariko még mindig a kezében szorongatta a harmadik kismacskát.

– Add ide! – szólt rá Szacsiko.

Mariko nem engedte el az állatot. Szacsiko előrelépett, és kinyújtotta a kezét. A kislány felém fordult és rám nézett.

– Ez Acu – mondta. – Akarja látni, Ecuko-szan? Ez Acu.

– Add ide azt a jószágot, Mariko – mondta Szacsiko. – Nem fogod fel? Ez csak egy állat. Miért nem tudod ezt felfogni, Mariko? Tényleg túl kicsi vagy hozzá? Ez nem a kisbabád, ez csak egy állat, mint egy patkány vagy egy kígyó. Na, add ide!

Mariko meredten bámult az anyjára. Aztán lassan leengedte a kismacskát, és leejtette maga elé a tatamira. A kismacska kapálózva tiltakozott, miközben Szacsiko felemelte, majd bedobta a zöldséges ládába, és rázárta a dróthálót.

– Itt maradsz – vetette oda a lányának, és a karjába vette a lányát. Amikor elment mellettem, odaszólt: – Micsoda ostobaság, ezek csak állatok, kit érdekelnek?

Mariko felállt, mintha követni akarná az anyját. Szacsiko hátrafordult az ajtóban, és így szólt:

– Megmondtam, hogy itt maradsz.

Mariko egy darabig csak ácsorgott a tatami szélén, és az ajtónyíláson keresztül bámult az anyja után.

– Itt várd meg anyukádat, Mariko-szan – mondtam neki.

A kislány megfordult, és rám nézett. A következő pillanatban már ott se volt.

*

Egy-két percig nem mozdultam. Azután végül felálltam, és felvettem a papucsomat. Az ajtónyíláson át láttam Szacsikót a folyóparton, a lábánál a zöldséges ládával; úgy tűnt, nem vette észre, hogy a lánya pár méterrel mögötte áll, pontosan ott, ahol a meredek rézsű kezdődött. Kimentem a házból, és elindultam Mariko felé.

– Menjünk vissza a házba, Mariko-szan – kértem kedvesen.

A kislány nem vette le a szemét az anyjáról, az arca teljesen kifejezéstelen volt. Odalent, előttünk Szacsiko óvatosan letérdelt a parton, azután kissé közelebb húzta magához a ládát.

– Menjünk be, Mariko – mondtam újra, de a kislány továbbra sem vett tudomást rólam. Ekkor otthagytam, és lementem a sáros rézsún oda, ahol Szacsiko térdelt. A túlparton a fák között át-szűrődött a lemenő nap fénye, és a vízparti nádas hosszú árnyakat vetett a sáros földre körülöttünk. Szacsiko egy fűfoltot talált, azon térdelt, de még az is csupa sár volt.

– Nem engedhetnék szabadon őket? – kérdeztem halkán. – Sosem lehet tudni. Hátha valaki befogadja őket.

Szacsiko belenézett a ládába a dróthálón keresztül. Aztán kihúzta az egyik lapot, kivett egy kismacskát, és visszacsukta a ládát. Két kezében fogta a kismacskát, pár másodpercig nézte, majd rám emelte a tekintetét.

– Ez csak egy állat, Ecuko – mondta. – Semmi más.

Beletette a kismacskát a vízbe, és lenyomta. Így maradt pár pillanatig, mindkét kezét a felszín alatt tartva, és a víz mélyére bámult. Könnyű nyári kimonó volt rajta, a ruha mindkét ujja belélogott a vízbe.

Azután, anélkül hogy kihúzta volna a kezét, Szacsiko most először hátrapillantott a lányára. Ösztönösen követtem a tekintetét, és egyetlen rövid pillanatig mindketten Marikóra meredtünk. A kislány a rézsú tetején állt, és továbbra is üres arckifejezéssel bámult maga elé. Amikor meglátta, hogy az anyja felé fordul, kissé elfordította a fejét; aztán mozdulatlanul állt tovább, két kezét a háta mögött tartva.

Szacsiko kivette a vízből a kezében szorongatott kismacskát, és rámeredt. Közelebb emelte az arcához, a víz végigcsurgott a csuklóján, majd a karján.

– Még mindig él – mondta fáradtan. Azután felém fordult, és így szólt: – Nézd meg ezt a vizet, Ecuko. Milyen piszkos! – Undo-rodó arckifejezéssel visszadobta az ázott kismacskát a ládába, és visszatolta a dróthálót. – Hogy küzdenek ezek a kis vacakok! – dünnyögte, és felemelte a kezét, hogy lássam a csuklóján a kar-

molásokat. Valahogyan a haja is vizes lett; az arca egyik oldalán lelógó, vékony tincsből egymás után potyogtak le a vízcseppek.

Szacsiko közelebb húzódott a folyóhoz, azután meglökte a ládát, ami megpördült, és beleesett a vízbe. Lebegni kezdett a víz színén, de Szacsiko előrehajolt és lenyomta. A víz nagyjából a drótháló közepéig ért. Szacsiko tovább nyomta lefelé a ládát, a végén már két kézzel. A láda kissé beljebb lebegett, megbillent, és még mélyebbre süllyedt. Szacsiko felállt, aztán mindketten néztük a ládát, amely tovább lebegett, majd elkapta az áramlat, és egyre gyorsabban sodródott lefelé.

Valami mozgást érzékeltem, úgyhogy hátrafordultam. Mariko jó néhány métert szaladt lefelé a folyó mentén, oda, ahol a parttól egy kis kiszögellés nyúlt a vízbe. Ott állt, és nézte a tovaúszó ládát, az arcán továbbra sem tükröződött semmi érzelem. A láda megakadt a nádasban, aztán kiszabadult, és folytatta útját. Mariko ismét futásnak eredt. Tovább szaladt a parton egy darabig, majd újra megállt, és nézte a ládát. Ekkorra már csak az egyik csücske látszott ki a vízből.

– Milyen piszkos ez a vízi – mondta Szacsiko, vizes kezét rázogatva. Kicsavarta a kimonója ujjait, aztán letisztogatta a sarat a térdéről. – Menjünk vissza a házba, Ecuko. Itt már elviselhetetlenek a rovarok.

– Nem kellene Mariko után mennünk? Hamarosan besötétedik.

Szacsiko megfordult, és a nevéen szólította a lányát. Mariko úgy ötvenméternyire volt tőlünk, és továbbra is a vizet bámulta. Úgy tűnt, nem hallotta a kiáltást. Szacsiko vállat vont.

– Előbb-utóbb visszajön – mondta. – De most be kell fejeznem a pakolást, mielőtt teljesen besötétedik. – Felmászott a rézsűn, és elindult a faház felé.

*

Szacsiko meggyújtotta a lámpást, és felakasztotta egy alacsony fagerendára.

– Ne aggódjon, Ecuko – szólalt meg. – Mariko hamarosan visszajön. – Átvágott a tatamin szanaszét heverő, különféle tárgyak között, aztán, ahogy az előbb, leült a nyitott tolóajtó elé. Mögötte az ég halvány, fakó színt öltött.

Szacsiko folytatta a pakolást. Én leültem a szoba túlsó végébe, és figyeltem, ahogy tesz-vesz.

– Mik a tervei? – kérdeztem. – Mit csinál majd, ha megérkeznek Kóbéba?

– Minden el van intézve, Ecuko – felelte anélkül, hogy felnézett volna. – Nincs ok aggodalomra. Frank mindenről gondoskodott.

– De miért éppen Kóbe?

– Vannak ott barátai. Az amerikai bázison. Állást kapott egy teherhajón, és rövidesen Amerikában lesz. Aztán megküldi nekünk a szükséges összeget, és akkor utánamegyünk. Mindent elintézt.

– Úgy érti, maguk nélkül utazik el Japánból?

Szacsiko felnevetett.

– Muszáj türelmesnek lenni, Ecuko. Mihelyt Frank megérkezik Amerikába, munkába áll, és elküldi a pénzt. Mindenképpen ez a legésszerűbb megoldás. Végül is sokkal könnyebben talál munkát, ha visszamegy Amerikába. Nem bánom, ha várnom kell egy keveset.

– Értem.

– Frank mindenről gondoskodott, Ecuko. Talált egy helyet, ahol lakhatunk Kóbéban, és elintézte, hogy csaknem féláron kapjunk hajójegyet. – Nagyot sóhajtott. – El sem tudja képzelni, mennyire örülök, hogy elhagyhatom ezt a helyet.

Szacsiko folytatta a pakolást. Arca egyik felére a kinti, sápadt fény vetült, de a kezét és a kimonója ujját a lámpás világította meg. Különös jelenség volt.

– Mit gondol, sokáig kell majd várnia Kóbéban? – kérdeztem.

Szacsiko vállat vont.

– Tudom, hogy türelmesnek kell lennem, Ecuko. Muszáj türelmesnek lenni.

A félhomályban nem tudtam kivenni, mi az, amit hajtogat, de szemlátomást meggyűlt vele a baja, mert többször is szétterítette, majd újra összehajtotta.

– Különben is, Ecuko – folytatta –, minek vette volna a nyakába ezt a sok gondot, ha nem volna teljesen őszinte? Minek vette volna a nyakába ezt a sok gondot a kedvemért? Úgy látom, Ecuko, időnként komoly kétségei támadnak. Pedig örülnie kéne. Végre jól alakulnak a dolgaim.

– Hogyne, persze. Nagyon örülök.

– Ecuko, tényleg igazságtalan lenne, ha most kezdenék kételkedni benne, miután ennyi gondot vett a nyakába. Nagyon igazságtalan lenne.

– Igen.

– És Mariko is boldogabb lesz ott. Amerikában sokkal kellemesebb felnőni egy fiatal lánynak. Ott bármit kezdhet az életével. Irodista is lehet belőle. Vagy festeni tanulhat egy főiskolán, és művész lehet. Ez mind sokkal könnyebb Amerikában, Ecuko. Japán nem lányoknak való hely. Miféle jövője lenne itt?

Nem feleltem. Szacsiko rám emelte a tekintetét, majd felnevetett.

– Mosolyogjon már, Ecuko! – mondta. – A végén minden jóra fordul.

– Igen, minden bizonnal.

– Egészen biztosan.

– Igen.

Szacsiko egy darabig tovább pakolt. Aztán megállt a keze, és rám vándorolt a pillantása. Az arcára még mindig az a furcsa fénypászma vetült.

– Szerintem bolondnak tart – mondta halkán. – Így van, Ecuko?

Kissé csodálkozva néztem vissza rá.

– Tisztában vagyok vele, hogy talán soha nem jutunk el Amerikába – folytatta. – És még ha eljutunk is, tudom, milyen nehéz lesz. Azt gondolta, nem tudom?

Nem feleltem, csak meredten néztük egymást.

– De akkor mi van? – mondta Szacsiko. – Nem mindegy? Miért ne mennék Kóbéba? Végül is mi vesztenivalóm van, Ecuko? A nagybátyám házában nem vár rám semmi. Csak néhány üres szoba, ennyi az egész. Megtehetném, hogy beülök az egyik szobába, és ott várom meg, míg megöregszem. Más úgyszint ott. Csak üres szobák, ennyi az egész. Ezt maga is pontosan tudja, Ecuko.

– De Mariko – szólaltam meg. – Mi lesz Marikóval?

– Marikóval? Ó nagyon jól meglesz. Mást úgysem tehet. – Szacsiko tovább bámult felém a félhomályban, az arca egyik fele árnyékba borult. Aztán megkérdezte: – Csak nem hiszi, hogy egy percig is azt képzelem, hogy jó anyja vagyok?

Nem szóltam. Szacsiko váratlanul felnevetett.

– Miért beszélünk így? – kérdezte, és a keze ismét sebesen járt.

– Minden jó lesz, biztosíthatom. Majd írok, ha megérkeztünk Amerikába. Talán még el is jön hozzánk vendégségbe valamikor, Ecuko. Elhozhatja a gyerekét.

– Igen, hogyne.

– Talán addigra már több gyereke is lesz.

– Igen – mondtam erőltetett nevetéssel. – Sosem tudhatja az ember.

Szacsiko felsóhajtott, és két kezét a magasba emelte.

– Mennyi mindent kell bepakolni! – mondta. – Muszáj lesz itt hagynom egy-két dolgot.

Egy darabig csak ültem és néztem Szacsikót. Végül megszólaltam:

– Ha akarja, elmehetek megkeresni Marikót. Már elég későre jár.

– Ne fárassza magát ezzel, Ecuko. Befejezem a csomagolást, és ha addig nem jön vissza, akkor együtt elmegyünk és megkeresjük.

– Nem fáradság. Megnézem, hátha megtalálom. Már majdnem teljesen sötét van.

Szacsiko felnézett, aztán vállat vont.

– Esetleg magával vihetne a lámpást – javasolta. – Elég csúszós a folyópart.

Felálltam, és levettem a lámpást a gerendáról. Az árnyékok ide-oda mozogtak a házban, ahogy a lámpással a kezemben lépkedtem az ajtó felé. Kifelé menet hátranéztem Szacsikóra. Csak a sziluettjét láttam, a nyitott tolóajtónál ült, mögötte az ég csaknem éjféketére váltott.

*

A folyó felé menet rovarok követték a lámpásomat. Némelyik bele is repült, ilyenkor megálltam, és addig tartottam mozdulatlanul a lámpást, amíg a rovar meg nem találta a kivezető utat.

Egy idő után feltűnt előttem a kis fahíd. Menet közben megálltam rajta egy pillanatra, és feltekintettem az égre. Úgy emlékszem, furcsa nyugalom áradt szét bennem azon a hídon. Ott álltam pár percig, áthajoltam a korlát fölé, hallgattam a folyó csobogását. Amikor végül megfordultam, a lámpás fényében megláttam az árnyékomat a híd deszkáin.

– Mit csinálsz itt? – kérdeztem, mert a kislány ott volt előttem, a túloldali korlát tövében kuporgott. Közelebb léptem, hogy jobban lássam a fényben. A tenyerét bámulta, és nem szólt.

– Mi bajod van? – kérdeztem tőle. – Miért ülsz itt így?

A rovarok ott rajzoltak a fény körül. Letettem a lámpást magam elé, így élesebb fény vetült a gyerek arcára. Hosszú csend után így szólt:

– Nem akarok elmenni. Nem akarok holnap elmenni.

Felsőhajtottam.

– Jól fogod érezni magad. Mindenki tart egy kicsit az új dolgoktól. Jól fogod érezni magad odaát.

– Nem akarok elmenni. És nem szeretem őt. Olyan, mint egy disznó.

– Ne beszélj így! – szóltam rá dühösen. Egy darabig meredten néztünk egymásra, aztán a gyerek megint a kezét kezdte bámulni.

– Ne beszélj így! – ismételt meg már nyugodtabban. – Ő nagyon szeret téged, és olyan lesz neked, mintha új apukád lenne. Minden jóra fordul, ígérem.

A gyerek nem szólt. Újra felsóhajtottam.

– Különben is – folytattam –, ha nem érzed ott jól magad, még mindig visszajöhetünk.

Ezúttal felnézett, és kérdően tekintett rám.

– Igen, megígérem – mondtam. – Ha nem érzed ott jól magad, azonnal visszafordulunk. De először ki kell próbálnunk, aztán majd meglátjuk, jól érezzük-e magunkat ott. Szerintem biztosan igen, A kislány az arcomba bámult.

– Miért húzza azt magával? – kérdezte.

– Ezt? Csak beleakadt a papucsomba, ennyi az egész.

– Miért húzza magával?

– Mondtam. Rátekeredett a lábamra. Mi bajod van? – Felnevettem. – Miért nézel rám így? Nem akarlak bántani.

A kislány lassan felállt, de közben nem vette le rólam a szemét.

– Mi bajod van? – ismételt meg.

A gyerek futásnak eredt, léptei csak úgy dübörögtek a deszkákon. A híd végében megállt, és gyanakodva tekintett rám. Én rámosolyogtam, és felemeltem a földről a lámpát. A gyerek megint futni kezdett.

Félhold jelent meg a víz fölött, pár csöndes pillanatig azt bámultam a hídon állva. Egyszer a homályban mintha Marikót láttam volna, amint a folyóparton a faház felé szalad.

Tizenegyedik fejezet

Eleinte biztos voltam benne, hogy valaki elsuhant az ágyam mellett, aztán kiment a szobából, és halkan becsukta az ajtót. De ahogy éberebb lettem, rájöttem, képzelődtem csupán.

Feküdtem az ágyban, és füleltem. Nyilván Nikit hallottam a szomszéd szobából; amióta csak megjött, panaszkodott, hogy rosszul alszik. Vagy talán nem is volt semmi zaj, csupán szokásból ébredtem fel már megint kora hajnalban.

Kintről madárcsicsergés hallatszott, de a szobámban még sötétség honolt. Pár perc elteltével felkeltem, és felvettem a köntösömet. Amikor kinyitottam a szoba ajtaját, halvány derengést láttam odakint. Kiléptem a lépcsőpihenőre, és szinte ösztönösen vettem egy pillantást a folyosó túlsó végébe, Keiko ajtaja felé.

Aztán egy pillanatig biztos voltam benne, hogy valami hangot hallottam Keiko szobájából, halk, de a madárcsicsergés közepete is tisztán kivehető hangot. Mozdulatlanul álltam, füleltem, majd elindultam az ajtó felé. Ekkor újabb zajok hallatszottak, és rájöttem, hogy a földszinti konyhából jönnek. Egy darabig a lépcsőpihenőn álltam, aztán elindultam lefelé.

Niki épp kijött a konyhából, de amikor meglátott, megtorpant.

– Jaj, Anya, de megijesztettél!

Az előszoba homályában láttam világos köntösbe öltözött, vékony alakját, amint két kezében csészét szorongat.

– Ne haragudj, Niki. Betörőnek hittelek.

A lányom nagy levegőt vett, de még mindig rémültnek látszott. Aztán így szólt:

– Nem tudtam aludni. Úgyhogy azt gondoltam, főzhetnék egy kis kávé.

– Hány óra van?

– Öt körül lehet.

Bement a nappaliba, én pedig magamra maradtam a lépcső alján. A konyhába mentem, hogy főzzek magamnak egy kávé, mielőtt csatlakozom Nikihez. A nappaliban Niki elhúzta a fűg-

gönyöket, lovagló ülésben ült egy kemény támlájú széken, és üres tekintettel bámult ki a kertbe.

– Mit gondolsz, megint esni fog? – kérdeztem.

Niki vállat vont, és tovább bámult ki az ablakon. Leültem a kandalló elé, és néztem őt. Egyszer csak fáradtan felsóhajtott, és azt mondta:

– Nem alszom valami jól. Folyton rosszat álmodom.

– Ez aggasztó, Niki. A te korodban még jól kellene aludnia az embernek.

Niki nem válaszolt, csak tovább bámulta a kertet.

– Miről szólnak a rossz álmaid? – kérdeztem.

– Hát, egyszerűen csak rossz álmok.

– De miről álmodsz olyankor, Niki?

– Egyszerűen rosszat álmodom – csattant fel. – Nem mindegy, miről?

Egy darabig hallgattunk. Aztán Niki anélkül, hogy megfordult volna, így szólt:

– Szerintem Apunak egy kicsit többet kellett volna törődnie velem, nem? Sokszor egyszerűen levegőnek néztem. Ez nem volt szép tőle.

Vártam, hátha hozzátesz még valamit. Aztán azt mondtam:

– Nos, azért meg lehet érteni. Végül is nem az igazi apja volt.

– Akkor sem volt szép tőle.

Láttam, hogy odakint már pirkad. Egy magányos madár lár-mázott valahol az ablak közelében.

– Apád olykor eléggé idealista tudott lenni – mondtam. – Tudod, akkoriban őszintén hitte, hogy itt boldog életet terem majd Keikónak.

Niki vállat vont. Egy darabig csak néztem őt, aztán azt mondtam:

– De igazság szerint én mindig tudtam, Niki. Mindig tudtam, hogy Keiko nem lesz boldog itt. Mégis úgy döntöttem, elhozom.

A lányom mintha eltűnődött volna ezen.

– Ne butáskodj – fordult aztán felém –, honnan tudhattad volna? És különben is, mindent megtettél érte. Téged aztán igazán nem hibáztathat senki.

Nem szóltam. Niki arca nagyon fiatalnak tűnt smink nélkül.

– Különben is – mondta –, az embernek néha muszáj kockáztatni. Te nagyon is helyesen cselekedtél. Az ember nem teheti meg, hogy csak nézi, ahogy az élete tönkremegy.

Letettem a kávéscsészét, és Niki mellett elnézve a kertet kezdtem bámulni. Az esőnek semmi jele nem volt, és az ég is világosabbnak tűnt, mint az előző reggeleken.

– Tiszta hülyeség lett volna – folytatta Niki –, ha egyszerűen mindent úgy fogadtál volna el, ahogy volt, és ott maradtál volna, ahol voltál. Te legalább megpróbáltad.

– Ahogy mondod. De ne beszéljünk erről többet.

– Hülyeség, ahogy az emberek tönkreteszik az életüket.

– Ne beszéljünk erről többet – mondtam, ezúttal határozottabban. – Semmi értelme újra belemenni.

A lányom ismét elfordult. Egy darabig némán ültünk, aztán felálltam, és közelebb mentem az ablakhoz.

– Ma sokkal szebb reggelünk van – mondtam. – Talán még a nap is kisüt. Ha így lesz, akkor elmehetnénk sétálni. Nagyon jót tenne nekünk.

– Biztosan – dünnyögte Niki.

Amikor kimentem a nappaliból, a lányom még mindig lovaglósülésben ült a székén, állát a kezére támasztotta, és üres tekintettel bámult ki a kertbe.

*

Amikor Nikivel befejeztük a reggelit a konyhában, megszólalt a telefon. Az előző napokban folyton őt keresték, ezért magától értetődőnek tűnt, hogy ő vegye fel. Mire visszajött, kihúlt a kávéja.

– Megint a barátaid? – kérdeztem.

Niki bólintott, aztán odament a vízforralóhoz, és bekapcsolta.

– Az a helyzet, Anya – szólalt meg –, hogy még ma délután vissza kell mennem. Nem baj? – Egyik kezét a vízforraló fogóján tartotta, a másikat csípőre tette.

– Dehogy baj. Nagyon jó, hogy itt voltál, Niki.

– Majd nemsokára megint eljövök. De most tényleg muszáj visszamennem.

– Nem kell mentegetőznöd. Nagyon fontos, hogy önálló életet élj.

Niki elfordult, várta, hogy felforrjon a víz. A mosogató fölötti ablak kicsit bepárásodott, de odakint sütött a nap. Niki kitöltötte a kávéját, aztán leült az asztalhoz.

– Ja, most jut eszembe, Anya – szólalt meg. – Tudod, mondtam, hogy van az a barátnőm, aki verset ír rólad.

Elmosolyodtam.

– Hát persze. A barátnőd.

– Megkért, hogy vigyek neki egy fényképet vagy valami ilyesmit. Nagyszakiról. Van ilyened? Egy régi képeslap vagy ilyesmi?

– Majd megnézem, hátha találok valamit. Micsoda képtelenség! – nevettem el magam. – Mi a csudát írhat rólam?

– Nagyon jó költő. Tudod, sok mindenben ment keresztül. Ezért beszéltem neki rólad.

– Biztosan csodálatos verset fog írni, Niki.

– Csak egy régi képeslap kéne, vagy bármi ilyesmi. Csak hogy lássa, milyen volt az egész.

– Nos, Niki, nem is tudom. Annak kell látszania a képen, hogy milyen volt az *egész!*

– Tudod, hogy értem.

Megint elnevettem magam.

– Majd megnézem.

Niki eddig a pirítósát vajazta, de most elkezdte lekaparni róla a vajat. A lányom gyerekkora óta vékony, és viccesnek találtam, hogy aggódik a súlya miatt. Egy darabig figyeltem, mit csinál.

– Azért kár – szólaltam meg –, hogy már ma elutazol. Azt akartam javasolni, hogy menjünk el moziba ma este.

– Moziba? Miért, milyen film megy?

– Nem tudom, milyen filmeket játszanak manapság. Azt reméltem, hogy te majd tudni fogod.

– Tényleg, Anya, ezer éve nem mentünk együtt moziba, igaz? Kicsi korom óta. – Niki elmosolyodott, és egy pillanatra gyerekes lett az arca. – Én sem járok túl gyakran moziba – mondta. –

Londonban rengeteg filmet játszanak, de nem sokat nézünk meg.

– Hát, mehetünk színházba is. A busz most már egyenesen ott tesz le. Nem tudom, mit játszanak most, de kideríthetjük. Az ott a helyi újság mögötted?

– Ne fáradj vele, Anya. Nincs értelme.

– Szerintem néha egész jó darabokat játszanak. Olyan moderneket. Az újságban benne lesz.

– Nincs értelme, Anya. Ma úgyis vissza kell mennem. Szívesen maradnék, de muszáj visszamennem.

– Persze, Niki. Nem kell mentegetőznöd. – Rámosolyogtam az asztal túloldaláról. – Ami azt illeti, megnyugtató számomra, hogy rendes barátaid vannak, akikkel szívesen vagy. Bármikor elhozhatod bármelyiküket.

– Igen, Anya, köszönöm.

*

A vendégszoba, amelyet Niki használt, kicsi volt és kopár, de azon a reggelen csak úgy ömlött be az ablakon a napfény.

– Ez jó lesz a barátnődnek? – kérdeztem az ajtóból.

Niki épp az ágyon fekvő bőröndjébe pakolt. Egy pillanatra felnézett a naptárra, amelyet találtam.

– Tökéletes – mondta.

Beléptem a szobába. Az ablakból láttam a gyümölcsöst, a vékony facsemeték egyenletes sorait. A kezemben tartott naptárban eredetileg minden hónaphoz tartozott egy kép, de már csak az utolsó volt meg. Rápillantottam a megmaradt képre.

– Ne adj ide semmi olyat, ami fontos neked – mondta Niki. – Nem baj, ha nem találsz semmit.

Elnevettem magam, és letettem a képet az ágyra, Niki többi holmija mellé.

– Ez csak egy régi naptár, semmi más. Fogalmam sincs, minek őrizgettem.

Niki a füle mögé simította a haját, aztán folytatta a pakolást.

– Gondolom – szólaltam meg –, úgy tervezed, hogy most már örökre Londonban maradsz.

Niki vállat vont.

– Igen, elég jól érzem magam ott.

– Add át az üdvözetemet az összes barátodnak.

– Rendben.

– És Davidnek. Így hívják, ugye?

Niki ismét megvonta a vállát, de nem felelt. Három pár csizmát hozott magával, és most ezeket próbálta begyömöszölni a bőröndbe.

– Gondolom, Niki, egyelőre nem tervezed, hogy férjhez menj, ugye?

– Minek mennék férjhez?

– Csak kérdeztem.

– Már miért mennék férjhez? Mi értelme lenne?

– Azt tervezed, hogy továbbra is... Londonban maradsz, ugye?

– Ugyan már, miért kéne férjhez mennem? Micsoda hülyeség, Anya. – Összezsavarta a naptárt, és elrakta. – Egy csomó nő egyszerűen agyimosáson megy keresztül. Azt hiszik, semmi más nincs az életben, mint férjhez menni és szülni egy rakás kölyköt.

Tovább néztem a lányomat. Azután megszólaltam:

– De hát végül is, Niki, tényleg nem nagyon van más.

– Úristen, Anya, egy csomó dolgot csinálhatok! Semmi kedvem leragadni valahol egy férjjel meg egy rakás visítózó kölyökkel. Mi ütött beléd, hogy egyszerre ezzel hozakodsz elő? – A bőrönd fedele nem akart becsukódni. Niki türelmetlenül rácsapott.

– Én csak tudni szerettem volna, mik a terveid, Niki – feleltem nevetve. – Ne légy már ilyen dühös. Természetesen azt csinálod, amihez kedved van.

Niki újra kinyitotta a bőröndöt, és pár dolgot átpakolt benne.

– Ugyan, Niki, ne légy már ilyen dühös.

Ezúttal sikerült lecsuknia a fedelet.

– Isten tudja, minek hoztam ennyi holmit – dünnyögte magában.

*

– Mit mondasz az embereknek, Anya? – kérdezte Niki. – Mit mondasz nekik, ha azt kérdezik, hol vagyok?

A lányom úgy döntött, hogy csak ebéd után utazik el, úgy-hogy a ház mögötti gyümölcsösön keresztül kimentünk sétálni. A nap még mindig sütött, de csípős volt a levegő. Csodálkozva néztem Nikire.

– Egyszerűen azt mondom nekik, hogy Londonban élsz, Niki. Miért, nem ez az igazság?

– De, nyilván. De nem kérdezik, mit csinálok? Mint valamelyik nap az öreg Mrs. Waters.

– De igen, néha megkérdezik. Akkor azt mondom nekik, hogy a barátaiddal laksz. Tényleg, Niki, el se tudom képzelni, miért izgat ennyire, mit gondolnak rólad az emberek.

– Nem izgat.

Tovább sétáltunk. A talaj helyenként szinte mocsarassá vált.

– Gondolom, neked ez nem nagyon tetszik, igaz, Anya?

– Micsoda, Niki?

– Az, ahogyan élek. Nem tetszik neked, hogy elköltöztem.

Hogy Daviddal élek, meg ez az egész.

Elértünk a gyümölcsös végébe. Niki tovább lépkedett egy keskeny, kanyargós ösvényen, majd átment a túloldalra, a mezőn álló fakapuk felé. Követtem. A füves rét szélesen terült el, és fokozatosan emelkedett. A gerincre felérve két szikomorfát láttunk, amelyek élesen váltak ki az ég háttéréből.

– Én nem szégyellek, Niki – szólaltam meg. – Úgy élsz, ahogy jónak látod.

A lányom a mezőt bámulta.

– Régen lovakat tartottak itt, ugye? – kérdezte, és a kapuk felé mutatott. Körülnéztem, de sehol sem láttam lovakat.

– Tudod, ez fura – mondtam. – Emlékszem, az első férjemmel sokat veszekedtünk, mert nem akart az apjával együtt lakni. Pedig akkoriban még ez volt a szokás Japánban. Rengeteget veszekedtünk emiatt.

– Fogadni mernék, hogy örültél – mondta Niki, de közben továbbra is a mezőt pásztázta a tekintetével.

– Örültem? Minek?

– Hogy nem kell együtt laknod az apjával.

– Épp ellenkezőleg, Niki. Én boldog lettem volna, ha az apósom velünk lakik. Különben is, özvegyember volt. Egyáltalán nem olyan rossz az a régi japán szokás.

– Most ezt mondod. De fogadni mernék, hogy akkoriban nem így gondoltad.

– De Niki, te ezt egyáltalán nem érted. Én nagyon szerettem az apósomat. – Egy pillanatra a lányomra néztem, aztán végül elnevettem magam. – Talán igazad van. Talán örültem, hogy nem költözött hozzánk. Már nem emlékszem. – Előrenyújtottam a kezemet, és megérintettem a fakapu tetejét. Kissé nedves lett az ujjam hegye. Észrevettem, hogy Niki figyelmesen néz, úgyhogy odatartottam elé a kezemet.

– Még mindig van egy kis dér – mondtam.

– Még most is sokszor gondolsz Japánra, Anya?

– Igen, azt hiszem. – Ismét a mező felé fordultam. – Van néhány emlékem.

Két póni jelent meg a szikomorfáknál. Egy pillanatig mozdulatlanul álltak a napsütésben egymás mellett.

– Az a naptár, amit ma délelőtt adtam neked – szólaltam meg. – A nagaszaki kikötőt ábrázolja. Ma délelőtt eszembe jutott, hogy egyszer elmentünk oda kirándulni. A kikötő fölöttiombok igazán gyönyörűek.

A pónik lassan behúzódtak a fák mögé.

– Mi volt benne olyan különleges? – kérdezte Niki.

– Különleges?

– A kikötői kirándulásban.

– Ó, nem volt benne semmi különleges. Csak eszembe jutott, ennyi az egész. Keiko boldog volt aznap. Libegővel mentünk fel. – Elnevettem magam, és Niki felé fordultam. – Nem, nem volt benne semmi különleges. Csak szép emlék, ennyi az egész.

A lányom felsóhajtott.

– Minden olyan csöndes itt – mondta. – Nem is emlékszem ilyen csöndre.

– Igen, London után nyilván csöndesnek tűnik.

– Gondolom, néha unalmas lehet itt egyedül.

– De én szeretem a csöndet, Niki. Mindig úgy érzem, hogy annyira angol ez a hely.

Hátat fordítottam a mezőnek, és egy darabig a mögöttünk lévő gyümölcsöst néztem.

– Amikor először jöttünk ide, még egyetlen fa sem nőtt itt – mondtam végül. – Köröskörül csak a mező volt. Innen is rá lehetett látni a házra. Amikor apád először elhozott ide, Niki, emlékszem, azt gondoltam, mennyire angol itt minden. Ezek a mezők, meg a ház is. Mindig is pont ilyennek képzeltem Angliát. Annyira örültem!

Niki mély lélegzetet vett, és távolabb húzódott a kaputól.

– Jobb lesz, ha visszamegyünk – mondta. – Hamarosan indulnom kell.

Miközben visszafelé ballagtunk a gyümölcsösben, mintha elkezdett volna befelhősödni az ég.

– Valamelyik nap az jutott eszembe – szólaltam meg –, hogy esetleg eladhatnám a házat.

– Hogy eladhatnád a házat?

– Igen. Vehetnék egy kisebbet. De ez csak amolyan kósza ötlet.

– El akarod adni a házat? – A lányom aggodalmas pillantást vetett rám. – De hát ez olyan szép ház.

– Csak most már túl nagy.

– De hát ez olyan szép ház, Anya. Kár lenne eladni.

– Igen, nyilván. Csak kósza ötlet volt, Niki, semmi más.

Szerettem volna kikísérni a vasútállomásra – csupán pár perces séta lett volna –, de úgy láttam, nincs ínyére az ötlet. Nem sokkal ebéd után ment el, furcsán feszengve, mintha az engedélyem nélkül távozna. Délutánra megint szürke és szeles lett az idő. Az ajtóból néztem, ahogy Niki lesétál a kapuig. Ugyanaz a testhez simuló öltözék volt rajta, mint az érkezésekor, és a bőrrönd miatt kissé nehézkesen lépkedett. Amikor a kertkapuhoz

ért, hátrapillantott, és úgy tűnt, meglepte, hogy még mindig ott állok az ajtóban. Mosolyogtam, és integettem neki.

Tartalom

CÍMOLDAL

IMPRESSZUM

ELSŐ RÉSZ

Első fejezet

Második fejezet

Harmadik fejezet

Negyedik fejezet

Ötödik fejezet

Hatodik fejezet

MÁSODIK RÉSZ

Hetedik fejezet

Nyolcadik fejezet

Kilencedik fejezet

Tizedik fejezet

Tizenegyedik fejezet